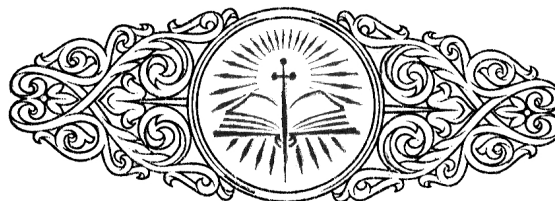

CUPRINS

C R E D I N Ț Ă		Veniți la Mine !		C A L E A
	4	Tinerii - viitorul spiritual al României	<i>Dialog cu ÎPS Daniel</i>	
	8	Sărbătoarea Nașterii Domnului - Astăzi	<i>Pr. Prof.Dr. C-tin Galeriu</i>	
	10	Steaua destinului	<i>Arsenie Boca</i>	
	11	Șema Israel !	<i>Valentin Moga</i>	
		Războiul nevăzut. Isihasmul		
	12	Ne vorbește părintele Cleopa despre ... părintele Cleopa	<i>Ilie Cleopa</i>	
S P E R Ă N Ț Ă	13	Credința conducătorilor noștri	<i>Ilie Cleopa</i>	A D E V Ă R U L
	14	Calea cea mai simplă. Isihasmul	<i>Arhim. Sofian Boghiu</i>	
		Ecumenism. Istoria religiilor		
	17	Denigrarea Bisericii și Armatei din Ardeal...		
	18	Răstignirea sufletului românesc		
	19	Uniți cu Dumnezeu sau cu papa?	<i>Ierom. Hristofor Lazea</i>	
	21	Biserica Greco-Catolică din Transilvania	<i>Marian Liviu-Mihail</i>	
I U B I R E	22	Despre unitatea creștină	<i>Ilie Cleopa</i>	V I Ă Ț Ă
		Știință și religie. Medicină creștină		
	23	Câteva considerații asupra regimurilor vegetariene și vegetaliene	<i>Arlette Mosse</i>	
		Dumnezeu este iubire. Dragostea dintâi		
	26	Porunca iubirii de vrăjmași	<i>Arhim. Arsenie Papacioc</i>	
	29	Un lucru care trebuie: să iertăm	<i>Corneliu C.</i>	
	30	Singur	<i>Adrian Moldovan</i>	
		Biserica și societatea. Familia creștină		
	31	De la însingurare și plictiseală...la credință și angajare	<i>Arhim. Teofil Părăian</i>	
		OMEGA		
		Biblia, Tradiția și Biserica (2)		
	35	Acela [Duhul Sfânt] vă va învăța toate	<i>Clark Carlton</i>	
	39	Sfânta Tradiție - egală ca valoare cu Sfânta Scriptură	<i>Pr. Prof. Dionisie Stamatoiu</i>	
	44	Actualitatea religioasă		
	45	ONG		
		Conferințe creștine - 1999 (Arhim. Teofil Părăian)		
	46	CARTEA PRIN POȘTĂ		
	48	Poșta redacției. Premiile abonaților		
	49	Curierul inimii		
	50	Abonamente. Difuzori		
		<i>Pace tie, cititorule!</i>		

Veniti la Mine !

Tinerii – viitorul spiritual al României

Dialog ÎPS Daniel – ÎPS Serafim

România – o țară a rugăciunii.

Înnoirea Bisericii. Biserica inspiratoare

Î. P. S. Serafim: Vă rugăm Înalt Prea Sfințite Părinte, să ne prezentați, foarte pe scurt, Mitropolia Moldovei și a Bucovinei, cu câteva din monumentele ei și mănăstirile ei, cu oameni duhovnicești cunoscuți în toată țara, cu ce s-a realizat în trecut, înainte de epoca comunistă, în epoca comunistă, și mai presus, de când sunteți în fruntea acestei mitropolii.

Î. P. S. Daniel: Desigur, mitropolia aceasta, așa cum spunea Dimitrie Cantemir, are o anumită demnitate în cadrul Bisericii, și datorită evlaviei poporului de aici și jertfelniciei lui, ea s-a impus ca o mitropolie plină de darurile Duhului Sfânt. În același timp, este o mitropolie greu de păstorit, pentru că au fost o mulțime de mitropolii aici, foarte vrednici, care au luminat cultura și credința, care au fost ctitori de limbă (cum au fost mitropolii Varlaam, Dosoftei și alții), oameni care au îmbinat cuvântul predicat cu faptele (cum a fost marele mitropolit Veniamin Costachi), mitropolii care au arătat că dragostea față de aproapele, se arată prin faptele de milostenie, ale milei creștine, ale înțrăjutorării frățești (cum a fost mitropolitul Iosif Naniescu, basarabean de origine) și desigur, mitropolii din timpurile noastre, care, în vremuri foarte grele, în timpul comunismului, au restaurat zeci de mănăstiri și biserici și au păstrat credința într-o vreme în care Biserica era singura instituție în țară, care afirma că Dumnezeu există și că Hristos este măsura umanului, este Dumnezeu Omul, nu omul simplu, lăsat singur. Mă refer, în acest sens, la înaintașii noștri pe acest Scaun, mitropolitul Iustin Moisescu, mitropolitul Teoctist Arăpaș, care au devenit apoi patriarhi ai României. Deci, continuând linia acestor mari și vrednici mitropolii ai Moldovei, noi trebuie să răspundem astăzi, într-un context de mai multă libertate, atât nevoii de a continua tradiția, cât și de a multiplica formele de slujire, formele de răspândire a cuvântului lui Dumnezeu, și formele de răspuns nou, într-un context nou, iubirii lui Dumnezeu, prin iubirea față de Biserică și față de semenii noștri.

Î. P. S. Serafim: Dacă ne-am oprit la mănăstirile cele mai reprezentative ale Moldovei, și la câțiva din oamenii lor duhovnicești, ce ne-ați putea spune în acest sens?

Î. P. S. Daniel: Aș putea spune că mănăstirile Moldovei, pe scurt, pot fi numite în felul următor:

- cele care au picturi minunate în afară, le-am numit “*oglinzile împărăției cerurilor*”,
- cele care au viață de obște foarte dezvoltată, foarte dinamică, foarte vie, le-am numit “*laboratoarele învierii*”.

Deci, odată “oglinzi ale împărăției lui Dumnezeu”, prin frumusețea lor și “laboratoarele învierii”, prin faptul că pregătesc pe călugări și pe credincioșii care vin să-L întâlnească (prin credință, prin fapta bună și prin rugăciune) pe Hristos înviat în Liturghie. Aceste oglinzi ale cerului și laboratoare ale învierii sunt, pentru noi, o sursă, un izvor de mare bucurie și de mare speranță. Sute și mii de credincioși, vin la mănăstire, nu doar ca turiști, ci ca pelerini, ca oameni care caută dimensiunea cerească a vieții lor pământești. În privința aceasta, mănăstirile din nordul Moldovei, din Bucovina, sunt poate, cartea de identitate cea mai frumoasă, identitate înaltă spirituală și artistică a poporului nostru. Mănăstirile din zona Neamț, mai ales, mănăstirea Sihăstria, cu părintele Cleopa, dar și alte mănăstiri, sunt căutate pentru spiritualitatea filocalică, pentru frumusețea netrecătoare a sufletului, în întâlnirea sa cu Dumnezeu. Numărul mănăstirilor și al schiturilor a crescut foarte mult în timpul din urmă, astfel că, în 1990, când Dumnezeu ne-a adus aici să păstorim Mitropolia Moldovei și Bucovinei, numai la Arhiepiscopia Iașilor aveam 20 de mănăstiri și schituri. Acum, numărul lor s-a triplat, ba chiar mai bine. Avem 69 de mănăstiri și schituri. În primul rând, poporul a dorit să repare ceea ce s-a făcut nedrept și greșit în trecut, și de aceea au fost reînființate mănăstirile și schiturile, care în mod abuziv fuseseră desființate de regimul comunist, dar s-au făcut și schituri și mănăstiri noi. Numărul mare al celor care au vocație călugărească este impresionant. Pe de altă parte însă, aceasta înseamnă și din perspectiva noastră, o grijă deosebită, pentru că nu e de ajuns să ai multe mănăstiri și schituri, ci trebuie ca ele să fie conforme cu tradiția sfinților, pentru că sfinții sunt cei mai mari învățători în Biserică. Și desigur, trebuie să organizăm și mai mult înfrățirea dintre mănăstiri și schituri, într-ajutorarea. Mănăstirile care sunt mai vechi, care dispun de un potențial mate-

rial și spiritual mai mare, sunt chemate să ajute pe cele care s-au reînființat. De aceea, am avut mai multe întruniri cu stareții și starețele, cu egumenii și egumele mănăstirilor și schiturilor din Arhiepiscopie și încercăm să răspundem acestei nevoi. Deasemenea, trebuie să menționăm că acest fenomen nu este propriu doar Arhiepiscopiei Iașilor ci întregii țări. S-au înmulțit mănăstirile și schiturile, încât, acum avem peste 300 de mănăstiri și schituri în toată țara, și - așa cum ne numea arhiepiscopul primat al Angliei, recent în luna septembrie -, suntem în Europa "o țară a rugăciunii, a unirii cerului cu pământul prin rugăciune".

Î. P. S. Serafim: Ați amintit că există foarte multe vocații monahale în rândul tineretului. Sigur că lucrul acesta exprimă căutarea, dorința acestor tineri de a trăi o viață creștină, autentică, profundă. Credeți deci, că tineretul nostru, prin aceste vocații monahale, prin căutarea lui Hristos (atunci când Biserica merge în mijlocul lor, în școli, în universități, unde lucrează acești tineri), ne aduc speranța de înnoire a Bisericii și-a neamului?

Î. P. S. Daniel: Noi credem că semnul dintâi al unei înnoiri și poate semnul cel mai concret al rodirii jertfelor tinerilor care au murit în decembrie 1989, este tineretul de astăzi, sau acea parte a tineretului care a răspuns lui Hristos. Revoluția cu adevărat spirituală începe în inimi. Și faptul că s-a reintrodus ora de religie, cred că este cel mai mare eveniment, mai mare decât orice altă lege din România postdecembristă. În instituțiile (școală, universitate) în care s-a spus tinerilor că Dumnezeu nu există, că Hristos este un mit, astăzi vedem tinerii învățând despre Iisus Hristos, despre iubirea Lui pentru noi și despre nevoia iubirii noastre pentru viitorul spiritual al României. În al doilea rând, numărul mare al școlilor de teologie, nu numai ortodoxe, ci și al altor confesiuni, arată că există un potențial spiritual foarte mare aici. Acest lucru este încurajator dar trebuie să răspundem pe măsura așteptărilor acestor tineri. Adică, se așteaptă de la Biserică, de la noi, să răspundem acestui dar prin buna folosire a acestui dar. De pildă, în Arhiepiscopia noastră, am avut doar o singură școală de teologie, seminarul teologic de la Neamț, iar acum avem 7 școli de teologie. Avem *teologie pastorală*, *teologie-litere* (care pregătește profesori și profesoare), *teologie-asistență socială* (care pregătește asistenți și asistente sociale), *teologie-patrimoniu cultural* (care pregătește restauratori de carte și icoană veche). Pe lângă această facultate, mai avem patru *seminarii* (la Neamț, Agapia, Botoșani, Dorohoi), o *școală postliceală de cântăreți și învățători*. Revenim, într-un anumit fel, la tradiția românească, în care învățătorul din sat era preotul. Sunt sate în care e lipsă mare de învățători, și preoții sunt rugați să ajute societatea. Această cerere a venit din partea Ministerului Învățământului, și noi vrem să ajutăm ca acei copii, oricât de puțini ar fi, să nu rămână fără carte. Mai avem

o școală nou înființată, *școala teologico-sanitară*, care pregătește asistente medicale. Toate aceste activități noi, adică activitățile privind asistența socială, privind educația religioasă din școli, sunt o binecuvântare a lui Dumnezeu, este starea normală în care trebuie să lucrăm. Ceea ce am avut noi în timpul comunismului, era o stare de supraviețuire. Întreaga activitate a Bisericii a fost redusă la cult, la Liturghie, care desigur, este centrul ortodoxiei, dar care era insuficient. *Biserica începe să-și recapete rolul ei de inspiratoare*. Ea trebuie să inspire societatea, să inspire o viață după voia lui Dumnezeu. Trebuie să coboare cerul în inimile oamenilor, pentru ca pe oameni să-i înalțe, să-i facă mai umani, să-i sfințească; în această privință nu există un domeniu al vieții, pe care credința l-ar putea ignora. Ea trebuie să sfințească simțirile noastre, gândirile noastre, instituțiile noastre. Trebuie să se impună ca o ideologie "totalitară" [atotcuprinzătoare].

Duhovnic și învățător

"Dați-mi duhovnici buni și voi schimba fața lumii"

Î. P. S. Serafim: Ați pomenit pe părintele Cleopa și sigur că lângă dânsul sunt și alți mari duhovnici către care se îndreaptă lumea credincioasă din toată țara, în special, foarte mulți tineri și știm că la Sihăstria a trăit și părintele Paisie Olaru, pe care l-ați avut și duhovnic. Tot la Sihăstria trăiește și părintele Ioanichie Bălan, care a scris cărți de duhovnicie foarte populare. Vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre rolul duhovnicilor în țara aceasta, în ortodoxie, pentru îndrumarea evlaviei pe linia cea mai sănătoasă.

Î. P. S. Daniel: Da, cred că, după cum spunea Sfântul Apostol Pavel: "*dacă ați avea zece mii de învățători, aveți toți un singur părinte, căci eu v-am născut pe voi în Evanghelia lui Hristos*". Deci, a fi învățător este un lucru și a fi părinte duhovnicesc este un alt lucru, este ceva deosebit. Desigur, un părinte duhovnicesc este întotdeauna și un învățător. Dar, el nu comunică doar cunoștințe, el formează conștiințe, el formează sufletele, el le renaște. Simțim că avem un Tată ceresc. Conștiința că suntem fii ai Tatălui ceresc prin har și frații lui Hristos, este determinantă pentru viața creștină.

Părintele duhovnicesc este cel care își asumă răspunderea de a ne conduce spre mântuire, nu doar de a ne informa, ca să știm ceva mai mult decât atât; este un purtător al Duhului Sfânt. Părintele duhovnicesc este și el, fiul duhovnicesc al altui părinte, indiferent de vârsta teologică, și este de neînlocuit. De aceea, un teolog, din veacul trecut, a spus "*Dați-mi duhovnici buni și voi schimba fața lumii*". Prin aceasta, trebuie să înțelegem că un părinte duhovnicesc este un mare doctor de suflete și în același timp, un martor al învierii sufletului din păcat. El este cel care are poate pentru noi, dragostea cea mai mare, pentru că ne dorește lucrul cel mai de preț, mântuirea noastră.

Părintele Paisie duhovnicul, a fost un uriaș, în ciuda aparenței sale fizice, foarte firave. Era unul din marii uriași ai spiritului românesc în timpul regimului trecut. Așa cum mai spuneam cu altă ocazie, părintele Paisie zidea biserici în inimi atunci când la București se dărau biserici de ziduri, și spunea: *“biserici de zid se pot reconstrui, dar biserica din inimă o dată dărâmată, foarte greu se mai reconstruiește”*, și aș spune că numai Dumnezeu poate înțelege cât de mare este darul unui duhovnic. Avem mare nevoie de duhovnici, pentru că duhovnicul este omul care ne face legătura cu cerul. Lumea venea la părintele, nu numai pentru un sfat, venea și pentru puterea rugăciunii lui. Odată, am îngenunchiat împreună cu P.F. Patriarh sub epitrahirul părintelui Paisie, ne-a binecuvântat pe amândoi, cu o familiaritate, cu o dragoste părintească deosebită, și am simțit multe zile după aceea, o mare pace în suflet, o mare bucurie. Ne spunea: *“Dumnezeu să binecuvânteze. Binecuvântează Doamne, căsuța lui, măsuța lui și dă-i un colțisor de ra”*. Această familiaritate cu Dumnezeu îi dădea înțelepciune și curaj.

Duhovnicii au libertatea Duhului Sfânt și în același timp, seriozitatea și exigențele Duhului Sfânt, încât, cred că trebuie să rugăm pururea pe Dumnezeu, să dăruiască Bisericii părinți duhovnicești, mai ales într-o vreme în care este atâta singurătate. Orașele moderne sunt aglomerări de oameni însingurați, care stau unul lângă altul, fizic, dar sufletește se află la distanțe foarte mari. Duhovnicul face dintr-o mulțime însingurată, o frățietate, o legătură între oameni și cu Dumnezeu.

Î. P. S. Serafim: Știm că în tradiția noastră ortodoxă, fiecare credincios trebuie să aibă o legătură spirituală cu un părinte duhovnicesc. Cred că este bine să spunem tinerilor noștri că fiecare trebuie să aibă un părinte duhovnicesc acolo unde trăiesc ei, chiar dacă merg și la un duhovnic renumit.

Î. P. S. Daniel: Da, cred că aveți foarte mare dreptate, pentru că nu putem să alergăm doar la marii duhovnici. Trebuie să fim implinitori, pe etape, ai cuvântului duhovnicului, acolo unde ne aflăm. E bine să ai doctorul aproape, adică să avem un duhovnic aproape, la care să putem merge să ne spovedim, nu doar să spunem că distanța-i mare și n-am avut timp când să mergem. Deci, acesta este primul aspect. Al doilea aspect este faptul că duhovnicii se și formează în timp. Sunt cazuri în care un preot de la țară sau un preot din oraș, dacă a ascultat, cu multă atenție, lacrimile pocăinței și mărturisirea penitentului, Dumnezeu îl inspiră ca să-i dea omului cuvântul potrivit, pentru ca să ajute pe acest om, care sincer, caută o viață nouă. Deci, Dumnezeu se folosește pentru mântuirea noastră, nu numai de mari personalități, ci și de duhovnici care nu au renume foarte mare, dar care se formează și ei ca duhovnici, prin penitențe ca fii duhovnicești întrucât doresc și unul și altul, sincer, mântuirea oamenilor.

Învățare dar și angajare

Î. P. S. Serafim: Știm multe, vrem să știm și mai multe despre credință, ne place lucrul acesta, dar atunci când e vorba să trăim credința noastră, s-o concretizăm în viața de toate zilele, nu mai știm cum să facem, existând riscul de-a rămâne numai în această *formație intelectuală*. Cum credeți că am putea angaja efectiv în credință, în viața de credință, în viața liturgică, bisericească, tineretul nostru, credincioșii în general?

Î. P. S. Daniel: Credem că pericolul acesta există într-adevăr și a fost numit riscul de a deveni *consumator de spiritualitate*, în sensul că, vrem să știm cât mai multe despre aceste lucruri spirituale, dar e greu ca să le punem în practică. Și-atunci, lucrul cel mai bun ar fi să începem nu cu multe deodată, dar cu o insistență, cu o regularitate. Practic, cred că tineretul poate fi atras în această spiritualizare, în primul rând, prin *participare*. De pildă, tinerii să stea la Liturghie o oră, sau două, ca spectatori, apoi preoții să-i învețe rugăciuni și cântări. Și să-i mențină în cercul de lectură, al sfinților părinți, al iconografiei. Cred că tineretul poate fi sensibilizat nu numai prin cuvânt, ci și prin frumusețe. Tineretul este foarte sensibil. De exemplu, o cateheză care ar începe prin abstract, cu vorbirea de Dumnezeu, fără a folosi icoana, riscă să creeze acest tip de creștinism în care totul este intelectual. Dar vederea icoanei nu este suficientă. Trebuie și sărutarea icoanei și închinarea, ca să participe și buzele noastre la taina credinței, și mâinile noastre și tot corpul nostru. Unii tineri au spus că se roagă mai bine când fac câteva metanii, pentru că participă. Ideea de participare e o idee sfântă din Noul Testament și de la Sfinții Părinți. Ne înduhovnicim prin participarea la viața în rugăciune, ne îmbisericism prin participare la viața bisericii. Nu trebuie cerut mult de la început. Trebuie dozată această evlavie, pentru că se întâmplă ca la-nceput să fie un mare entuziasm, ca un foc de paie, dar care apoi se stinge. În Occident există pericolul de evacuare a *Crucii* din creștinism, în chip de creștinism intelectualist. Evacuarea aceasta se vede prin faptul că se renunță la *post*. Aproape că, în creștinismul occidental, nu se mai postește. Posturile au fost suprimate. Nu trebuie să devenim dependenți de cele materiale, într-o măsură în care facem totul, nu pentru că avem libertate spirituală, ci pentru că suntem înrobiți. Deci, aș zice că crucea începe așa, cu asceza de miercuri și vineri, cu renunțarea din ceea ce este al nostru, în favoarea unui sărac, unui orfan, unui coleg de școală, care este orfan, care-i mai sărac decât mine. Împart jumătate din bănuțul care îl am cu el. Aceste gesturi, mici, mărunte, acestea sunt pildele duhovnicești ale zidirii noastre. Nu-i vorba de a citi numai cursuri de mistică ca să fi un bun creștin. Deci, trebuie să învățăm din nou simplitatea creștinismului, pentru ca să înțelegem profunzimea lucrurilor.

Tinerețea – simbolul vieții veșnice

Î. P. S. Serafim: Aș dori să vă întreb în legătură cu petrecerea Înalț Prea Sfinției voastre, timp de ani îndelungați, în străinătate. Ați studiat la Strassburg, unde ați făcut doctoratul la teologie, apoi ați fost în Germania, continuându-vă studiile, după care ați ajuns profesor de spiritualitate și credință ortodoxă, întâlnindu-vă cu numeroși tineri de toate confesiunile din Occident. Cum credeți că se prezintă Occidentul și tineretul din occident, în raport cu tineretul nostru?

Î. P. S. Daniel: Da, cred că tineretul este deosebit de la o țară la alta, de la o credință la alta, pentru că există o educație deosebită, sunt valori spirituale deosebite. În același timp, există și ceva comun, și anume: *doar un tânăr în căutare este cu adevărat tânăr*. Deci, tinerețea nu e o problemă doar de vârstă. Tânărul bogat L-a întrebat pe Iisus “*Ce să fac ca să moștenesc viața de veci?*”. Evanghelia ne spune că Iisus l-a privit cu drag. Cu alte cuvinte, tânărul care caută valorile spirituale își arată tinerețea. *Tinerețea este în lumea aceasta simbolul vieții veșnice*. De aceea, se spune că în împărăția lui Dumnezeu toți vor fi ca tinerii și că Biserica însăși este o mireasă, o tânără mireasă, chiar dacă are mii de ani, istoric. Învierile pe care le-a făcut Hristos, cele trei învieri, toate sunt săvârșite asupra tinerilor. Tânărul din Nair, fiul văduvei, fiica lui Iair și prietenul lui Iisus, Lazăr din Betania, toți au fost tineri și i-a înviat pe dânsii pentru că a vrut să arate tinerețea ca fiind simbolul vieții veșnice. Cred că sunt și-n occident tineri care-L caută pe Dumnezeu. Problema este că drumurile de căutare sunt diferite, sau răspunsurile la căutare sunt diferite. Tinerii sunt în căutare în multe feluri: pentru că sunt nemulțumiți de ceea ce le oferă societatea. Din păcate, unii nu găsesc răspunsul și merg spre religii orientale, spre muzică care pare oarecum exotică, dar care nu umanizează, nu sfințește, nu aduce adevărata pace în suflet. Am întâlnit tineri protestanți și catolici, care se interesau foarte mult de spiritualitatea ortodoxă. În timp de 8 ani, la Geneva, seminariile de spiritualitate ortodoxă, pe care le conduceam, aveau în majoritate ca participanți tinerii de alte confesiuni. Ortodocșii veneau doar ca să ajute acolo, dar majoritatea erau catolici, protestanți, anglicani și ceea ce i-a fascinat cel mai mult a fost Liturghia, icoanele, monahismul, părinții duhovnicești și întreaga apropiere de realitatea, pe care o are ortodoxia, care nu-i nici intelectualistă, nici sentimentală. Participă întreg corpul la Liturghie, care este dinamică, deși este lungă, mai lungă decât la alte confesiuni. Deci, aș putea spune că trebuie să ne abținem de la judecăți generale, simplificatoare, spunând: tineretul nostru este bun; tineretul din altă parte e rău. Eu cred că tinerii au ceva comun, când sunt cu adevărat tineri în sensul duhovnicesc al cuvântului (“căutători”). Și bisericile, atât din Apus cât și din Răsărit sunt datoare să asculte cu aceeași atenție

tineretul, cu atenția cu care l-a ascultat Hristos. “*Lăsați copiii să vină la mine*” este valabil tot timpul. Uneori, poate noi fără să vrem îi oprim, prin faptul că nu știm cum să-i chemăm, nu știm cum să le răspundem. De aceea, faptul că Sf. Sinod la noi acordă atenție tineretului, și cred că și mai multă trebuie să le acordăm, este un răspuns la chemarea Duhului Sfânt. Am întâlnit recent, la congresul ortodocșilor din Europa Centrală, ținut în Belgia, o mulțime de tineri din toate țările Europei Centrale și m-am uitat la felul cum s-au spovedit, în seara dinaintea Liturghiei, care a fost celebrată de mai mulți episcopi acolo. I-am văzut cum s-au întors după ce s-au spovedit. Unii aveau fețele crispate, când au mers la spovedanie, iar după ce s-au spovedit, unii s-au spovedit îndelung, i-am văzut eu fețele luminoase, parcă renăscuți cu bucurie, cu pace în suflet. Atunci mi-am dat seama că fața unui tânăr care trăiește intens legătura credinței în timpul spovedaniei, are ceva din icoanele bisericii și trebuie să îi ajutăm pe tineri să descopere credința ca o frumusețe a iubirii lui Dumnezeu pentru oameni și a noastră pentru El. În același timp însă, față de tineret nu trebuie să avem o atitudine de învățător, fiindcă învățăm și noi de la ei.

Ortodoxia în lume

Î. P. S. Serafim: Ați pomenit înainte de congresul fraternității ortodoxe din Europa Centrală la care ați participat, fiind unul din cei doi conferențieri. V-am ruga să spuneți tinerilor noștri câteva cuvinte despre prezența ortodoxiei în Occident.

Î. P. S. Daniel: În occident este o ortodoxie reală și dinamică. Desigur, nu este majoritară, dar nu mai putem vorbi în Occident doar de o diasporă ortodoxă, adică români, ruși, greci plecați în Occident. Există și ortodocși de origine franceză, elvețiană, germană, belgiană, engleză, care nu s-au născut în țările din Europa răsăriteană sau din Orientul Apropiat.

Această ortodoxie, deși este numeric mică în raport cu alte confesiuni, totuși este foarte dinamică, pentru că are în față oameni care se interesează de ortodoxie și pentru că e motivată. Ortodoxia, în occident, nu este a unor oameni care s-au născut ortodocși și au un context ortodox cultural, ci a unor oameni care uneori au luptat cu ei înșiși pentru a face această alegere.

Noi acum traducem cărți ale unor teologi ortodocși din occident, pentru că impresionează prin claritate și prin mergerea la esențial, pe de o parte, iar pe de altă parte există în teologia occidentală, o tendință de a scoate în evidență mai mult ceea ce lipsește creștinismului occidental, de tip catolic sau protestant: *importanța Liturghiei, importanța monahismului, importanța Filocaliei, importanța dimensiunii spirituale ca dimensiune centrală a vieții noastre* și cred că în privința aceasta am învățat foarte multe despre ortodoxie, stând în occident pentru că am fost provocat.

(Decembrie 1993 – Iași)

Sărbătoarea Nașterii Domnului – *Astăzi*

Pr. Prof. Dr. Constantin Galeriu

În întâmpinarea coborârii Fiului lui Dumnezeu la noi, la vestit atunci îngerul păstorilor: “**Astăzi vi S-a născut Mântuitor, Hristos Domnul**”. Biserica la fel grăiește: “**Fecioara astăzi pe Cel mai presus de ființă naște**”. Poporul dreptcredincios răspunde la fel: “**Astăzi S-a născut Hristos, Mesia chip luminos**”; sau: “**O, ce veste minunată în Betleem ni se arată, că astăzi S-a născut Cel fără de început**”.

Neîncetat ne întâmpină acest *astăzi*, care este numele timpului lui Dumnezeu și, atunci, numele evenimentelor dumnezeiești care, săvârșite într-un *astăzi* al lui Dumnezeu, sunt ale eternității; sunt un neîncetat *astăzi*.

Faptele noastre sunt de *ieri*, de *azi*, sau de *măine*. Ale demonului sunt totdeauna *măine*; iar ale lui Dumnezeu sunt într-un etern *astăzi*. Și nu numai că nu se învechește taina lui Hristos, taina nașterii Lui, ci se înnoiește neîncetat. Odată săvârșit un act dumnezeiesc, e pentru totdeauna, pentru veșnicie. Iar nouă se cuvine, luminați de Duhul Sfânt, nu numai să trăim acest act dumnezeiesc ca un *astăzi*, ci să simțim cum neîncetat sorbim din el noi și noi taine; căci nașterea lui Dumnezeu, zice Cartea Sfântă, “înnoiește firile”; și ne înnoiește și pe noi.

Evangelhia după Ioan spune: “La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era dintru început la Dumnezeu” (Ioan 1;1,2). Iar despre cuvânt Mântuitorul spune că este *sămânță*, și atunci, fiind *sămânță*, din *sămânța* lui Dumnezeu-Cuvântul crește întreaga istorie a mântuirii; și nu numai a mântuirii ci și a creației, pentru că toate prin Dumnezeu-Cuvântul s-au făcut. Și El, Dumnezeu-Cuvântul, ni S-a descoperit și ne-a spus: “Eu sunt tulpina, Eu sunt vița; voi sunteți mlădițele” (Ioan 15,5). Un Părinte al Bisericii spune: “El este Rădăcina”. Și din Rădăcină, neîncetat, crește întreaga umanitate, întreaga istorie și creația însăși.

Așa Îl simțim atunci pe Hristos, nașterea Lui. Mai zice un cuvânt dumnezeiesc al slujbei de Crăciun că El, Fiul, “a venit să ridice chipul cel mai înainte căzut”. Chipul - adică pe cei zidiți după Chip, pe noi.

Atunci, de-o dată, taina Crăciunului ne duce și într-un început și ne deschide și calea spre viitor, spre veșnicie. Ne deschide taina creației, taina omului. Zicea un suflet trist, neliniștit: “Ce sunt nu știu, iar ce știu nu sunt”. Dar descoperirea, mesajul biblic, divin, spune: A zis Dumnezeu: “Să facem om după chipul și după asemănarea *Noastră*” (Facerea 1,26). Cui i-a zis

Dumnezeu (Tatăl) acestea? Sfântul Vasile cel Mare răspunde: Cui altuia dacă nu propriului Său Fiu și Chip, Celui Care este strălucirea slavei Sale și Chipul ființei Sale, Chipul ipostasului, Chipul Părintelui Cereșe?! Lui, Fiului Său. Și adaugă Scriptura: “Și l-a făcut Dumnezeu pe om *după chipul Său*, bărbat și femeie i-a făcut pe ei”; după Chipul Său: Fiul. Înțelegem noi ce descoperire uluitoare este aici, care parcă nici în manualele noastre de teologie nu s-a evidențiat în adânc și mai deplin?! Deci Fiului Său I-a spus: “Să facem om *după chipul*...” - după chipul Fiului Său.

Când Dumnezeu a luat țărână din pământ și, plămădindu-l pe om a suflat în fața lui suflare de viață și s-a făcut Adam cu suflet viu; a insuflat atunci propriul Său chip, al Fiului. Deci **în noi este chipul Fiului din veci al lui Dumnezeu**.

Aceasta e taina tainelor. Și știm atunci ce este omul, care e taina omului; și să căutăm, să ne rugăm, să dorim să simțim cu ochii duhului, că adâncul din noi poartă pecetea Fiului lui Dumnezeu, a Persoanei a doua a Preasfintei Treimi, a Aceluia care a zis: “Eu și Tatăl una suntem”; “Cine Mă vede pe Mine, vede pe Tatăl”; și: “Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine”. Pe El Îl vedem cu ochii Duhului Sfânt și prin El, către Tatăl; întreagă Treimea Se dezvăluie atunci în adâncul ființei noastre. Aceasta e taina tainelor omului. Cât de dornici, hărăziți cu dumnezeiescul dor, ar trebui să cugetăm *ce suntem și ce suntem chemați neîncetat să devenim întru asemănarea veșnică cu El*.

Și noi toți acum, așa să simțim, că purtăm în noi chipul Fiului lui Dumnezeu, Cel care la plinirea vremii S-a arătat în trup, a luat trupul smerit al nostru să îl înalțe la chipul slavei Sale; cum spune Sfântul Vasile cel Mare. Și atunci, odată cu această descoperire, se deschide în larg o înțelegere și mai adâncă, și anume că în orice om de pe întreaga față a pământului - de orice seminție, de orice limbă, de orice neam și chiar de orice crez, de religie -, în adânc e chipul Fiului lui Dumnezeu, Care, *la plinirea vremii* s-a descoperit în Iisus Hristos. Și de aceea a venit Hristos, ca să ridice chipul mai înainte căzut, din toată omenirea, de pretutindeni.

Și toată omenirea neîncetat s-a rugat. După cădere a fost cu ochii ațintiți către venirea Fiului lui Dumnezeu. Din toate neamurile: din China, din India, de la Roma (poetul Virgiliu și alții). Întreaga istorie a Vechiului Testament tinde către Hristos, către întruparea Fiului lui Dumnezeu; și întreaga temelie a Noului Testament, de la El încoace, crește în Hristos. Noi creștem.

În Vechiul Testament Psalmistul se ruga: "Doamne, întoarce-ne!" (Ps. 79). Adică: Întoarce-ne către Tine Doamne, și descoperă-Ți fața Ta, și vino să ne mântuiești pe noi! *Fața Ta*, aceea care s-a arătat față în față cu Adam, când Dumnezeu a suflat și a întipărit Fața Sa pe fața lui Adam; și pe fața întregului neam omenesc.

Dumnezeu, grăind către proorocul Ieremia spune: "Cel ce deosebește drept de nedrept, *gura Mea* se va chema". Profetul este *gura lui Dumnezeu*. Apostolul e *gura lui Dumnezeu*. Așa ar trebui să fie și preotul. Și atunci, *gura lui Dumnezeu* zice prin Psalmist: "Eu am zis: Voi dumnezei sunteți, și toți sunteți *fii ai Celui Preaînalt*". Adică fii adoptivi prin Fiul cel din veci al Celui Preaînalt. Niciodată Tatăl nu S-ar fi putut numi *tată*, fără să fie și Fiul din veci. Dar așa a cugetat Tatăl cu Fiul în Duhul Sfânt: să mai aibă Fiul, frați adoptivi pe pământ. De aceea părintele Stăniloae spunea că Tatăl L-a trimis pe Fiul la plinirea vremii: Mergi și mântuiește-Ți frații! Dezvăluie-le chipul. Chipul Tău să se arate în ei. Și de aceea a venit Hristos: să scoată la lumină chipul Lui în noi. Și aceasta caută.

Gândiți-vă la două locuri din Scripturi: Fecioarelor neînțelepte (Matei 25,11), care, sărmănele, au sosit mai târziu ("Doamne, Doamne, deschide-ne nouă!"), sau celor care săvârșesc nedreptatea (Luca 13,25: "Doamne, vor spune, n-ai vorbit Tu în piețele noastre? Nu Te-am auzit noi pe Tine? Deschide-ne nouă!"), le va spune Judecătorul: "Nu vă știu pe voi, lucrători ai nedreptății". Și rămâi uneori uluit: Cum, Doamne, nu ne știi Tu pe noi? Nu ne cunoști Tu pe noi? Cum asta?

Cercetând cuvântul mai adânc în dumnezeiasca Scriptură, așa cum ni s-a păstrat nouă în original în limba greacă, găsim aici cuvântul *eidos*, care înseamnă *chip, înfățișare*. E uluitor înțelesul. Ce spune Hristos? *Nu-Mi recunosc chipul în voi. Nu Mă recunosc pe Mine*. O, Doamne! Simțim în Tine atâta tristețe, atâta dor! Zidiți după chipul Tău o, Lumină a lumii, iubire nesfârșită, bucurie a inimii, ce durere în Tine să nu-Ți recunoști chipul Tău dumnezeiesc!

Parcă-mi vin în minte cuvintele lui Panait Cerna, dintr-un poem către Iisus. Spune el:

*Atâta timp cât lutul n-o să crească
Copii asemeni chipului Tău sfânt,
Atâta timp cât liniștea cerească
N-o să coboare în inimi pe pământ,
Atât de mult vei auzi jelire
Și rana Ta va sângera mereu.
O, Îmblânzitor de oameni prin iubire,
Tu Ți-ai ales destinul cel mai greu!
(Dea-i îmblânzi pe oameni prin iubire).*

Fă-ne Doamne vrednici și pe noi ca să oglindim neîncetat chipul Tău! De aceea ai venit. **Aceasta înseamnă a sărbători Crăciunul.**

Și nu numai noi; căci iată, ca dintr-o sămânță sfântă, Crăciunul - Nașterea lui Iisus Hristos - ne dezvăluie alte și alte înnoiri. Doamne, au descoperit cei ce caută taina Ta, că cel dintâi cuvânt de rugăciune rostit, în istorie, a fost cuvântul "tată"; de tot omul. Și iarăși, Tu însuși, Doamne, când ucenicii Te-au rugat: "Învăță-ne să ne rugăm!", adică: Învăță-ne să ne rugăm așa cum Te rogi Tu, Iisuse Doamne, Fiule al Părintelui Ceresc, atunci ai rostit *Rugăciunea Domnească* (a Ta), și așa ne-ai învățat să ne rugăm, rostind "Tatăl nostru".

Și cum se deschide astăzi Nașterea Domnului (aș îndrăzni a spune, ca un titlu, "Nașterea Domnului - *Astăzi*"; acest *astăzi* al veșniciei) către întreg neamul omenesc. Astăzi ce se descoperă? Crește din sămânța lui Dumnezeu-Cuvântul, din rădăcina Lui, se dezvăluie Hristos, chipul Lui, în tot mai mulți oameni. De multe ori ne întrebăm: Oare numai noi, creștinii avem dreptate? Dar ce-i cu toate celelalte neamuri? Ce e cu iudeii? Ce e cu indienii, din care au răsărit și alte crezuri - budism și celelalte? Sau din Japonia, din cealaltă parte a Asiei, sau Africa ș.a.m.d.?

O, Doamne! Se dezvăluie taina lui Hristos în inimile oamenilor, a Fratelui nostru, Fiul Părintelui Ceresc, Unicul între cei unici. Cum zicea un Părinte al Bisericii: "O, Tu Cel unic între noi toți unici!". Căci fiecare este un *unic* înaintea Părintelui Ceresc. De aceea - cum zicea un înțelept: "Dumnezeu e cel mai mare matematician; dar nu numără decât până la unu"; asta înseamnând că fiecare dintre noi este un unu, unic, în Cel unic Fiu al lui Dumnezeu.

Și iată mărturia unui frate evreu din timpul nostru, un mare învățat evreu, care L-a simțit pe Iisus cu adevărat ca Fiu al lui Dumnezeu, ca Frate unic al nostru. E vorba despre Martin Buber, filosof trăind între 1878 și 1965. El a scris o carte care l-a făcut celebru: *EU și TU* - arătând că *eu* nu mă pot descoperi ca "eu", ca persoană, decât prin "tu", prin comuniune cu *tine*. El mărturisește așa: "De multă vreme, din tinerețea mea, eu Îl simt pe Iisus ca Fratele meu Cel mare și unic. Faptul că creștinătatea L-a văzut și-L vede ca Dumnezeu și Mântuitor e un fapt care mi-a apărut totdeauna de cea mai înaltă gravitate. Un fapt pe care eu trebuie să caut să-l înțeleg, pentru mine și pentru El, pentru taina Lui. Propria mea legătură fraternală în El n-a încetat să se întărească și să se purifice, și eu Îl privesc astăzi cu mai multă ascuțime a spiritului, cu mai multă finețe ca niciodată. Eu sunt astăzi mai sigur ca niciodată că Lui Îi revine un loc unic, important, în istoria lui Israel, și că acest loc nu poate fi circumscris prin nici un fel de categorie obișnuită, omenească". Că e dincolo de noi. E scânteierea în duh, țâșnirea și înălțarea în acest suflet către unicitatea Fiului lui Dumnezeu.

Iar acum o a doua mărturie, din partea indienilor. Noi știm cum, începând din veacul trecut,

mai ales acolo, suflete înaripate de dumnezeiescul dor L-au descoperit pe Hristos. Cum un Mahatma Gandhi a condus lupta de eliberare a poporului indian plecând de la cuvintele lui Iisus: *Iubiți pe vrăjmașii voștri!* Și în această conștiință, de a iubi pe vrăjmaș și de a-l învinge prin iubire de adevăr, ai libertatea. Și așa a reușit. El scotea Noul Testament din sân, citea Predica de pe Munte și spunea: “Faceți așa și veți fi liberi!”

Dar și o altă mărturie: mărturia lui Tagore dintr-un poem al său (care, împreună cu alte poezii, i-a adus cinstirea cu premiul Nobel în 1913) în care un bătrân căuta piatra filosofală, piatră care, lovind orice metal, îl preface în aur. Și a mers de-a lungul râurilor tot ciocnind în lanțul cu care se încinsese, fiecare pietricică. A ajuns în Europa, într-o luncă unde niște copii pășteau vitele. Aceștia deodată și-au ațintit ochii la mijlocul lui și nu-și mai luau privirea. Atunci bătrânul s-a uitat și el... și a început să plângă în hohote și nu se mai oprea. Și au venit și locuitorii din împrejurimi: “Ce ai bătrâne?”. Iar el nu mai înceta. Pe unde mergea, el lua pietrele, le ciocnea și le arunca; că se plictisise să se mai uite. Și lanțul se prefăcuse în aur, iar el plângea: “Am avut piatra. N-am știut să o prețuiesc și am aruncat-o”. Iar parabola era aceasta: Voi, creștinilor, spunea Tagore, voi europenilor, ați avut Piatra nestemată care trebuia

să transforme în chip divin chipurile voastre, și ați aruncat-O. Acea piatră a fost și este Hristos. Piatra din capul unghiului, pe care n-au luat-O în seamă ziditorii. Iar Ea e în capul unghiului creației întregi, al edificiului tuturor fapturilor. Aceasta era parabola pe care o da un indian, europenilor creștini: Piatra Hristos.

Doamne, cum se bucură un părinte ca fiul lui să fie chip al său, strălucitor și luminos! Cum mai mult nu dorește Iisus, Fratele nostru cu Părintele Ceresc în Duhul Sfânt?! Simțim că ne privește. Și caută la fiecare dintre noi din adâncul existenței cerurilor și a pământului, ca să vadă chipul nostru creat după chipul Lui, să vadă în noi lumină și iubire, bunătate, pace și dreptate, sfințenie și adevăr. Iar noi atunci mărturisim, cu Sfântul Grigorie Teologul:

*Astăzi Hristos se naște, slăviți-L!
Hristos din ceruri, întâmpinați-L!
Hristos pe pământ, înălțați-vă chipuri!*

Ca El să recunoască în fiecare din noi, chipul Lui dumnezeiesc, al Fiului luminii și iubirii. Amin.

(București; decembrie 1997)

Steaua destinului*

Arsenie Boca

*“O stea răsare din Iacov” (Num. XXIV, 17).
“Am văzut steaua Lui” (Mat. II, 2).*

Venirea lui Iisus în lume e pecetea de taină, scrisă pe istoria a treizeci și șapte de secole.

De mai multe ori și-au schimbat țara și numele de mai multe ori și-au schimbat numele neamului; ba o dată și religia se clătina, dar așteptarea lui Mesia era o făclie de taină ce se transmitea din neam în neam.

Descrierile vremii lui Mesia, strălucirea împărăției mesianice era adusă aminte poporului în fiecare veac de oameni: însuși Mesia a fost descris cu amănuntul în Sfânta Scriptură. Mărturiile profeților așteptau plinirea vremurilor.

Israel era destinat de Dumnezeu să fie un popor întreg de apostoli ai Mântuitorului, în lume. Aceasta era steaua destinului Său. Ceea ce Avraam a fost în pribegia sa, ceea ce Iosif a fost în Egipt, la curtea lui Faraon, iar Daniil în curțile din Babilon, aceea trebuie să fie tot poporul evreu pentru neamurile pământului.

Acesta-i sensul mesianic, sensul de destin al Cuvântului lui Dumnezeu către patriarhul Avraam: “*Și se vor binecuvânta prin neamul tău, toate neamurile pământului*” (Fac. XXII, 18), și cu cuvântul către Isaia: “*Casa Mea, casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile*” (Isaia, LV, 7).

Ei erau destinați – “aleși” – să fie norul de martori ai lui Iisus și aceasta mai vărtos, cu atât cu cât toată coloana de strămoși a crezut nestrămutat în steaua destinului neamului. Credința într-un viitor garantat de Dumnezeu, ere nota caracteristică a acestui popor ales.

De aceea în afară de iudaism, nici o altă religie nu făcea prozelitism. Ei o făceau din fire, prin ei așteptau și păgânii nașterea unui zeu.

Sfântul Apostol Pavel definind credința și făcând un lung pomelnic de strămoși, care au ilustrat-o cu viața lor, la urmă dezleagă taina “*noianului de martori*”: Iisus e începutul și plinitorul credinței (Evrei XI; XII, 11-2). Deci steaua destinului strămoșilor era “Steaua” Lui.

Iată idealul pribegilor de pe pământ, primă moștenire de preț în inima urmașilor, din neam în neam, ideal al sfintei făgăduinți a venirii Mântuitorului, pentru care Biserica creștină i-a trecut printre sfinți.

Un ideal sfânt te face sfânt, o stea a urmașilor, “și nu e decât o singură tristețe: aceea de a nu fi sfânt.”

Printr-o neînchipuită lucrătură a întunericului însă, poporul lui Israil trăiește, dar, la venirea

Mântuitorului, așa cum a venit, învăluit în smerenie, poporul acesta și-a răstălmăcit destinul. Nu l-au făcut lui Iisus nici o primire. Și doar le era în ochi Sf. Fecioară Maria, cu care au făcut unica excepție în toată istoria lor, de a o duce în Sfânta Sfintelor, să stea acolo doisprezece ani.

Magii înțelepți ai Răsăritului, căutătorii de Dumnezeu, călăuziți de "Steaua Lui", dăduseră pe la Irod Idumeul, regele Israelului, întrebând de pruncul Care s-a născut, ca dovadă că, pe umerii lui atârna destinul mântuirii tuturor neamurilor pământului. La auzul acestei vești Irod, în loc să se bucure, "s-a tulburat și tot Ierusalimul cu el". Drept aceea, adunând pe toți arhierii și cărturarii poporului, cercetă să afle de la ei, unde are să se nască Hristos? Atunci ei răspunseră: "*În Betleemul Iudeii, precum este scris*" (Mt. II, 3-5). Acesta e soborul: a răstălmăcit destinul lui Israel. Irod, văzând că magii nu l-au băgat în seamă, cum că au ținut Pruncul mai presus decât el, a pus mâna pe sabie împotriva destinului.

Soborul a fost inexistent.

"*Întru ale Sale a venit și ai Săi nu l-au primit*" (Ioan, I, 1). Care-i explicația, dacă este vreo explicație?

Cel mai urgent interes al evreilor, era scăparea poporului de sub stăpânirea romană. Potrivit acestui interes politic erau îndreptate și profețiile. Astfel, Mesia era identificat, după profețiile care cuprindeau a doua Lui venire, venirea Lui în slavă, și erau refuzate profețiile "*Omului durerii*" (Isaia, LIII, 3).

Deci pe primul plan al așteptărilor lui Israel nu era adevărul și desăvârșirea interioară a omului, care se puteau câștiga foarte bine și sub stăpânirea romană – ba chiar cu atât mai asigurat, – ci așteptarea omului

care să ridice stăpânirea politică a lui Israel asupra celorlalte neamuri, iar în materie de religie monopolizarea ei.

Ei nu așteptau Împărăție lui Dumnezeu, ci așteptau de la Dumnezeu împărăția lor. Nu la plăcea smerenia pe care o aveau. Le trebuia trufia. Și așa au rămas pe lângă ispita lor, până azi. Aceasta-i toropeala pe care le-a dat-o Dumnezeu (Rom. XI, 8), care începe cu soborul cărturarilor și arhierilor, convocat de Irod la Ierusalim. Aceasta ar fi o explicație.

Explicația practică o dă Sf. Ap. Pavel: "*Oare lepădat-a Dumnezeu poporul Său? Ferească Domnul! Dumnezeu n-a lepădat pe poporul Său pe care dinainte l-a cunoscut. Deci întreb: s-a poticnit, oare, ca să cadă? Să nu fie! Ci prin căderea lor, neamurilor le-au venit mântuirea, ca Israel să-și întărească râvna față de ele... Căci dacă înlăturarea lor a adus împăcare lumii, ce va fi primirea lor la loc, dacă nu o înviere din morți?*" (Rom. XI, 1 – 15).

Căci precum în vremea lui Ilie, care credea că a rămas singurul credincios în Israel, Domnul i-a descoperit că are puși deoparte încă 7000 de bărbați care nu și-au lepădat Legea, tot așa și în vremea de acum este o rămășiță, după alegerea darului (Rom. XI, 2 – 4).

Aceasta e o rațiune profetică, pentru care creștinilor le este interzis antisemitismul. Poporul lui Israel este încă un popor ales, dar pus deoparte pentru vremuri viitoare, cu o rămășiță a lui care va îndeplini toate, precum și destinele sale ultime.

Până atunci, neamul acesta duce în spate și face toate păcatele lumii, frământând-o și izbând-o de toate limitele existenței și ale neantului. ("**Fiii Învierii**")

(*Străjerul ortodox* - nr. 6 / 1998)

Șema Israel !

[Deut.6, 4-9; 11, 13-21; Num.15, 37-41]

Valentin Moga

"Întreb deci: Oare lepădat-a Dumnezeu pe poporul Său?

Nicidecum! Căci și eu sunt israelit, din urmașii lui

Avraam, din seminția lui Veniamin" (Rom.11, 1)

În Duminica dinaintea **Nașterii Domnului** se citește la Liturghie "*Cartea Neamului lui Iisus Hristos*". Este poate, răspunsul cel mai potrivit dat de ortodoxie antisemitismului, odinioară ca și acum.

Șema Israel! – Ascultă Israele!...

Ascultă creștine – și adu-ți aminte!...

Adu-ți aminte, creștine, de rădăcina lui Iesei, de casa lui David, de la care înveți până astăzi pocăința.

Adu-ți aminte, creștine, de curăția israeliților între care a răsărit și s-a putut păzi întru curăție și rugăciune desăvârșită Preacurata, Preabinecuvântata, de Dumnezeu născătoarea și Pururea Fecioara Maria.

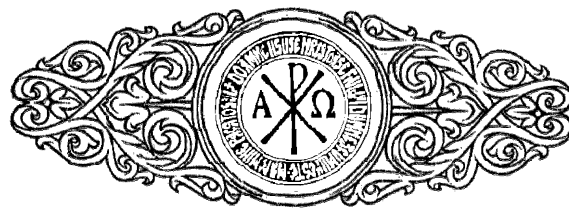
Adu-ți aminte, creștine, de râvna poporului ales de Dumnezeu, poporul din care și-a ales Mântuitorul Apostolii Săi și primii Săi mucenici.

A aflat atunci Hristos "*israelit întru care nu este vicleșug*"! La plinirea vremii, când va veni a doua oară, găsi-va El oare ceva credință și la noi?

Memento, christiane !

Războiul nevăzut. Isihasmul

In memoriam

Ne vorbeste Părintele Cleopa despre ... Părintele Cleopa

Venirea mea la mănăstire a fost așa: în ziua de 12 decembrie 1929, de Sfântul Ierarh Spiridon, când aveam 17 ani, am plecat din casa părintească cu fratele meu mai mare Vasile, cu două traiste în spate. În una aveam Viețile Sfinților, Psaltirea, Ceaslovul și Sfânta Scriptură, iar în cealaltă aveam două icoane mari, pictate: una cu Maica Domnului și alta cu Sfântul Gheorghe. Nimic altceva nu ne-am luat de acasă. Părinții noștri, Alexandru și Ana, ne-au petrecut plângând, până pe câmp, pe platoul târgului Sulița, la locul numit “Râpa lui Budăi”. Aici, fratele meu Vasile a început a cânta condacul Acatistului Mântuitorului, “Apărătorul cel mai mare și Doamne, biruitorul iadului...”. Apoi ne-am închinat, am sărutat mâinile părinților și am plecat spre schitul Cozancea. În clipa aceea părinții mei au căzut jos și plângeau în hohote...! La Cozancea am stat o noapte la părintele Paisie. Apoi am luat și pe fratele nostru Gheorghe, am venit toți trei la Suceava, ne-am închinat la moaștele Sfântului Ioan cel Nou și de aici am venit pe jos la Mănăstirea Sihăstria.

Aici era egumen protosinghelul Ioanichie Moroi. Cum ne-a văzut, ne-a ținut trei zile și trei nopți la poarta mănăstirii, să ne rugăm și să batem cu bățul într-un butuc de brad, ca să ne ispitească dacă avem răbdare pentru viața călugărească (N. Red. Protosinghelul i-a întrebat: “Ce face butucul? Se vaită, tipă?” “Nu”; “Fuge?” “Nu”. “Așa să fiți și voi!”). Numai seara ne lăsa să dormim într-o chilie. După trei zile de post, de rugăciune și ispitire, ne-a chemat în biserică, ne-a spovedit, ne-a împărțășit cu Prea Curatele Taine, ne-a dus la trapeză să mâncăm și ne-a rânduit chilii și ascultare la mănăstire. Pe mine și pe fratele Vasile ne-a trimis la oi, că știam bine de acasă, iar pe fratele Gheorghe la vite. Nu ne vedeam unii pe alții câte o săptămână sau chiar câte o lună. Așa am intrat în nevoia călugărească. În anii 1931 și 1933 au murit frații mei și am rămas singur. În anul 1937 am fost tuns în călugărie și am păscut 10 ani oile mănăstirii. În anul 1942 am fost luat de la oi și numit în fruntea unei comisii de conducere a mănăstirii, că părintele egumen era bolnav. Iar în ianuarie 1945 am fost hirotonit preot și numit stareț al mănăstirii, în locul bătrânului egumen.

După o viață plină, duhovnicească, părintele Cleopa a trecut la cele veșnice. Dar nu oricând, ci în noaptea ce leagă sărbătoarea Patronului Spiritual al românilor (Sf. Ap. Andrei) de sărbătoarea Unității Naționale. Un semn de la Dumnezeu că acestea trebuie unite într-o singură sărbătoare, un semn că doar credința strămoșească (a conducătorilor țării și a noastră) ne mai poate salva unitatea națională.

... Cele mai mari bucurii duhovnicești le-am avut în primii 10 ani, cât am fost cioban la oile mănăstirii, împreună cu frații mei. Stâna, oile, trăirea în liniște și singurătate pe munte, în mijlocul naturii, mi-au fost cea mai înaltă școală de călugărie și teologie din toată viața mea. În acești ani m-am rugat cel mai mult și am citit numeroase scrieri ale Sfinților Părinți, precum: Patericul, Scara Sfântului Ioan Scărarul, Sfântul Isaac Sirul, Puțul Sfântului Ioan Gură de Aur, Exaimeronul Sfântului Vasile cel Mare, Viețile Sfinților și Sfânta Scriptură. Cărțile le împrumutam din bibliotecile mănăstirilor Neamț și Secu și le purtam cu mine în desagă, cu oile pe munte. Iar rugăciunea mea era citirea Psaltirii, în fiecare zi, și cele șapte laude. După ce terminam pravila, mâncam ceva din desagă, apoi scoteam scrierile Sfinților Părinți și citeam pe lângă oi, până seara. Îmi erau așa de dragi cuvintele Sfinților Părinți încât se lipeau ca ceara de memoria mea. Mi-amintesc, odată, că și Cuviosul Ioan Iacob, bibliotecar la Mănăstirea Neamț între 1933-1936, mi-a împrumutat să citesc cartea “Alfavită suflătească”. Apoi mă întâlneam cu călugării pustnici care se nevoiau acum 50 de ani în pădurile din împrejurimi, cărora le ceream cuvinte de folos și le duceam câte ceva de mâncare de la stână. Toate acestea au format pentru mine cele mai curate bucurii duhovnicești. (Convorbiri duhovnicești, Ioanichie Bălan, vol. 1, pag.173-175)

Credința conducătorilor noștri

Dialog cu Părintele

Ilie Cleopa

Ilie Cleopa: Eu sunt putregai, m-am lovit și la un picior. Așa îmi zice: putregai, un hârb. Am patru operații, mâna ruptă.

Am fost șase frați la mănăstire, toți au murit călugări, cu mama am fost șapte la mănăstire. Numai sora s-a căsătorit. A trecut în oastea domnului. Ei s-au dus de mult și tot fac din mână, – Hai măi moșnege nu mai sta de vorbă!

Reporter: *V-am adus un mic calendar cu părintele Stăniloae.*

Ilie Cleopa: Bietul Stăniloae, 15 ani i-am fost duhovnic și lui și soției lui.

Reporter: *Am fost, cu trei ceasuri înainte de a muri, la capul lui.*

Ilie Cleopa: El a fost cel mai mare cărturar ortodox din țara noastră, pentru folosul și a călugărilor și a cărturarilor și a poporului. El a trăit în curățenie 30 de ani cu soția lui.

Reporter: *Am vrea să ne spuneți, pentru tinerii din Sibiu și din toată țara, ceva din viața dumneavoastră.*

Ilie Cleopa: M-am întâlnit aici cu Văcăroiu, cu fostul prim-ministru. M-a întrebat: “*Am venit să-ți cer un sfat!*” Ai venit la un putregai de moșneag, la un hârb legat cu sârmă, dumneata care conduci țara! Domnule prim-ministru, să-ți spun un sfat, un sfat al Marelui Vasile. Sf. Vasile cel Mare numește Biserica “gura cea de foc a Sfântului Duh”; Împăratul cuvintelor și ochiul Bisericii, astfel e numit Marele Vasile. Marele filosof Eubul l-a întrebat pe Vasile care este cea mai mare înțelepciune care îl păzește pe om de tot păcatul. “*Cea mai mare înțelepciune care îl păzește pe om de tot păcatul este să vezi pururea moartea înainte, și să ai în inimă pururea rugăciunea ‘Doamne Iisuse’*”.

M-a mai întrebat primul ministru, cum văd eu conducerea țării, care este acum? Eu o văd așa cum au văzut-o și cei care au trăit înaintea mea. Dar să-ți spun eu câtă legătură a avut conducerea țării cu conducerea bisericii. Noi suntem creștini de la anul 101-103 odată cu venirea primilor coloniști romani, și ne-am născut creștini din trei popoare păgâne (dacii, romanii și geții), dar iată cât a prins rădăcina credinței lui Iisus Hristos în poporul român. Și Sf. Apostol Andrei predică în Dobrogea, în Sciția Minor; el face prima episcopie de Constanța. A fost primul patriarh de Constantinopol și moare răstignit, ca și Sf. Petru. Am fost și la mănăstirea Cozia; acolo, Mircea cel Mare face o mănăstire mare și mormântul lângă biserică. Pe mormânt scrie: “*Aici odihnește Monahia Teofana, mama lui Mihai Viteazul*”. Ai auzit? El e domn peste trei principate și

mama lui călugăriță! Du-te la Mănăstirea Probota unde este îngropat Petru Rareș și vei vedea lângă dânsul scris: “*Aici odihnește roaba lui Dumnezeu, Monahia Maria Oltea, mama lui Ștefan cel Mare*”. Ei domni și mamele lor călugărițe. Vedeți voi, câtă unire era între credință și conducere atunci? Vedeți, **ei conduceau țara, dar gândul le era la mormânt**. Constantin Brâncovanul era mare martir, își punea sufletul pentru biserică și credință.

Reporter: *Spuneți-ne câteva cuvinte din viața Sfinției voastre.*

Ilie Cleopa: Nu-mi dau voie Sfinții Părinți!

Reporter: *Cât se poate spune...*

Ilie Cleopa: Dacă v-aș spune, că am trăit nouă ani și șapte luni în creierul munților, de 3-4 ori au vrut să mă omoare diavolii, dar n-am voie să spun...

Reporter: *În pustie, în singurătate, lupta e direct cu diavolul!*

Ilie Cleopa: Ehe, aici vorbești de draci și acolo vorbești cu ei!... Știi, eram la vadul Negrilești, un singur pădurar știa de mine, Maxim Dumbravă! El m-a ajutat de am făcut și bordeiul, el știa multe pe acolo și m-a ajutat.

Reporter: *Dar Sfinția voastră ați fost persecutat în vremea aceea?*

Ilie Cleopa: Am fost de patru ori arestat de comuniști și pe urmă nu mă lăsau să vorbesc. Eram stareț și aveam opt mănăstiri pe capul meu, șase de călugări și două de maici. Cum să nu vorbesc dacă eram în Bucovina și venea atâta lume. La noi slujba era tipicul Sf. Sava și Pidalionul și canoanele, că aici e întemeiat de Daniil Sihastrul la 1514, sunt 450 de ani de când nu s-a mâncat carne aici. Aici, când am venit eu, nu era un pat la călugări, toți dormeau pe rogojină jos, și pe scaune, iar paturile erau unele sicrie în care dormeau unii călugări. Și știau toată Psaltirea pe de rost... Când am venit eu, toți călugării erau bătrâni cu bărbile până jos, aici e rânduială schimnicească; Daniil Sihastrul a întemeiat mănăstirea cu șapte călugări din Sfântul Munte Athos, și au stat în bordeie 50 de ani aici. Într-un bordei aveau paraclis unde făceau Sfânta Liturghie.

Când m-au arestat comuniștii, m-au dus la Fălticeni, m-au bătut, mi-au pus sute de lumini în ochi, într-un bordei de ciment, la subsol, și nu mi-au dat să mănânc trei zile și trei nopți,... Sunt multe de vorbit...

Reporter: *Atunci ați plecat singur la pustie?*

Ilie Cleopa: Când am scăpat de acolo, mi-a spus să nu mă mai duc la mănăstire, să plec din mănăstire, să nu mă duc la Patriarhul; Patriarhul ținea tare cu mine. Prin câte am trecut! Dacă le-aș scrie aș face o carte cu mii de

pagini... Acolo, la securitate, mi-au pus în ochi 300 de becuri, era și un pat de ciment, nu mi-au dat o lingură de apă. Când m-a băgat acolo, unul mi-a dat și niște palme grozave. Mi-a zis: "Ai aprins Bucovina de misticism, sabotezi economia națională a țării! Toți oamenii de la pădure au pus țapina jos, numai vor să lucreze, ați pus prea multe sărbători..." Acestea erau motivele lor... Ehei, mă mir cum am ajuns până aici, o scânteie de viață... Acolo, la securitate, după trei zile mi-au zis: "Îți dăm drumul, dar să nu mai vorbești că ai aprins Bucovina de misticism;" Mai târziu l-am întrebat pe părintele Marcu de ce mi-au pus atâtea lumini în ochi? Îmi puneam mâinile la ochi să nu mai bată lumina, dar parcă îmi intra până în creier...! mă durea creierul! Ei vroiau să-mi pierd memoria, să nu mai pot vorbi...

Reporter: *De aici din părțile acestea au fost mulți pustnici?*

Ilie Cleopa: Când am venit eu aici am găsit peste 50 de pustnici în pădure, și vreo 39 de maici. Una era fiică de ministru, maica Zenovia, și avea acte de la Karol I, 60 de ani în pustie avea!... Mă duceam cu oile mănăstirii, că am stat la oi mulți ani. De la oi m-au luat și m-au pus stareț; eu tundeam oile. M-au întrebat când am fost prin Grecia, Bulgaria, Italia, Serbia, când predicam: "Ce studii ai?" Le-am spus: "Venii la mine, să vedeți haina de oaie pe care o purtam, când eram pe munte cu oile... acolo mi-am făcut studiile, cu oile..."

Reporter: *Astăzi mai este nădejde de monahi buni?*

Ilie Cleopa: Când a fost decretul acela în 1958 au fost scoși 10.000 de călugări și călugărițe din mănăstiri, aceia au fost duhovnici buni, de aceea este atâta lipsă de duhovnici."

Calea cea mai simplă. Isihasmul (2)

Dialog cu Părintele Arhimandrit

Sofian Boghiu

Întoarcerea tinerilor la Dumnezeu, la credință.

Întrebare: *Vă rugăm frumos părinte, să ne spuneți: Cum se pot întoarce tinerii la Dumnezeu?*

Sofian Boghiu: Cu ajutorul lui Dumnezeu!

Întrebare: *Dar care sunt modalitățile de atragere a tinerilor?*

Sofian Boghiu: Depinde de tineri. Sunt tineri care sunt atrași de har, sau de produceri artistice, sau de niște serbări, conferințe, coruri alternate cu niște cuvinte de folos pentru tineri. Probabil că un fel de seminarii ar fi necesare în biserică și pe la institute, facultăți. Să pună întrebările care îi frământă pe ei, cei care au atracție, deoarece sunt tineri care sfidează toate aceste lucruri. Ei sunt pentru discotecă, plimbări prin parcuri cu fete, bucurii din acestea mai imediate. Eu nu-i condamn; asta socotesc ei mai atrăgător. Sunt și unii care își pun probleme mai deosebite pentru viitor, căci acele bucurii imediate se termină cu ceartă sau chiar bătaie. Ar trebui un program anunțat undeva, ca să ia cunoștință de el și să se înceapă cu o rugăciune, mai ales cu evocarea Duhului Sfânt (Duhul Sfânt este acela care inspiră acest interes pentru lucrurile sufletești). De exemplu cu „Împărate Cerească” care este o rugăciune închinată Duhului Sfânt. Și după aceea un cor (cântare bisericească) și o conferință. La conferință, tinerii să pună întrebări așa cum se întâmplă de pildă la facultăți, seminarii, pentru că sunt lucruri pe care bieții tineri de astăzi nu le cunosc. Au trăit sub zodia comunismului, în care era închisă orice ușă pentru învățarea religiei și ei nu sunt informați.

Întrebare: *Care este înțelesul profund al credinței?*

Sofian Boghiu: Încrederea să i-o acorzi cuiva de care ești sigur. Știm bine cine a fost Iisus Hristos, ce a făcut; a murit pe cruce, a înviat, s-a înălțat la ceruri, a apărut de multe ori, de-a lungul istoriei, în vedenii și arătări. Dacă ai încredere în acest Iisus Hristos, care este ușa („Eu sunt ușa, prin Mine se ajunge la Tatăl”) să ai încredere în tot ce spune El. Ca să crezi în Hristos și în Dumnezeu trebuie să-ți schimbi viața sau să ai o viață cât de cât potrivită cu poruncile lui Dumnezeu, adică o viață de rugăciune conștientă, rugăciune simțită, și o viață curată, că altfel patimile sunt un fel de blindaj, o carcasă, în care dacă intrăm n-avem nici un fel de porțiță prin care să respirăm ceva din ale duhului.

Despățimirea.

**Trebuie să pătimim un timp egal cu
timpul patimilor!**

Întrebare: *Cum putem să ne despățimim?*

Sofian Boghiu: Despățimindu-ne! Adică să luăm o hotărâre de a ne schimba. Așa spune Sf. Ap. Pavel: „Cine a furat să nu mai fure”. Pentru despățimire trebuie rugăciune. Roagă-te, căiește-te, încearcă, repetă. Trebuie spovedanie și după aceea un canon, adică să faci ceva ca să poți răscumpăra sau să elimini acest rău. Canonul e pentru că ai colaborat cu răul până atunci pentru a hotărî să nu mai repeți răul și încet-încet să te desprinzi de el și să intri în această zonă, cu ozon duhovnicesc.

Diavolii sunt foarte geloși când te apropii de rugăciune. Ai scăpat de ei, dar ei vor să te aibă al lor.

Trebuie să fii însoțit de rugăciune întotdeauna, pentru a putea fi ferit de ispită. Ei lucrează în taină și tot în taină este cineva care te apără, adică Dumnezeu prin mijloacele Lui. Despățimirea nu se poate face într-o zi. Adică după o spovedanie gata, m-am făcut sfânt. Despățimirea este un proces de curățire, care nu este lipsit de durere. De pildă, Sf. Maria Egipteanca, care a fost o mare păcătoasă în Egipt, cu ajutorul lui Dumnezeu a ajuns în pustiul Palestinei și acolo a intrat la o asceză foarte aspră. Când a ajuns în pustie a început lupta cu ea însăși și cu mediul. În Egipt avea mâncăruri, muzică, tineri, banchete, fel de fel de păcate. În pustiu nu avea nimic; avea nisip, pietre, cerul albastru deasupra. Noaptea era frig și ziua era aerul fierbinte, nu avea de mâncare și a pățit așa un timp egal cu timpul patimilor. 17 ani a trăit în patimi în Egipt și 17 ani a trebuit să se despățimească. Când a venit cineva în pustiu, trimis de Dumnezeu, bătrânul Zosima, un preot călugăr, au început un dialog între ei, iar Sf. Maria Egipteanca, când vorbea cu el, se ridica de la pământ 2 coți (1/2 m), așa era de transfigurată. A durat această pătimire multă vreme, un timp egal cu cel al săvârșirii patimilor. Harul este mai grabnic, mai urgent, însă trebuie un timp de despățimiri, o luptă interioară, lupta cu tine, cu patimile, cu patimile de afară și cu duhurile necurate.

Întrebare: *Părinte, vrei să ne vorbești despre mistica creștină?*

Sofian Boghiu: Un om care se despățimește intră în această zonă curată, duhovnicească, însă și aici are unele ispite.

La mănăstirea Sucevița, pe peretele de nord este pictată scara Sf. Ioan Scărarul. În partea dreaptă a scării, sunt niște îngeri (52-54 de îngeri) cu coroane (cununi) în mână. În partea stângă, sunt diavoli cu tridente și fel de fel de cârlige. Iar pe scară urcă asceții; unii urcă și ajung sus (este un grup de îngeri și Iisus Hristos între ei, în gri albăstrui) și acolo este o ușă, poarta cerului. Pe cei ce urcă, îngerii îi încununează și sus sunt primiți în această încăpere cerească. Pe partea cealaltă (în partea stângă) diavolii îi trag cu cârligele în jos și sunt unii care aproape ajung la poarta cerului și se prăbușesc în prăpastie, adică sunt fel de fel de ispite, așa de viclene încât te pot birui.

Am aici viața Sf. Macarie cel Mare și se povestește un caz: cineva care a fost foarte bine instruit în viața creștinească, mistică, a făcut o călătorie unde a fost și Macarie și altcineva și acest cetățean, călătorind o distanță destul de mare, tot timpul acest creștin, că a fost creștin, a redat din memorie texte lungi din Sf. Scriptură, din Vechiul și Noul Testament, din faptele Apostolilor, din viețile Sf. Pavel, a celorlalți sfinți, încât i-a uimit pe toți cu memoria lui și cu râvna lui. După aceea, a ajuns într-un oraș, acolo s-au despărțit și acest cetățean foarte bine informat a căzut în niște patimi

foarte urâte. *Toate aceste cunoștințe care erau în mintea lui nu i-a putut ajuta pentru că viața creștină înseamnă foarte mult viața trăită, trăită nu numai intelectual, ci și cu inima, cu toată ființa ta.* Era un om cu o memorie foarte bună, avea foarte multe cunoștințe, și a trebuit să treacă prin patima trufiei, mândriei, că știa foarte multe. Mândria l-a făcut să cadă. Așa și la Scara aceasta a Sf. Ioan Scărarul de la Sucevița: merg acești oameni cu brio, cu o cale foarte luminoasă, dar din cauza trufiei se rup de Dumnezeu și cad. Așa că încă de la începutul vieții duhovnicești să pui accentul foarte serios pe smerenie. Mântuitorul spune așa: - „*Învățați de la Mine că sunt drept cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre*“, dacă ai smerenia asociată în munca ta, atunci biruiesti, iar dacă nu ai smerenie oricând ești supus căderii. Asta este viața duhovnicească, mistică, trăită în Duhul Sfânt, o viață de luptă, de atenție mărită, trăită într-o smerenie adevărată. Sunt și oameni foarte plecăcioși, și se pare că sunt foarte smeriți, dar ei sunt plini de mândrie pe dinăuntru. Smerenia trebuie să fie smerenia inimii, interioară; aceasta înseamnă foarte mult în viața noastră spirituală: dacă o ai, ajungi la capătul scării de la M. Sucevița, dacă nu o ai, te prăbușești.

Întrebare: *Cum se ajunge la inima curată, la pacea inimii?*

Sofian Boghiu: Căutând să fii sincer, mereu să fii cinstit cu tine însuși, cu inimă curată, sinceră, fără impurități, să-ți recunoști păcatele tale, așa cum spune Psalmistul David în psalmul 50: „*păcatul meu este înaintea mea pururea*“. Când ai conștiința păcatului din tine și nu-l uiți (că dacă-l uiți nițel, te și mândrești), dacă nu-l uiți, te menții în smerenie, iar smerenia te ajută să-ți păstrezi inima curată. Să nu te ascunzi, să nu te aperi când ești păcătos și să te căiești sincer nu așa în fața lumii, dar în particular să fii altfel. Sf. Ap. Pavel era un mare prigonitor al bisericii, dar după convertire a fost plin de daruri duhovnicești, a fost ridicat până în al treilea cer, a vorbit cu Duhul Sfânt. A avut daruri foarte mari, și totuși de la el avem acest cuvânt: „*dintre cei păcătoși cel dintâi sunt eu*“. Deși a fost iertat el nu uita aceasta. Dacă am păstra acest obicei și noi am păstra și cea smerenie și curățenie și pace a inimii.

Rugăciunea inimii

sau chemarea lui Iisus în inima noastră

Întrebare: *Vă rugăm să ne vorbești de rugăciunea lui Iisus?*

Sofian Boghiu: Rugăciunea lui Iisus e simplă privită din afară: „*Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul [sau păcătoasa]*“, - o rugăciune scurtă, dar această rugăciune rostită multă vreme, cu multă atenție și în paralel cu această lucrare de despățimire, aduce niște

foloase extraordinare. Sf. Părinți care au practicat-o și care s-au bucurat de această rugăciune ne spun că ea înseamnă chemarea numelui Domnului în noi.

Mântuitorul Hristos ne spune în Apocalipsă: „*Eu stau la ușă și bat*“, stau la ușa inimii. Omul își are inima lui închisă pe dinăuntru. Celulele de la pușcărie sunt închise pe dinafară, cel dinăuntru nu poate face nimic, decât dacă deschide cineva din afară. Inima omului este însă închisă pe dinăuntru, de om, și atunci Iisus stă și așteaptă să-i deschidă cel care stă înăuntru (omul) și dacă deschide, Iisus intră, dacă nu-i deschide, Iisus stă și bate, dar nu intră. Această rugăciune a inimii este chemarea numelui Domnului, ca Domnul să intre în noi. El stă și bate la ușă, dar inima noastră este plină de toate urâteniile păcatului, de toate gândurile, toate imaginile și prostiile. Toate acestea populează acest lăuntru duhovnicesc și nu mai are loc Iisus. Oamenii sunt prinși în aceste patimi, se simt foarte bine în ele, dar Iisus nu are loc în ele. Iisus va sta afară toată viața și va bate la inima fiecăruia din noi. A i se deschide înseamnă a preda total răul din tine, a plânge cu lacrimi, a îndepărta toate aceste patimi, aceste dulceturi pământești, și a gusta din celelalte dulceturi duhovnicești, care sunt extraordinare, dar nu le cunoaștem gustul, pentru că ne confruntăm cu aceste lucruri pământești.

Rugăciunea lui Iisus asta are ca rost: să-l chemăm pe Iisus în noi, în inima noastră. Omul are nevoie de despățimiri, de a goli tot acest balast rău, de a alunga toate aceste patimi, ca și gospodarii care fac curat când vine musafirul în casă. Iisus este stăpânul universului prin care s-a făcut sfârșit, în Apocalipsă. „Vino, Doamne Iisuse“. Trebuie să te pregătești să-L primești pe Iisus în inima ta, ca pe un musafir, trebuie să punem tot ce este mai frumos, mai curat, mai sfânt, mai parfumat, pentru acest mare musafir, în inima ta.

Poate că această chemare de-a lungul vieții nu o să fie așa de clară, căci e o luptă toată viața, dar este un dar deosebit și un har din partea lui Dumnezeu ca să ai bucuria deplină. Pe parcursul acestei chemări, rugătorul simte din ce în ce niște bucurii înăuntru, crește credința în Dumnezeu, simte că iubește pe Dumnezeu, Iisus vine mai aproape, mai adânc în ființa ta, dar durează. Lupta cu noi nu-i chiar așa de simplă. „*Menajăm pe omul din noi*“, este un cuvânt al Sf. Ioan Scăraru (cap.15 - „Lupta cu noi înșine“). Menajăm omenescul din noi, buruienile, îl menajăm pe omul trupesc. Foarte greu ajungi să te urăști pe tine însuși. Durează, dar Dumnezeu ne ajută, pentru că ne iubește. Această chemare trebuie să fie paralelă cu despățimirea, cu lupta cu noi înșine și atunci vei birui prin Iisus. Sunt în Filocalie, oameni care au ajuns la un grad înaintat cu această rugăciune. Oricare poate începe, în fiecare zi (măcar de 3 ori/zi), mergând sau stând pe un scaun.

Sunt două metode pentru a spune rugăciunea lui Iisus:

– metoda simplă, când spunem rugăciunea așa cum vorbim. Dar când chemi numele Domnului, trebuie să fii foarte atent la fiecare cuvânt al rugăciunii.

– metoda cu respirația prelungită, practică de Sf. Simion Noul Teolog. Inspiri spunând rar „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu“, faci o mică pauză (câteva secunde ții aerul înăuntru) și apoi expiri spunând rar: „Miluiește-mă pe mine păcătosul“.

Este un părinte la Londra, părintele Sofronie, un bătrân de 96 ani, care se roagă public, se roagă cu poporul, în cor. Putem spune rugăciunea oricând, oriunde (poți să spui și culcat, întins, nu este nici o necuviință). Poți să o spui tare sau în taină. Dar să fie rostită cât mai des.

Când rostim această rugăciune, de obicei se ține mâna dreaptă la piept (în partea stângă), astfel încât să fie atins centrul ființei omenesti, locul inimii (unde deasupra sânelui stâng, cu 2 degete mai sus). Cuvântul rostit va coborî în acest loc, vibrația va atinge acest loc. Sf. Serafim de Sarov - ținea mâna aici, la locul inimii.

Întrebare: *Cum se poate ajunge la unitatea minții și a inimii?*

Sofian Boghiu: Tot prin această rugăciune.

Întrebare: *Se poate indica Isihasmul la masa de tineri, doritoare de acest lucru?*

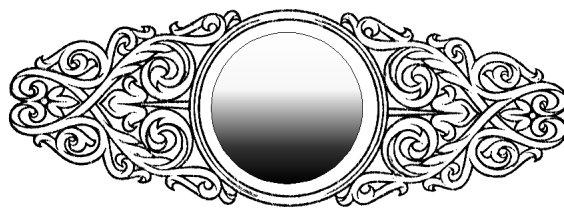
Sofian Boghiu: Da. Rugăciunea este calea cea mai simplă către Dumnezeu, fiecare după harul lui (primit de la Dumnezeu).

Întrebare: *După semnele timpului trăim semnele apocaliptice - ce transmiteți tinerilor în această lume desacralizată?*

Sofian Boghiu: Să se sfințească, să se curățească de patimi. Nu cu ajutorul Yoga, ci cu chemarea numelui Domnului, cu ajutorul rugăciunii inimii, căci spune Mântuitorul: „*În ce te voi găsi, în aceea te voi judeca*“. Nu știi când mori (în accident de exemplu) și ești judecat cum ești găsit atunci, ca la un examen extraordinar de greu. Trebuie să fii gata, așa cum spune Mântuitorul: „*Trebuie să fiți gata, căci nu știți când vine nici ziua, nici ceasul*“. Spune Sf. Ap. Pavel într-o scrisoare „*În Împărăția lui Dumnezeu nimic necurat nu intră*“ - trebuie să ne curățim, să ne sfințim, să ne pregătim. Dumnezeu dacă va pune notă fiecăruia după măsura Lui, asta e altă socoteală.

Ecumenism. Istoria religiilor

Deși redacția noastră militează pentru ecumenism, nu putem să nu observăm:

- nesinceritatea partenerilor de dialog;
- impunerea viziunii Papei în România prin mijloace politice și într-un moment nepotrivit;
- campania de denigrare a Bisericii Ortodoxe (dar și a Armatei Române) și de maghiarizare a românilor, scopul lor nefiind unirea creștinilor ci unirea Ardealului (sau a unei părți a lui) cu Ungaria.

Prezentăm în continuare câteva articole, din care rezultă că mai este încă nevoie de mult dialog între oameni (chiar un sinod ecumenic) și de dialog cu Dumnezeu (prin rugăciune), până să existe condiții, nu politice ci sufletești, necesare viziunii Sfântului Părinte.

Denigrarea Bisericii și Armatei din Ardeal și Banat

Există un plan de realizare a autonomiei, plan din care face parte și denigrarea Bisericii și Armatei, singurele instituții care au credibilitate în ochii românilor și singurele obstacole în realizarea planului.

Prezentăm mai jos extrase din scrisoarea-avertisment adresată lui Emil Constantinescu de către un grup de generali și ofițeri din Ministerul Apărării Naționale, la începutul lunii decembrie 1998:

Stimate domnule Președinte*,

În ultimele luni am fost martorii unei acțiuni concertate, de denigrare și punere la zid a unor comandanți militari și a instituției militare în general, cu implicații inclusiv în presa internațională. Nu ne putem stăpâni ușor îngrijorarea și indignarea în fața acestei atitudini, deoarece **campania antiarmată din decembrie 1997 încoace, dar și cea antibiserică ortodoxă, a șocat opinia publică, prin violența ei fără precedent. Și ea se manifestă surd și în continuare, în forme mult mai subtile.** (...) Campania virulentă, bine orchestrată, de culpabilizare a Armatei, cu prioritate absolută în Ardeal și Banat, nu-i lasă indiferenți pe oamenii în uniformă. ... Este posibil, domnule Președinte, să uităm că Armata a fraternizat cu populația, la Timișoara, încă din 20 decembrie 1989, hotărând definitiv soarta revoluției? ... Este extrem de grav că în prezent Armata se simte uitată, neglijată, frustrată și marginalizată. (...) **Oare întâmplător se lovește în Armată și în Biserică numai în Ardeal și în Banat, unde cerințele de autonomie administrativă și teritorială sunt tot mai evidente?** Nu cumva planurile din Decembrie 1989 și obiectivele nerealizate din acestea s-au readaptat și încep să fie puse în aplicare? **Nu cumva cele două instituții fundamentale ale statului român sunt unicele obstacole credibile în materializarea acestora?** Nu cumva cadrele care au studiat în Vest au credibilitate și au dovedit profesionalism în raporturile cu armatele țărilor membre NATO în procesul de integrare, și deci trebuie compromise în țară și în Occident și eliminate din funcțiile cheie, pentru a opri procesul de reformă și

integrare?

Un dicton în limba engleză spune că: *“Pe soldat și pe Dumnezeu îl adori numai în caz de primejdie și nu înainte; după ce pericolul a trecut și totul este în ordine, pe Dumnezeu îl uităm și pe soldat îl hulim”.*

Dezamăgiți de ceea ce se întâmplă cu instituția noastră, sub ochii dumneavoastră, **noi încă tăcem**, pentru că *“marile dureri sunt mute”*...

Un grup de generali și ofițeri din MAN

Foștii securiști ... contra Armatei.

Ei lucrează (trădează) pentru maghiari*

Col. (r.) Tudor Stepan, fost lucrător în Serviciul de Contrainformații Militare și ulterior comandantul Garnizoanei Reșița în Decembrie 1989, spune că deține date care certifică o acțiune concertată de denigrare a Armatei Române ... dusă de forțe *“ale fostei Securități, devenite foarte active după desființarea unității 0215”*. Stepan mai spune că în perioada campaniei de integrare în NATO, această campanie de denigrare a Armatei a făcut ca Occidentul să fie convins că Armata Română este condusă de criminali. Col. (r.) Tudor Stepan spune că există date care atestă că Armata din Ardeal trebuie descurajată, **militarii trebuie intimidăți și debusolați**, *“mai ales în condițiile derulării acțiunilor de autonomie și conturare a unui gen periculos de extremism maghiar”*. (Mario Balint)

* Cotidianul – 15 dec. 98 (titlurile aparțin redacției)

Foștii securiști ... contra Bisericii

Președintele Uniunii Mondiale a Românilor Liberi a afirmat că cei 200 de români din diaspora, care au semnat apelul adresat Patriarhiei Române, de rechemare în țară a ÎPS Serafim Joantă sunt mai toți informatori și lucrători ai fostei Securități (*Viața Cultelor*, nr.283/1998).

Răstignirea sufletului românesc*

Sinteza durerii

Am făcut o documentare în județele Harghita și Covasna pentru a afla care este starea durerii aici. Impactul cu realitățile zonei a fost șocant. Nu am aflat multe. Dar câte au fost ne-au descoperit rănilor adânci de la rădăcina ființei românești. Românii din Curbura Carpaților trăiesc mai rău decât în altă țară.

Nu din punct de vedere material o duc foarte rău românii din Covasna și Harghita, ci sufletul lor e răstignit. E cumplit că își pierd limba și credința. În istorie, maghiarizarea s-a făcut violent. Acum ea avansează "normal". Populația maghiară a crescut cu 50% în județul Covasna, între anii 1930-1992, iar cea din județul Harghita cu 36,2%. Populația românească a scăzut dramatic. A fost alungată ori asimilată. Există 106 localități în cele două județe, în care nu mai trăiește nici un român. În alte 188 de localități mai ființează între 1 și 49 de români, 20 de localități au între 50-500 de români, 26 de localități au între 501-1000 locuitori români. O singură localitate are peste 10.000 de români. În total, mai sunt 54.686 de persoane în Covasna și 48.812 în Harghita, care s-au declarat la recensământ români. Minoritate "majoritară" în raport cu majoritatea minoritară.

Sinteza durerii este că românii de la sate și-au pierdut speranța. Nu mai pot nici să protesteze, nici să lupte. Se simt părăsiți. Refuză să mai spună adevărul despre viața lor. Au adoptat un limbaj "european", adică "se împacă foarte bine cu toți", este "armonie", dar *nu mai au limbă națională, nu mai au preot, învățător, școală, cămin cultural, nu mai au nici un sprijin de la guvern*. Există sate unde biserica este încă falnică, dar nu mai este nici un credincios ortodox. Deși încă mai înțeleg limba natală, *românii care vorbesc numai ungurește, refuză să mai stea de vorbă cu români*.

Sinteza durerii nu mai e lacrimă. Este o stare de sfârșeală, o epuizare, o cădere în gol, de care nimănui nu-i pasă. Când se va sfârși acest simțământ leucemic, nu va mai fi nimic! Nimic!

Maghiarizarea românilor continuă și astăzi

Pr. Prof. Univ. Mircea Păcurariu

După 1867, când Imperiul Habsburgic a devenit stat dualist austro-ungar, s-a încercat maghiarizarea populației românești prin diverse mijloace. Întâi s-a acționat prin *școală*, dar nu s-a reușit mare lucru. Apoi s-a încercat prin *Biserica romano-catolică*, rezultatele fiind minore. În 1897 s-au maghiarizat toate *numele de localități* din Transilvania. Nu mai erau inscripții bilingve, cum sunt astăzi, ci erau numai ungurești. Iar în dicționarele de localități se introduceau doar numele

date de unguri. Unde au putut au tradus numele românești. O altă cale a fost maghiarizarea *numelor oamenilor*, metodă folosită cu obstinație până în zilele noastre. Dacă cineva are curiozitatea să vadă un cimitir ortodox din zona Mureș-Harghita-Covasna, va putea întâlni niște inscripții foarte interesante pe cruci. Astfel, va citi că acolo este înmormântat credinciosul Raduly (care, normal, a fost Radu), sau Ursuly. Se știe, Ursu e un nume latinesc și a devenit maghiar peste noapte. La fel este Bokor, din Bucur. Din păcate și azi se maghiarizează o serie de nume românești.

În timpul ocupației hortyste, maghiarizarea a fost și mai mult forțată. Eu am avut studenți la Sibiu, la teologie ortodoxă, care s-au născut în perioada ocupației ungurești și acești oameni aveau numele maghiarizate. Erau trecute în buletinele de identitate. I-am întrebat de ce nu-și schimbă numele, ei fiind români autentici. Mi-au zis că încearcă de ani de zile și sunt împiedicați de organele locale din fosta Românie socialistă. Deși suntem stat unitar românesc, nu putem fi stăpâni deplin pe numele noastre...

Ce e de făcut ?

Simplu! Statul român să-și exercite autoritatea asupra teritoriului național. *Limba română trebuie să devină limbă oficială și în aceste două județe*. Acesta ar fi primul semnal așteptat de tinerii intelectuali români, care, după terminarea studiilor refuză să se mai întoarcă la ei acasă, în Harghita și Covasna. Apoi, *salarii pentru preoți și învățători, precum și locuințe de serviciu*.

Prin lege, populația românească trebuie să aibă asigurată *reprezentarea (precum minoritățile!) în organele administrative și decizionale locale*. Apoi: strategii și proiecte economice, sociale, culturale, finanțate de stat; *susținerea financiară a școlii, a Episcopiei nou înființate, a ziarelor județene românești*, măcar în aceeași măsură cum sunt stipendiate cele maghiare cu fonduri de la București.

Vechi proiecte își așteaptă înfăptuitorii. Cele două enclave maghiare sunt ceea ce sunt și datorită guvernelor dâmbovițene. Ele sunt cele mai izolate zone ale țării. Trebuie cale ferată magistrală pe rutele Oituz-Bretcu, Bicz-Ghiorghieni și Nehoiu-Întorsura Buzăului. Tot pe acolo trebuie să treacă drumuri europene sau autostrăzi, care ar scoate definitiv din izolare ascunzătorii curburii. Ar mai fi multe alte proiecte, precum mutarea capitalei la Brașov, idee ce aparține lui Nicolae Titulescu. Și mai trebuie solidaritatea întregii populații românești din cele patru zări. Cum fac ungurii ar trebui să facem și noi. Dar fiind la noi acasă, ar trebui să ne iasă mult mai bine!

Alte propuneri:

P.S. Ioan Selejan – Episcop de Covasna și Harghita: Fiecare protopopiat din România ar putea lua în grijă câte o parohie din județele Covasna și Harghita (pentru sprijinirea confrăților);

Pr. Gheorghe Rățulea – Protopop Sfântu Gheorghe: S-ar putea lua legătura cu 15-20 de parohii pentru a-i ajuta pe preoții parohi să reziste. De exemplu parohiile Belini, Aita Mare, Aita Seacă, Podu Olt, Dobolii de Jos, Micfalău, Brețcu.

Conturi pentru întraajutorare:

Episcopia Covasnei și Harghitei:

4540702301 BCR Miercurea Ciuc

Protoieria Miercurea Ciuc:

4540002501 BCR Miercurea Ciuc

Protoieria Sfântu Gheorghe:

45105132 BCR Sfântu Gheorghe

Centrul Ecleziastic “Mitropolit Nicolae Colan”:

45108922 BCR Sfântu Gheorghe

* Ediția (nr. 1 / dec. 1998) pentru Covasna și Harghita a revistei “Credința ortodoxă”

“En acest timp de cumpăny pentru toóvi, žntyrirea unytóvíi nációionale se vyde’Ite a fi unica soluóie salvatoare pentru biruirea impasului cu care se confruntý žntreaga suflare romşneascý” - din “Pastorală de Crýciun”
P.F. Teoctist

Puncte de vedere

Uniți cu Dumnezeu sau cu papa ? *

Ieromonah Cristofor Lazea

Sfânta Mănăstire Cozia

Citind un articol din ziarul “Adevărul”, am aflat despre intențiile papei de a veni în România, anul viitor, precizând că nu mai condiționează venirea sa de retrocedarea Bisericilor Ortodoxe către Greco-Catolici, ci cu un mesaj nou, ecumenic, pentru Bisericele din România și că ar cere o invitație din partea Prea Fericitului Patriarh. Iar la Conferința “Oameni și Religii” de la București, un cardinal catolic a afirmat cu nonșalanță că s-au realizat, în sfârșit, condițiile necesare venirii Papei în România. Anumite mijloace de informare în masă țin să impună că venirea Papei în România ar fi de bun augur pentru deschiderea Bisericii Ortodoxe Române spre buna conviețuire cu varietatea religiilor.

Aceasta este însă un veritabil pericol la adresa tradiției Ortodoxe, în care respiră neamul românesc. ... Ca fiu al Bisericii Ortodoxe a lui Iisus Hristos, cea singură adevărată (cum mărturisim în simbolul credinței: un Domn, o credință, un botez) ... spun că papa nu poate să transmită mesajul ecumenic cel adevărat pe care l-au ținut Sfinții Părinți la sinoadele ecumenice, ci el fiind lup, vrea” să fure... și să piardă” oile din staulul lui Hristos.

...Oare sub dulcile impresii de împăcare, de iubire frățească, de pace și de toleranță, nu credeți că se ascunde o mai veche poftă a lor de a ne deturna de la ceea ce ne este mai scump: credința cea adevărată, păstrată fidel de la Mântuitorul, prin Sfinții Apostoli și Sfinții Părinți? Iar dacă romano-catolicii care s-au abătut de la dreapta credință ... vin astăzi cu zâmbetul pe buze, cu diferite promisiuni tentante, de ce ne aruncăm orbește în capcanele lor “ecumenice”? Ca să arătăm cât suntem de iubitori? Întâia noastră iubire este Dumnezeu cel Adevărat, pe Care Îl și trăim în mărturisire.

Dacă suntem uniți cu Dumnezeu, la ce ne-ar folosi unirea cu Papa și devierile lui?

Aduceți-vă aminte de **Sfântul Visarion** din Ardeal, cum spunea credincioșilor că el este trimisul lui Dumnezeu și să se întoarcă poporul de la uniție cu Papa căci sunt pierduți. “*Botezul copiilor nu este botez, parastasele le-ați plătit la popi nepopi, în deșert, dezlegările nu sunt dezlegări ci osândă; vai de capul vostru, că v-ați vândut sufletele voastre*” (Î. P. S. Nestor, *Viețile Sfinților*). Iată ce îl durea pe el mai mult.

Sfântul Nicodim cel Sfințit de la Tismana nu i-a dat voie domnitorului Țării Românești, Mircea cel Bătrân, să picteze în tabloul votiv pe soția sa, care era catolică ... Apoi, l-a botezat pe regele Ungariei, Sigismund, care era catolic. Fiica lui era epileptică și s-a vindecat la rugăciunea Sfântului Nicodim, iar Împăratul văzând una ca aceasta a cerut să mai facă o minune, pe care a și făcut-o, cu ajutorul bunului Dumnezeu, de a stat în foc cu ucenicul lui. După aceasta, regele a cerut imediat Botezul ortodox, la care a fost naș domnitorul Țării Românești, Mircea cel Bătrân. Pe popii cei catolici care îl împiedicau să nu fie botezat nu i-a luat în seamă ci a ascultat de glasul lui Dumnezeu, care îl chema.

De aici se vede că dacă ar fi avut taina botezului, Sfântul nu i-ar mai fi botezat, dar Sfântul fiind purtător de Dumnezeu a știut că sunt eretici, schismatici și păgâni. (din *Ghidul Sfintei Mănăstiri Tismana*).

Apoi **Sfântul Paisie cel Mare** de la Sfânta Mănăstire Neamț, pe cei ce veneau de sub stăpânirea papei le cerea să se boteze, iar dacă nu voiau, chiar

hirotonisiți fiind, le dădea înapoi cele aduse în dar la Sfânta Mănăstire și îi dădea afară. Întrebat fiind de un duhovnic din Sfânta Mănăstire, de ce procedează așa și ce se poate desprinde din atitudinea aceasta, Sfântul Paisie le răspundea că nu se vor mântui deoarece nu sunt botezați. Afară de Biserica cea “Una, Sobornicească și Apostolească” nu este mântuire, deci nu este nici botez și nici alte taine, (*Autobiografia unui stareț*).

... Să luăm toate armele credinței, să chemăm pe Mântuitorul Hristos în ajutor și să nu ne mai îndoim nici o clipă de cuvintele Lui: “*acela Mă iubește, care ține învățătura Mea și o păzește*”. Pe Arie, Sfinții îl numesc fiu al diavolului deoarece a atacat firea dumnezeiască a lui Iisus Hristos. Catolicii, prin inovațiile lor, atacă, încă, toate Persoanele Sfintei Treimi și pe Maica Domnului ... “*Cel ce se leapădă de Mine, se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine*” (Luca 10, 16).

La Conciliul de la Toledo (589) se introduce cea mai mare erezie împotriva Duhului Sfânt (Filioque, în Crez). Patriarhul Fotie, la anul 863 îl dă anatema pe papă cu toate inovațiile și ereziile lui. (**Filioque, azima, celibatul preoților, pretențiile de hegemonie, ș.a.**). În 1052, patriarhul Mihail Cerularie începe să înlăture adunările papistășești din Constantinopol deoarece foloseau azima în loc de pâine la Sfânta Liturghie.

Un sinod local de la Constantinopol, ținut la anul 1796, spune despre romano-catolici că se aseamănă, după botez, cu ecumenienii, pentru că au violat simbolul Niceo – Constantinopolitan. În Pidalion se spune că botezul latinilor este “simplă turnare”. De aceea noi nu zicem că-i rebotezăm ci că îi botezăm ... Unii teologi catolici vor să impună valabilitatea reciprocă a botezului de la catolici cu cel Ortodox (și de asemenea a celorlalte Taine), dar cum se face că la 1700, Atanasie Anghel a fost “rebotezat” de iezuiți? Apoi, în zilele noastre, după Revoluție, de ce Catedrala din Lugoj a fost “resfințită” de uniții cu papa, afirmându-se că a fost spurcată de ortodocși? ...

După cum am afirmat mai sus, ei o atacă pe Maica Domnului prin două erezii: imaculata concepție și înălțarea sa cu trupul la cer. O icoană pictată cândva, în Apus, o înfățișează pe Maica Domnului ca făcând parte din Sfânta Treime (din păcate, aceste tipuri de icoane au pătruns și în unele biserici ortodoxe). Batjocura fabricanților de “icoane” din Apus a ajuns până într-acolo încât o înfățișează pe Născătoarea de Dumnezeu cu Pruncul, alături de un Iosif tânăr. Oare ce sugerează aceasta unui credincios necunoscător al Scripturii? Taina nașterii? Nicidecum. În lumea lor desacralizată și secularizată a dispărut Taina. În loc să vină spre pocăință și să se adape din Sfinții Părinți ai Ortodoxiei, catolicii ne aduc “tainele” lor.

În slujbele de primire a romano-catolicilor în sânul Sfintei Biserici Ortodoxe, Sfinții Părinți îi numesc

clar: *papistăși*. Li se pune întrebarea: “*vrei să te lași de toată adunarea papistășească și de împreună viețuirea cu ei și de toate ereziile lor?*” (deci ei n-au biserica ci “adunare” și o mulțime de erezii); apoi, cel care este catehizat se întoarce spre răsărit să se închine la Domnul la care a venit, la Hristos. Deci este clar că ei nu îl au pe Dumnezeu, de vreme ce i se cere să se închine acum, deoarece ei se închină la Apus, adică la moarte, la diavolul, pentru că așa numesc Sfinții Părinți Apusul. Iar Isaia îl numește pe Hristos “*răsăritul este numele Lui, de aceea pe Fecioara o fericim*”.

De asemenea, când cruciadele papale au intrat în Sfântul Munte Athos, Maica Domnului a vorbit din sfânta icoană către călugărul cel bătrân care-i citea zilnic Acatistul, zicându-i: “*Bucură-te și tu bătrânule a lui Dumnezeu, nu te teme ci du-te repede în mănăstirea și vestește fraților și egumenului că dușmanii mei și ai Fiului meu s-au apropiat. Cine este slab cu duhul și nu poate răbda, să se ascundă până trece ispita, iar cei care doresc moarte mucenicească să rămână în mănăstire*”. Dar numai cât a ajuns bătrânul la poarta mănăstirii și iată că vede sfânta icoană pe care o avea în chilie și la care puțin mai înainte citea Acatistul și auzise glasul cel mai sus zis, că stătea pe poarta mănăstirii. I se închină cu multă evlavie, o ia și o dă egumenului și îi spuse cele grăite de Maica Domnului. Frații văzând pericolul s-au înspăimântat foarte tare și cei mai slabi s-au ascuns. Dar douăzeci și șase de monahi împreună cu egumenul au rămas în mănăstire. După puțin timp au venit latinii care îndemnau cu toată puterea retorică să deschidă porțile să-l primească pe papa drept cap al Bisericii și a toată lumea, făgăduindu-le că-i vor ierta și le vor da mult aur (tot așa se petrece și în zilele noastre). La care călugării le-au răspuns, “cine v-a spus vouă aceasta, că Papa este cap al Bisericii? Noi credem că Hristos este Cap al Bisericii, noi mai de grabă ne hotărâm să murim decât să primim să se spurce acest loc sfânt de sila și tirania voastră, să fugiți de aici!”. Iar latinii cruciați îndată au adunat lemne și au dat foc. Iar monahii aceia au ars acolo dându-și sufletele lor curate în mâinile lui Dumnezeu, în zece zile ale lui Octombrie, la anul 1274.

Dar din nefericire Lavra Xiropotamu a căzut atunci și s-a abătut de la învățăturile Sfinților Părinți ai noștri și au primit pe apuseni cu frică, cu cinste și cu supunere de orb. Aceasta s-a făcut la porunca împăratului (după cum se întâmplă și azi) spre a se pleca ortodocșii la dogmele... papei. Însă Dumnezeu spre a-i întări pe ceilalți în credința ortodoxă a pedepsit Mănăstirea Xiropotamu chiar în vremea săvârșirii liturghiei lor latinești; zidurile și turnurile mănăstirii s-au prăbușit din temelii omorându-i. (iată ce-i așteaptă pe cei care se vor uni cu papa și cu ucenicii lui, ce ecumenism fac, de se duc drept în iad); [din cartea Sfântului Ioan Iacob, *Hrana Duhovnicească*].

Pe Atanasie Anghel, care era mitropolit în Ardeal și semnase unirea cu papa, catolicii l-au dezbrăcat de botezul cel adevărat făcut în Hristos și l-au rebotezat, la fel și hirotonia în preot și episcop a lepădat-o și l-a uns cu untdelemnul păcătoșilor, precum zice Sfântul Prooroc David (Ps. CXL, 5), la urmă i-au dat un simplu iezuit să-l conducă, în loc de Împăratul cerului și al pământului. Văzând aceasta, poporul dreptcredincios l-a numit “Satanasie” în loc de Atanasie (să nu pățim și noi la fel).

În timpul domniei Sfântului Constantin Brâncoveanu, episcopul Ilarion al Râmnicului a fost depus din scaun numai pentru că avea simpatie față de catolici! ... Părintele Stăniloae a spus despre ecumenism că este erezia secolului XX. Relativitatea adevărului de credință ne anulează poziția duhovnicească în fața lui Dumnezeu. (să nu fie!).

În volumul 2 din cartea “*Ne vorbește părintele Arsenie*”, este o întrebare: “Părinte, după Schismă catolicii s-au apucat și au schimbat învățătura dogmatică și patristică. Catolicii nici nu-l recunosc pe Sfântul Vasile cel Mare!” iar părintele Arsenie răspunde: “De aceea nu merită nici o discuție. Am spus de multe ori și n-o spun numai eu. Eu nu spun decât ce am găsit la Sfinții Părinți: “Cu diavolul nu se stă de vorbă. E o mare greșală să intri în dialog cu diavolul!”.

* În legătură cu problemele expuse în acest articol, părintele Hristofor a primit o încredințare din partea conducerii Bisericii, că se va străjui, ca și până acum, la buna rânduială a vieții bisericești interne și externe și că măsurile care se iau, au totdeauna la bază credința în sfințenia Bisericii Ortodoxe și importanța ei pentru mântuire).

Biserica Greco-Catolică din Transilvania

Marian Liviu Mihail

ATCOR - Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși Români - Făgăraș

Începând din anul 1688, Transilvania, din principat autonom sub suzeranitate otomană, a fost inclusă între granițele imperiului austriac, astfel încât românii și biserica lor Ortodoxă au rămas în starea de mai înainte, lipsiți de drepturi și în afara legii, în propria lor țară. Odată cu ocuparea Transilvaniei, s-a început atragerea românilor la biserica apuseană, pentru ruperea legăturilor cu ierarhii, domnitorii și credincioșii din Țara Românească și Moldova. În acest scop iezuitul Paul Baranyi, făgăduia Mitropolitului Teofil să-l scape de ascultarea superintendentului calvin, dacă se va uni cu Roma.

Între timp, la 22 ianuarie 1698 a fost ales episcop în Transilvania ieromonahul Ortodox Atanasie Anghel. Și în timpul păstoririi acestuia au continuat iezuiții catolici promisiunile pentru ademenirea la credința lor. Pe data de 1 iunie 1698 cardinalul Kolonici arhiepiscop de Esztergom din Ungaria, promite preoților ortodocși (chinuiți în acele vremuri) privilegiile pe care le aveau preoții bisericilor catolice, dacă vor accepta cele 4 puncte florentine: **1. Sfântul Duh purcede și de la Fiul;** **2. Sfânta Împărtășanie se poate face și cu pâine nedospită (azimă);** **3. În afară de rai și iad, mai există un loc curățitor, purgatoriul;** **4. Infailibilitatea papală.** (“După cum în Euharistie Hristos este prezent, așa și în papă Hristos este prezent, real”!!!! – revista Stimmen der Zeit)

S-a încercat o unire printr-un act fals pe data de 7 octombrie 1698, dar aceasta a eșuat. În jurul anului 1699 Dieta Transilvaniei a dispus să se facă o cercetare prin sate, să se vadă ce răspund credincioșii și preoții

ortodocși, la un apel *unionist* al împăratului Leopold, dat în 14 aprilie 1698, în urma aceste cercetări Dieta a primit răspunsul, constatând că nici un sat nu dorea unirea cu Roma (cu toate că românii în acele vremuri o duceau foarte greu).

Dar, la sfârșitul lunii februarie 1699, s-a publicat *diploma Leopoldină*, prin care se prevedea înființarea bisericii unite (Greco-Catolice).

Această *diplomă* nu a schimbat nimic, fapt care a dus la îngreunarea situației Imperiului Austro-Ungar astfel încât s-au luat măsuri și episcopul (pe atunci ortodox) Atanasie Anghel a fost chemat la Viena. În urma multor presiuni, episcopul Atanasie – făcând dovada unui act de lașitate – a acceptat unirea. La 19 martie 1701 împăratul a emis o nouă *diplomă* cu 15 articole, prin care se întăreau scutițiile preoților uniți (greco-catolici), iar românilor care vor trece la unire li se promitea drepturile pe care le aveau fiii altor “*națiuni*”; dar acum episcopul să fie supus arhiepiscopului romano-catolic de Esztergom.

Așadar prin mai multe acte de falsitate, șantaj și lașitate Mitropolia Ortodoxă independentă din Transilvania este desființată, creându-se în locul ei o episcopie unită (greco-catolică). La 24 martie 1701, Atanasie a fost rehirotonit preot greco-catolic, iar a doua zi episcop.

La 7 aprilie 1701 Biserica Ortodoxă Română din Transilvania va fi **furată** (prin semnătura lui Atanasie) de Biserica greco-catolică, biserică născută (ca și azi) în urma intereselor politice și nu a celor religioase, a celor pentru cunoașterea lui Dumnezeu, a celor care ne ajută și ne îndrumă spre mântuire.

La scurt timp după abjurarea sa, Atanasie a fost caterisit de patriarhii: Calinic al Constantinopolului, Dositiei al Ierusalimului și de Mitropolitul Teodosia al Ungrovalahiei. Sesizând acest fapt al trădării naționale care a adus vrajba între români, domnitorul Constantin Brâncoveanu, ca și mitropolitul Teodosie trimiteau scrisori de încurajare românilor din Scheii Brașovului, îndemnându-i să rămână statornici în dreapta credință. Dar în această vreme marea majoritate a poporului n-a aflat însă, nimic de vreo schimbare a *legii*. Dându-și seama de greșeala făcută, Atanasie împreună cu protopopii transilvani, au semnat un act prin care abjurau unirea. Din nou șantajat și amenințat, Atanasie revine asupra celor scrise.

Episcopul, de acum greco-catolic – Atanasie – moare în 1713, fiind urmat de Inochentie Micu (instalat în 1732). Și acest al doilea ierarh greco-catolic și-a dat seama de falsitatea bisericii care o păstorea, amenințând Imperiul că dacă nu-i va îndeplini unele cereri cu caracter național, va trece împreună cu credincioșii peste munți, astfel încât a fost auzit de multe ori zicând că: “Unirea se va prăbuși, încât nici urmele nu i se vor cunoaște”. În urma unei anchete, Inochentie a fost nevoit să plece la Viena, apoi la Roma, unde a dus o viață plină de lipsuri, foamete și suferință, prin care a dovedit că nici Roma papală, nici Viena, *n-au urmărit prin uniație binele românilor; ci numai propriile lor interese*.

Văzând suferințele poporului, adevărații români ca: Visarion Sarai, Niculaie Oprea, Sofronie de la Cioara, Ioan Oancea (din Făgăraș), protopopul Nicolae Pop, Ieromonahul Nicodim și mulți alții s-au răsculat, mergând la Roma sau Viena, fapt care a făcut ca aceste drumuri, pentru unii dintre ei să fie și ultimele, murind ca martiri pentru Biserica Românilor – Biserica cea Ortodoxă.

În urma unei răscoale conduse de Sofronie de la Cioara prin care românii cereau redarea Bisericii,

Împărăteasa Maria Tereza a trimis în Transilvania în anul 1761 pe generalul Bukow, cu o armată având misiunea de a întări uniația (greco-catolicismul). Armata a trecut cu forța la Biserica greco-catolică zeci de sate ortodoxe și a dat uniților peste 500 de biserici ortodoxe, chiar și în satele care erau doar câteva familii de greco-catolici. A doborât cu tunurile peste 150 de mănăstiri și schituri (sau 350, după alte surse). Iată un ordin dat de căpitanul orașului Făgăraș (Nicolae Bethlen), din dispoziția generalului Bukow: “*Mănăstirile din lemn să fie arse pretutindeni, cele din piatră să se distrugă și să se facă raport Excelenței Sale generalului [Bukow] atât despre restituirea bisericilor cât și despre demolarea mănăstirilor. Iar dacă cineva s-ar opune în mod temerar prea înaltei porunci împărătești, să fie pedepsit cu moartea prin spânzurătoare sau prin tăierea capului...*”

După acest scurt istoric ne punem întrebarea: Care e biserica furată? Cea greco-catolică sau cea ortodoxă?

Haideți dragi tineri creștini ortodocși să ne deșteptăm din acest somn căci, numai în felul acesta ne vom putea păstra până și ultima rămășiță a românismului – Biserica Ortodoxă. Aceasta e singura care ne poate dovedi identitatea de români, de creștini, nu o biserică fantomă, apărută în urma unor interese politice în urmă cu 200 de ani (nici nu înțelegem cum poate să-și revendice niște drepturi pe pământ străin, pe pământ binecuvântat încă din primele veacuri de Biserica Ortodoxă).

Așadar, cei care sunteți cu adevărat români și vreți cu adevărat să vă apărați țara, vă rugăm nu vă lăsați biserica cea ortodoxă, în schimbul promisiunilor făcute de alte biserici. **Apărați-vă Biserica și în felul acesta vă veți apăra identitatea de români, de proprietari ai acestor ținuturi; altfel o veți pierde, împreună cu sufletul ponegrit de tânjirea pentru cele lumești, primite în “dar” de la bisericile “surori”.**

Despre unitatea creștină

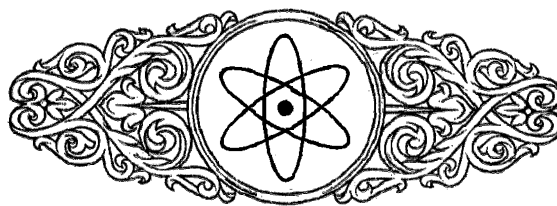
Ilie
Unitatea creștină nu stă numai în dialogurile care se fac între Biserici de atâția ani. Sunt bune și dialogurile...dar să ne aducem aminte de cuvintele Mântuitorului care zice: “*Fără Mine nu puteți face nimic*” (In.15, 5)... După slaba mea putere de înțelegere, cred că în această mare lucrare de unire a Bisericilor este nevoie de post, de rugăciune și mai ales smerenie din toate părțile. Mândria și slava deșartă au fost mai ales pricinile de dezbinare între confesiunile mari și mici, după cum vedem și azi la diferite secte care se rup de Trupul lui Hristos, care este Biserica, și fiecare o ia după capul și părerea lui... Cât privește pricinile dogmatice care ne despart pe noi de Biserica Romano-Catolică, să știm că cea mai grea și mai mare este Filioque (adică

Cleopa
purcederea Duhului Sfânt și de la Fiul). Celelalte deosebiri sunt mult mai ușoare... Așadar, de nu vor ajunge Bisericile, Ortodoxă și Catolică, la înțelegere în această privință, atunci nu se va putea face unirea. Într-adevăr, la oameni acest lucru este cu neputință, dar nu și la Dumnezeu. De aceea am zis mai sus că este trebuință din partea celor două Biserici de multă rugăciune și post către Prea Înduratul Dumnezeu, ca să lumineze mințile celor ce le conduc, spre a putea ajunge la o înțelegere comună în această privință.

Fie ca același Prea Sfânt Duh, pentru care nu se pot înțelege, să se îndure cu mila Sa prea mare și să lumineze pe toți care doresc unirea Bisericilor apostolice...

(*Convorbiri duhovnicești - I. Bălan, vol. 2, p. 484*)

Câteva considerații asupra regimurilor vegetariene și vegetaliene

Arlette Mosse

= traducere de Valentin Moga =

În toate epocile istoriei omenirii regăsim în diverse doctrine filozofice sau religioase interdicții privind consumarea alimentelor de origine animală. De la marii gânditori asiatici și adepții lui Pitagora, care refuzau să consume carnea animalelor pentru că sufletul omului s-ar putea reîncarna în ele, până la adepții moderni ai regimurilor vegetariene, care se justifică invocând fie motive etice, fie argumente științifice, fapt este că o fracțiune importantă a omenirii refuză consumul cărnii.

În prezent, într-o perioadă în care una din problemele fundamentale pentru om este carența în proteine alimentare, interogația critică asupra civilizației noastre industriale mergând adesea în paralel cu o reînviere a interesului pentru doctrinele filozofice ale Asiei, îi determină pe unii din contemporanii noștri să susțină reîntoarcerea la o alimentație vegetariană sau chiar strict vegetală (vegetalism), regimuri pe care le consideră mai puțin "nocive" și mai naturale decât alimentația mixtă obișnuită.

Aceste tendințe își caută o justificare științifică în statisticile epidemiologice, care stabilesc o corelație între consumul excesiv de grăsimi saturate de origine animală și mortalitatea prin afecțiuni cardiovasculare.

Ce trebuie să credem despre vegetarianism și vegetalism? Mai întâi să precizăm în ce constau aceste două comportamente în materie de nutriție.

ALIMENTAȚIA VEGETARIANĂ este cea mai răspândită. Relativ ușor de realizat, ea interzice numai consumul cărnii de origine animală și a peștelui, dar acceptă ouăle, laptele și brânzeturile.

ALIMENTAȚIA VEGETALIANĂ este însă mult mai restrictivă. Ea interzice consumul oricăror produse de origine animală, restrângându-se la consumul exclusiv de vegetale.

CRUDIVORISMUL se bazează pe consumul aproape fără nici o excepție de vegetale crude!

MACROBIOTICA, decurgând din buddhismul Zen, reprezintă la ora actuală o adevărată modă. Ea prescrie consumul aproape exclusiv de cereale integrale cu adaosuri de suc de soia și mici cantități de sare. Câteva legume, puține fructe, ceva ceai se mai adaugă

acestor cereale. Pentru entuziaștii ei, această alimentație ar deține virtuți aproape magice: obezitate, cancer, tulburări psihice, ar fi evitate pe această cale!

Înainte de a trece în revistă avantajele și inconvenientele acestor modalități de alimentare în raport cu alimentația mixtă clasică, vom reaminti pe scurt locul alimentelor de origine animală în rația alimentară din punctul de vedere energetic, plastic și al aportului de vitamine și apoi vom examina în ce condiții poate acoperi nevoile de nutriție ale individului o alimentație vegetariană sau una vegetaliană.

I. Rolul alimentelor de origine animală în acoperirea nevoilor alimentare zilnice

1. În tabelul I prezentăm succint deosebiri constitutive între țesuturile animale și cele vegetale.

Tabelul I

Constituenți	Animale	Vegetale
Apă	60%	75%
Săruri minerale	4,3%	2,45%
Glucide	6,2%	18%
Lipide	11,7%	0,5%
Proteine	17,8%	4,2%

În ceea ce privește *proteinele*: cele de origine animală conțin cei opt acizi aminați esențiali necesari sintezei proteinice, în timp ce proteinele de origine vegetală prezintă de obicei carența extinzându-se asupra unuia sau mai multor acizi aminați (factor de "limitare" pentru metabolizarea lor).

Referitor la *glucide vegetale*: cea mai mare parte sunt reprezentate de celuloză, care nu constituie ca amidonul o structură de stocaj, ci una de consolidare celulară. Această substanță este slab atacată de agenții chimici și de enzime. Ea contribuie la formarea bolului alimentar, fapt important în procesul alimentar, dar reduce coeficientul de utilizare digestivă a alimentelor și nu poate fi metabolizată de sucurile digestive decât după *tratament termic*!

2. Prin alimente de origine animală înțelegem: cărnurile, peștele, ouăle și lactatele.

Carnea, peștele, ouăle

Din punct de vedere cantitativ: aportul energetic este relativ scăzut, funcție de conținutul în grăsimi (vedeți tabelul II). Aportul proteic este însă esențial (18-20g/100g) și reprezintă de obicei peste 50% din caloriiile proteice, adică 12-15% din rația calorică.

Din punct de vedere calitativ: proteinele de origine animală au o înaltă valoare biologică. Conțin cei 8 acizi aminați esențiali, iar coeficientul de utilizare digestivă este ridicat (98% pentru ouă).

Lipidele de origine animală prezintă un interes variabil, funcție de proveniență. Cele din carne sunt constituite din gliceride a căror natură depinde de specie și hrana animalului. La pește, ele sunt formate din gliceride cu o mare proporție de acizi grași saturați. În cazul ouălor, relativa lor bogăție în colesterol nu constituie un obstacol în consum, pentru că nivelul colesterolemiei este reglat în primul rând de sinteza endogenă a colesterolului!

Aportul de vitamine este important (cele din grupul B în carne, cele liposolubile în ouă și pește).

Tabelul II

Alimente

(evaluări pt. 100g) **Calorii Proteine**

Carne de vită	206	20,6g
Carne de pui	170	21g
Carne de oaie	380	15,7g
Carne de porc	380	15,7g
Pește slab	70	16g
Pește gras	160	19g
Ouă	158	12,8g

Laptele și derivatele sale

Aportul caloric: nu este de neglijat; 600 calorii pentru 1l de lapte, 100-600 calorii pentru 100g brânză. Dar, pentru rația obișnuită, nu e ceva semnificativ.

Din punct de vedere al proteinelor: laptele aduce 15-30% din rația proteică, brânza 10-15%; sunt proteine de înaltă valoare biologică, coeficient de utilizare digestiv excelent (95%).

Aportul vitamine-calcium: este foarte interesant, datorită prezenței vitaminei D și mai ales a calciului (1200 mg/1 l lapte) și a fosforului într-un raport Ca/P de 1,30 (foarte propriu utilizării calciului)

II. În ce măsură poate compensa o alimentație vegetariană sau vegetaliană, suprimarea sau reducerea aportului de alimente de origine animală

Scurtele date prezentate mai sus arată rolul fundamental pe care îl joacă alimentele de origine animală în constituirea rației proteice și calice. Din punctul de vedere al nutriționistului este acceptabilă înlocuirea cărnii și peștelui cu lactate și ouă. În *vegetarianism*, este deci posibil să se realizeze o alimentație corectă în

ceea ce privește proteinele, înlocuind, de exemplu, 100 de grame de carne cu o jumătate de litru de lapte. Totuși, trebuie avut grijă ca lactatele consumate în cantitate mare să nu antreneze tulburări digestive. În afară de aceasta, aportul caloric și lipidic al laptelui integral și al brânzeturilor nedegresate este ușor superior celui furnizat de carne și pește. Pentru unii subiecți nu este ceva lipsit de inconveniente.

Dimpotrivă, în alimentația *vegetaliană*, pur vegetală, suprimare totală a proteinelor de origine animală poate duce la o carență în acizi aminați esențiali. Într-adevăr, rația de proteine nu mai este furnizată în acest caz decât de cereale și legume uscate. Dar *cerealele* nu sunt prea bogate în proteine: 7,2g/100g pâine, 10g/100g biscuiți, 13,4g/100g paste făinoase. Din punct de vedere cantitativ, pentru a obține o rație de 20g de proteine, aportul caloric asociat este ridicat, datorită bogăției în glucide a cerealelor:

- 740 calorii pentru făină
- 550 calorii pentru paste făinoase
- 750 calorii pentru biscuiți

Mai mult, cerealele au proteine a căror valoare biologică este mai scăzută, ele fiind lipsite de anumiți acizi aminați esențiali, cum ar fi lizina!

Legumele uscate sunt mai interesante, întrucât se bucură de un conținut proteic ridicat (24%). Acizii lor aminați se apropie de cei ai cărnii, întrucât le lipsește doar methionina, dar coeficientul lor de utilizare digestivă e mediocră (60-70% față de cel de 95% în cazul cărnii).

Interesul prezentat de *fructe și legume* este legat de asigurarea unui aport general satisfăcător în șiruri minerale și vitamine, deși aportul caloric rămâne slab, cu condiția ca meniurile să nu fie monotone, ci suficient de variate. Totuși o vitamină face excepție: vitamina B12, care rămâne un privilegiu al alimentelor de origine animală.

III. Care sunt avantajele și inconvenientele regimurilor vegetariene și vegetaliene, față de regimul alimentar obișnuit?

Un anumit număr de afecțiuni sunt favorizate sau declanșate de alimentația comună, cu carne:

1. toxico-infecțiile de origine alimentară; în special salmoneloză.
2. hepatita virală de tip A este frecvent provocată de consumul de moluște și stridii.
3. unele infecții și parazitoze sunt transmise de cărnurile insuficient tratate termic: toxoplasmoza, trichinoza, teniaza.
4. poluarea mărilor cu substanțe cum ar fi de pildă compușii mercurului, poate duce la intoxicații după consumul de pește
5. anumite tehnici de creștere vizând un randament mai bun și care introduc în alimentația animalelor

antibiotice sau estrogeni (chiar dacă aceștia din urmă sunt, formal, interziși) pot avea consecințe supărătoare, declanșând reacții de sensibilizare.

Acestea fiind faptele, trebuie să atragem atenția că nici alimentația cu vegetale nu se află la adăpost de acest gen de incidente. Folosirea abuzivă a pesticidelor și a unor îngrășăminte chimice poate prezenta și ea inconveniente pentru consumator: exemplul tipic este dat de prezența nitraților, susceptibili de a se transforma în nitriți, substanțe aflate la originea methemoglobinimiei nou-născutului. D.D.T.-ul, antifungicidele și pesticidele de tot felul, prezintă și ele multe pericole. Tocmai de aceea, cei ce susțin alimentația “naturală”, cer adesea nu numai vegetarianism, ci și consumarea doar a plantelor cultivate pe un teren lucrat cu îngrășăminte naturale, fără a se recurge la tehnicile fitosonitare moderne. În realitate, așa ceva este realizabil numai pe scară redusă, la nivel individual, dar în nici un caz pentru întreaga populație!

Descoperirea toxicității anumitor mucegaiuri din legumele care și-au pierdut din prospețime reține în prezent atenția cercetătorilor în chip deosebit. E vorba de *Aspergillus flavus* și de periculoasa sa aflatoxină. Dar știm acum că problema depășește doar cazul *Aspergillus*. De exemplu, consumul de arahide păstrate în mod necorespunzător s-ar putea să fie la originea frecventelor cancere la ficat în Africa neagră. Implicit, apare stringentă necesitatea de a studia mai aprofundat condițiile de ambalare a fructelor și legumelor, efectul lor asupra dezvoltării florii microbiene.

În concluzie, care sunt avantajele alimentației vegetariene?

Inainte de toate, vom arăta că este o alimentație bogată în fibre, adică bogată în celuloză și lignină. Chiar dacă suferinzi de coleopatii suportă cu greu consumul exagerat de alimente bogate în lignină, trebuie să amintim și faptul că, dimpotrivă, regimurile sărace în celuloză și în fibre, regimuri alimentare de tipul celor atât de larg răspândite în alimentație noastră obișnuită, mixtă, sunt și ele contraindicate.

Într-adevăr, lucrările lui Burkitt, apoi și cele ale lui Kritchewski, au atras atenția asupra riscurilor pe care le comportă acest tip de alimentație. Anchetele epidemiologice ale lui Burkitt par să indice următoarele: incidența ridicată a diverticulozelor și a cancerelor de colon, în țările occidentale, poate fi pusă în legătură cu alimentația săracă în fibre, alimentație caracteristică acestor țări. Ipoteza cea mai plauzibilă ar fi că celuloza alimentară crește volumul scaunului și reduce durata tranzitului intestinal (pentru africani, greutatea medie zilnică a scaunului = 182g, iar durata tranzitului = 41 ore; pentru Anglia, greutatea medie a scaunelor = 108g, durata tranzitului = 67 ore). Consistența mai mare a scaunelor în regimurile sărace în fibre, conduce la o

mărire a presiunii intraluminale (în interiorul intestinului) și favorizează apariția diverticulelor. În plus, încetinirea tranzitului, probabil și prin modificarea florei intestinale, ar conduce la formarea de substanțe cancerigene.

S-a stabilit de altfel o corelație între frecvența afecțiunilor cardio-vasculare și alimentația săracă în fibre. E tot atât de adevărat că acest tip de alimentație este adesea și deosebit de bogată în grăsimi saturate. Dar studiile lui Kritchewski au arătat că la consum lipidic egal, nivelul colesterolului în sânge este cu atât mai ridicat cu cât este mai scăzut consumul de alimente cu fibre. Concluzia ar fi că fibrele vegetale favorizează fixarea și eliminarea prin scaun a acizilor biliari. În cazul regimului alimentar sărac în fibre, această excreție a acizilor biliari e redusă, drept urmare va fi utilizată o cantitate mai mică de colesterol pentru formarea acizilor biliari și colesterolemia tinde să crească!

Pe de altă parte, alimentația vegetariană este în general redusă în proteine față de cea mixtă, obișnuită. Dar dacă rația zilnică de proteine rămâne apropiată de 1g/kg de greutate corporală, aceasta nu prezintă nici un inconvenient. Starea nutriționistă rămâne perfect satisfăcătoare și, de exemplu, nu se observă diferențe semnificative ale nivelului proteinelor serice între grupele de populație având o alimentație mixtă și a celor cu una pur vegetariană.

În țările occidentale există un fel de mit al alimentației carnivore; carnea roșie, simbol al puterii, se consumă adesea la cele două mese principale. Am văzut că din punct de vedere nutrițional, aceste lucru nu se justifică - ouăle și lactatele o pot înlocui în mod avantajos. La fel și consumul zilnic de proteine, care depășește în mod curent 90-100grame, ar putea fi redus cu ușurință fără să rezulte nici un fel de inconveniente.

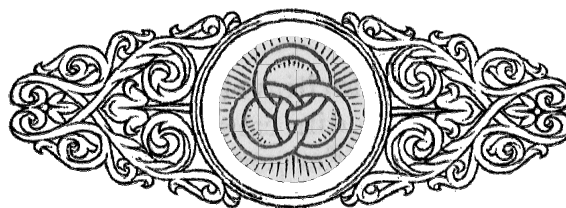
În sfârșit, costul necesar pentru o alimentație bogată în carne este ridicat, fapt pentru care anumite categorii ale populației și în primul rând bătrânii, ar putea fi avantajate economic de consumul de ouă și lactate pentru a compensa un consum redus de carne.

Ca idee generală, alimentația bazată exclusiv pe vegetale (*vegetaliană*) și varianta sa “Zen”, alimentații multe prea dezechilibrate, ar trebui complet evitate, cu excepția unor perioade de timp foarte scurte. Dimpotrivă, o alimentație *vegetariană* s-ar putea considera drept acceptabilă. Dar cu condiția unui aport suficient în proteine de origine animală sub formă de ouă și produse lactate.

Ar fi de altfel, foarte convenabil, ca alimentația noastră mixtă ... să apeleze mai mult la derivatele laptelui, ca lapte integral sau parțial smântânit, și la ouă. Ar fi, de asemenea, de dorit ca legumele fibroase să nu dispară din alimentația noastră obișnuită.

(*La revue du praticien, Tomme XXV, Nr.55, 1 dec.1975; pag.4449*)

**Dumnezeu este iubire.
Dragostea dintâi**

TRIPTIC

Porunca iubirii de vrăjmasi

Dialog cu Părintele Arhimandrit

Arsenie Papacioc

Mănăstirea Sfânta Maria - Techirghiol

I – Cer, Doamne, Lumină în Porunca Iubirii

Ioan – Mircea Popovici: Părinte Arsenie, cu aproape un an și jumătate în urmă, mi-ați acordat un ceas de taină, împărtășindu-mi gânduri de învățătură despre suferință ... Pentru ca iubirea și căldura creștinului să devină prescură ce se întrupează pe Sfântul Altar al ortodoxiei românești, o bună înțelegere a Poruncii iubirii, simt eu că e necesară, și, mai cu seamă, cea mai grea poruncă, Porunca iubirii de vrăjmași. Pentru aceasta din urmă, mă nevoiesc Părinte. Cu vârsta, ispitele pe această temă, apărute nu demult, nu vor să slăbească.

Țărnul murdar lăsat de tăvălugul tras de "boul roșu" se curăță de stârvuri și se resfințește prin memoria oaselor și a sângelui ce îmbibă pământul pe care călcăm. De toți acei care au mărturisit pentru Adevăr, Dreptate, Libertate și Credință ne apropiem cu smerenie, cântând, ca jurământ de credință, la fiecare Sfântă Liturghie:

Cu noi este Dumnezeu,
Înțelegeți neamuri și vă plecați,
Căci cu noi este Dumnezeu

Poate că mai trebuie pocăință până să pot cere: "*Luminează-mi haina sufletului meu, Dătătorule de lumină și mă mântuiește*". Cercetez îmbrăcămintea mea și nu am, încă, albită cămașa să pot intra în Cămara Ta, Mântuitorule. Încălțați trecem prin viață, străini de memoria piciorului desculț...

Tac la Porțile Timpului spre a auzi galopul Călărețului vestitor de Adevăr-Netrunchiat. Curg Cuvintele-mi, săpând, chiuretând, urlând, spălând, rușinând, ne-ncetat. În Cascade, căutând șes de odihnă și de rugă, retrag gândul în mine și-l găsesc sufocat de Cuvinte, năpădit cu imagini de sate golite de tineri, cu bătrâni neputincioși, iubitori de pământ și eroi fără de morminte. Tac la Porțile Timpului scriind Fericițiile cu pana sângerândă a îngerilor plecați. Însetați și ocărăți pentru dreptate, fiii lui Dumnezeu acum chemați:

Luminători de neam

Luminători de neam, și-apărători de glie
Rugăm! Cuvântul Vostru ne dă curat, tărie.
Cu Crucea și credința ne-om aminti de frați
Acum sau niciodată, să fim uniți, bărbați.
Hristos în fiecare, iubire de dușman
Sădit-a la-nceputuri. Se duce totu-n van?
Să separăm minciuna, gunoii și urâtul
La umbra Crucii, Doamne, dușmani-ți dau cu râtul.
Ajută-ne Hristoase, cămașa-ți să-mbrăcăm
Cuvântul vie-n Faptă. Prin rugă Te-ascultăm.
Ne-nvrednicește Doamne ca Ție să-Ți urmăm
Și cânt de mulțumire, creștini, să înălțăm!

Reflexul luptei pentru mântuire este memoria și rugăciunea, urmate de fapta de limpezire. Țuța zicea: *“Poarta spre Dumnezeu este credința, iar forma prin care se intră la Dumnezeu este rugăciunea. Ea este singura manifestare a omului prin care acesta poate lua contact direct cu Dumnezeu. Toată Academia Română poate fi înlocuită cu un preot care se roagă, pentru că Dumnezeu este cu el”*.

De aceea, Părinte, vin să iau lumină pentru “Porunca Iubirii de dușmani”.

II - Răspunsul Părintelui

Arsenie Papacioc: Sunt multe felurile în care putem să răspundem acestei porunci. Mai întâi, Iubire, Iubire, Iubire... IUBIREA este criteriul de judecată al omului. Tot ce se greșește împotriva iubirii, este nițel încadrat la crimă. Sfântul Grigorie de Nazians (Teologul) spune că de orice cuvânt vom da răspuns, cu atât mai mult, de orice cuvânt rușinos și adaug eu, cu atât mai mult de orice cuvânt ucigător. Este poruncă, nu un sfat, iubirea de vrăjmaș. Și nu este o utopie. Nu este imposibil. Dacă spune Hristos, e realizabil. La acest lucru trebuie să gândească lumea și cu aceasta să înceapă. Dacă este poruncă, înseamnă că este posibilă pentru că suntem înzestrați de Dumnezeu singur, numai pentru El, cu zestrea cea mai bogată. Deci, **a iubi înseamnă a îndrăzni să te asemeni cu Dumnezeu, după har**, bineînțeles.

Am făcut o constatare pe care o poate face oricine și o fi și făcut-o și alții. Despre acest Cuvânt al Mântuitorului nu cunoaștem decât din literatură. Aș vrea să mă bucur foarte mult, să văd pe cineva care începe să-și pună problema asta serios și să încerce să iubească pe vrăjmași. Nu este un lucru ușor, pentru că suntem o fire pervertită, dar lupta care trebuie să o dăm fiecare, în fiecare clipă, este să ieșim din perversitate, să ieșim din starea negativă, să ne instalăm în ceea ce de fapt suntem. Dacă ne-a făcut Dumnezeu singur, numai pentru El, și dacă ne-a răscumpărat Hristos, și ne-a înnoit, prețuim cât prețuiește El. Consider că nu e o îndrăzneală să vorbim, în felul ăsta. Pentru că iubirea lui Dumnezeu nu este mărginită. Se spune că un om dăruiește după puterea lui. Și ce dăruiește? Dăruiește ceva care să mulțumească pe celălalt și să fie și el mulțumit. De fapt se caută banul cel mai mic pentru a scăpa de cel care întinde mâna. Dumnezeu însă nu dăruiește lucruri mărunte. Dăruiește după rang și dă toată Împărăția Lui. Și dacă este vorba de a fi atât de prețuiți în punctul de ajungere, trebuie să ne îngrijorăm de cele ce a spus, pe care le uităm mereu, deși unele sunt porunci.

A spus așa: *“Fără de Mine nu veți putea face nimic”*. A spus lucrul acesta și s-a repetat în alte rânduri: *“Îndrăzniți, Eu am biruit lumea”*. Lucrul acesta îl privește pe fiecare dintre noi, El fiind tulpina, noi mlădițele. Vă închipuiți că nu putem face absolut nimic, o răsuflare măcar, fără tulpină, fără seva Lui. În

legătură cu acest citat din Scriptură, *“Fără de Mine nu veți putea face nimic”*, în anul 419 s-a făcut un Sinod local, la Cartagina, printre obiectivele sinodului fiind și aceasta, lumea uitând că a spus Hristos *“fără de Mine nu puteți face nimic”*. Oamenii erau (și sunt) cerbicoși: *“eu am făcut, eu fac, eu pot”*. Sistemul acesta de a trăi și de a se automulțumi omul, e fals, și omul nu-și mai amintește de Dumnezeu, prin egocentrism omul situându-se în centru lucrurilor. Canonul 124 de la sinodul de la Cartagina spune: *“În legătură cu citatul Mântuitorului, “fără de Mine nu veți putea face nimic”, și dacă crezi că poți ceva, anatema să fii”*. Anatema este cea mai grea pedeapsă ce o poate da Biserica. Deci Părinții se îngrijeau de orice Cuvânt al Mântuitorului, nimic din ce a spus nefiind în plus. *“Tot ce ai spus Tu e adevărat, Iisuse!”* Dacă se ține cont de lucrul acesta, cel puțin cu o măsură oarecare, dar nu cu nepăsare continuă, acesta ne duce și la marele semn de întrebare: *Cum să iubim pe vrăjmașul nostru?* Vedeti, la nivelul zilei sau poate chiar la nivelul vieții, nu este atât de ușor, că e firea care trebuie doborâtă cu orice chip. Dar nici nu putem, cu darul care a dat Dumnezeu, făcuți *“singur numai pentru El”*, să fim nepăsători cu această poruncă. Și mi se pare, aceasta îmboldește mai mult decât aceea să fii comod cu privire la dușmani, și treaba lor. Nu! **Omul să înceapă, cel puțin cu aceea să nu-l urască pe vrăjmaș**. Pentru că noi suntem făcuți de Dumnezeu, nu numai pentru noi înșine ci pentru întreaga creație a lui Dumnezeu. Nu numai pentru comunitate. Dacă fratele tău suferă undeva, să te doară și pe tine. Raiul nu-l poți vedea dacă nu lași să-l vadă celălalt întâi. Aș putea spune, așa cum s-a spus: tragedia întregii omeniri trebuie pusă ca propriile tale greșeli. Dacă este așa, atunci vedem ce legătură mare este între noi, Creația lui Dumnezeu. Geșeala mare este că se izolează omul de acestea, se retrage în sine, egoismul feroce, drac gol, știți...!

Să încerci să-l iubești pe vrăjmaș. Dar cu insistență. N-ai să poți deodată. Dar ajungi în stadiul că nu-l urăști, care înseamnă că ești salvat pe scară. Nu mai ești în baltă, ești pe o treaptă de Scară. Din momentul în care ești pe o treaptă salvatoare, să știți că există un proces evolutiv, în legătură cu următoarea treaptă, mult mai ușor, pentru că nu e vorba numai de puterea ta. E vorba de harul lui Dumnezeu, dacă tu lupți și mergi. Că nu “a zice” ci “a mișca” înseamnă “a ajunge”. Dai voință, iei putere. Altfel nu. Cu nici un chip nu ne mântuie marile noastre fapte bune, fără Harul lui Dumnezeu. Numai la El este cu putință, dar să ne găsească pe noi pe drum. Deci, dacă ne găsește pe drumul acesta, gândind mereu să ne iubim vrăjmașii, (pentru că asta e greșeala, omul rămâne bulgăre, fără simțire), mereu ne va ajuta harul lui Dumnezeu. Și dacă moartea te găsește în luptă cu aceasta, indiferent la ce nivel te găsește, te ajută Harul lui Dumnezeu și mori iubitor de vrăjmași.

Pentru că ajută Harul lui Dumnezeu. El știe firea noastră cum arată.

Mântuitorul era pe cruce și se văita Satana. A iubi pe vrăjmași e un punct central al învățaturii creștine care ține de criteriul de judecată, care este Iubirea. Trebuie să iubim. Vedeți dumneavoastră, ființa omenească, fiziologică, este o mică lume, un microcosmos. Întreaga creație a lui Dumnezeu există în această ființă. Fiecare mădular e mădularul lui Hristos. Dacă degetul acesta, cel mai mic, suferă, toate mădulele suferă cu el. Nu trebuie să ne izolăm de creația lui Dumnezeu prin diferite alte preocupări care sunt amăgeli egoiste. Că eu am viața mea, Dumnezeu meu... Nu! Învățătura creștină e valabilă pentru toată lumea, obligă pe toată lumea. Cine încearcă cu adevărat să dea atenție mai multă la porunca aceasta, a iubirii de vrăjmaș, să știți că se găsește angajat în idealul cel mai înalt, fericirea noastră veșnică. Nu aceste mici dăruiri pe care le facem pe ici pe colea, care nici nu ne costă și care nu e jertfă. Și dacă nu e jertfă, nu e lumină.

Jertfă este să dai din ce nu ai. Conceptul de mântuire creștină e jertfă. Mântuitorul făcea dreptăți mari Învia morți. Dar nu mântuise încă lumea. Dracul era încă puternic. Dar când s-a jertfit a ajuns la desăvârșire. Aceasta a fost actul cu care își împlinește marea îndatorire, că "pentru aceasta m-a trimis Tatăl Meu". *Mântuitorul era pe cruce și se văita Satana.* Până atunci fugea, nu se lăsa, dar era încă tare. "Astăzi va veni judecata vrăjmașului acestuia, a lumii acesteia". Așa că, acel care se angajează la această mare luptă, care e posibilă cu harul lui Dumnezeu, este cu adevărat slujitor al idealului celui mai înalt, să creeze în noi sentimentul veșniciei. Nu e puțin lucru.

Ce face omul acesta de e liniștit!? Dacă vezi doi oameni vrăjmășindu-se, pentru a-i ajuta pe cei doi, prin propria ta viață, ridici celor care se vrăjmășesc, semne de întrebare. "*Ce face omul acesta de e liniștit!?*" se vor întreba ei. Prin propria ta viațuire, poți să-l înveți pe celălalt. Dacă ești provocat, sau dacă, cu dibăcie, provoci discuția, începi discuția după stadiul în care se găsește pregătit duhovnicește. Cu puțină ta de a ataca. Fără discuție că cei din jur trebuie să se folosească de propria ta viață. Uite! Eu eram în Brașov, într-o mașină, musafir. Cel de la volan, un fiu duhovnicesc, a oprit mașina în târg. Eu am văzut jos, în fața mașinii un obiect și în același timp am auzit vaiete în târg. Curios, m-am apropiat de obiect, să văd ce-i acolo. Când colo, era un portfel, plin cu bani. Bani mei! se plângea omul care pierduse banii. Am înțeles că găsisem banii omului. Am mers la el și în fața lumii, i-am spus: "Domnule, ți l-am găsit eu. Poftim!" Cu chipul meu, cu barbă, vă închipuiți. Toată lumea a început să se închine și am avut o mare bucurie. Lumea fugea cu pomelnice după mine...

Deci, numai cu mult tact putem interveni în lume. Mai mult, prin propria noastră "dezinfecare" aducem un "miros" atractiv. Dumnezeu lucrează pentru fiecare, cu fiecare. Nu ne lasă ca instrumente izolate. Ne dă virtuți, ne dă încercări. Prost e omul când e nepăsător, trăiește de azi pe mâine, nu știe cât de prețioasă e clipa care o trăim. De aceea, pot să spun că orice clipă poate fi un timp și orice suspinare poate fi o rugăciune. Mai mult decât o rugăciune de tipic, sau făcută obligatoriu. Ajutăm pe alții cu propria noastră viață, mult mai mult, și pe cei învrăjbiți între ei îi ajutăm tot prin curățirea noastră. Dar, să știți că există și iad. Dacă omul nu vrea și nu vrea ...

Aș vrea să știu, am spus de atâtea ori, ce înseamnă nepăsarea aceasta, când auziți bătaia clopotelor? Nu sună niciodată un clopot dacă nu e forțat de o necesitate religioasă. "Cheamă viii, plânge morții, împrăștie viforul". Vedeți? Sunt atâtea semne care să-l trezească pe om. În sufletul românului există această sensibilitate mai mult ca la popoarele occidentale, la care s-au tocit aceste fibre (spiritul de finețe). Dumnezeu face să se trezescă mai mulți, prin trezirea unuia. Mergerea la biserică, spovedania, Îl face pe Dumnezeu să te întrebe uneori (și atunci sosește momentul să te explici) și pentru vrăjmaș. Cel mai mult face rugăciunea pentru el.

Mulți mă întreabă, cum astâmpărăm năravurile acestea rele, ispitirile acestea. Și în politică și în viața de zi cu zi. Eu spun că prin propria ta viață. Du o viață creștină, roagă-te la Dumnezeu pentru ei toți. Mult, enorm de mult face. Pentru că, toată darea cea bună, tot de sus vine, de la Părintele Luminilor. Și dacă tu-L rogi, îi place că tu te-ai rugat, îi place că tu iubești un ticălos sau un nepăsător, și Dumnezeu îl ajută să se îndrepte.

Cu privire la săraci, adesea spun lumii: "Vedeți cum sunteți? Căutați întotdeauna banul cel mai mic. Acela întinde mâna, nu să-ți ceară, ci să-ți dea împărăția cerului și tu nu observi". Să zicem că n-ai. Dar consideră-l. Foarte mulți se bucură când îl consideri și pe el. Odată, neavând la mine bani, am dat mâna la unul; era fără picioare. I-am spus: "doar o batistă am în buzunar, dar îți dau o mână". Mi-a spus: "Părinte, așa ceva nu mi-a dat nimeni". Și am văzut câtă nevoie au de prețuire. Nu de dispreț.

Chiar duminică, am făcut cerere pentru un copil, care urma să se opereze, și mama copilului nu avea bani să-i facă operație. Le-am sus: "E copilul nostru, al tuturor. Săriți să salvăm un copil! Să salvăm un copil, mamelor!" Niciodată, când am făcut apel, nu s-a adunat cât s-a adunat făcând chemare la suflet de mamă.

Să stăm mereu într-o poziție de trezvie, într-o poziție de prezență, într-o nevointă continuă, în această stare de

vibrație continuă către Dumnezeu. Fiți sigur că atunci cunoști ce ai de făcut. De multe ori spun: “Credeți că nu știți cum să vă mântuiți? Așteptați cuvânt?” Îmi amintesc că, în copilărie fiind, într-o duminică, mama întorcându-se de la biserică, ne-a povestit că a venit un călugăr la noi la biserică. Lucru rar. Auzeam numai așa, din povești, de călugăr. Și mama era încântată de frumusețea vorbirii călugărului. Și ce-a vorbit, mămică? am întrebat-o noi, frații. Nu știu, mamă, dar a vorbit tare frumos.

*

Ioan – Mircea Popovici: Părinte, în relația cu dușmanul, de multe ori văd lucrarea diavolului. Când vezi că diavolul e puternic, cum poți tu să legi lucrurile spre bine?

Arsenie Papacioc: Mai întâi să știți că diavolul e un tolerat. El nu e o putere. Dar are și el o misiune. Unii mă întreabă: cum să scăpăm de dracu? Dar eu spun: ce ne facem fără dracu? Ne ispitește și ne duce în stare de smerenie autentică, mai mult decât o smerenie raționalizată, sau mai mult, nedefinită, că e smerit mândrulețul. Dracul însă, nu glumește în intențiile lui, și atunci, vă dați seama, tu care ești scânteios, și ajutat de darul lui Dumnezeu, te folosești de el. Se pune o întrebare practică: de ce Dumnezeu, care i-a luat toate coarnele și puterea, i-a lăsat numai vârful cozii, de ce nu l-a luat de tot? Pentru că e foarte necesar. Ne arată cine suntem. Este nevoie de frecuş, de comparația lucrurilor, a gândurilor tale, comparația a ceea ce este desăvârșit cu ceea ce e cu totul și cu totul murdar. Și iadul înseamnă marea durere a lui Dumnezeu. Ei sunt iubiți mai departe, și în iad. Dumnezeu, cum se spune, poate face orice, numai să-și calce cuvântul nu. A spus

asa, acesta e cuvântul drept. A spus: “Tubește-ți vrăjmașul!”, așa este. Nu poți să mergi cu simulacru de pocăință crezând că e destul și atât. Sau cu nepăsare totală... Ce nu face Dumnezeu ca să salveze omul?! Omule, de ți-ai cunoaște valoarea!

Mă bucur foarte mult că v-ați ținut de cuvânt și ați fost punctual. Dumnezeu să te aibă în pază, domnule Mircea. Amin! Și mă scuzați pentru puținul care l-am spus.

III – Înțelegerea mea

Ioan – Mircea Popovici: Dumnezeu să ne dea sănătate, Părinte Arsenie și, în timp, să rotunjim împreună la talmăcirea Poruncii Iubirii de vrăjmași. Mă rog lui Dumnezeu ca sămânța de talmăcire să rodescă.

Dă Doamne, să ajung să văd
Sfârșitul tristului prăpăd,
Cerule senin, de îngeri plin,
Și-n dor de Tine, să iubim

Ca cei vrăjmași să-și spună frați,
Cu Chip frumos, înșeninați.
Frații, se știe-n loc curat
Tu ne unești, ca Împărat.

Ne păstorește răbdător,
Iubindu-ți nesecat izvor.
Lumina dă-ne-o, zi de zi,
Ne ești căldura lui “a fi”

Dușman? Ce e acela, frate?
E cel cu necuratu-n spate,
Cel ce se luptă pentru tine
Să te smerești, să-ți fie bine...

Meditație

Lucrul care trebuie (2)

Un lucru care trebuie: să iertăm

Corneliu C.

Îngăduiți-vă unii pe alții, și dacă unul are pricină să se plângă de altul, iertați-vă unul pe altul. “Cum v-a iertat Hristos, așa iertați-vă și voi” (Col. 3, 13). Viața omului credincios trebuie trăită în așa fel încât să oglindească chipul Domnului Iisus Hristos. Dacă în trăirea noastră de fiecare zi vom arăta dragoste, iertare, smerenie, blândețe, bunătate, prin aceasta vom dovedi că Iisus Hristos locuiește prin credință în inimile noastre și trăiește în noi.

Puterea de a ierta este una dintre virtuțile creștine foarte importante. Apostolul Pavel scrie: “...dacă unul are pricină să se plângă de altul,

ierțați-vă unul pe altul ...”. Desigur, nu este ușor să fii gata să-l ierți pe cel ce te-a jignit. Nu este ușor să uiți o ofensă pe care ți-a adus-o cineva. Și nu este ușor pentru că în noi există acea fire veche, care atunci când este atinsă se șifonează foarte repede. Dar cu toate acestea, credincioșii adevărați trebuie să fie gata întotdeauna să ierte.

Această învățătură este dată foarte clar chiar de Domnul Iisus Hristos, în rugăciunea “Tatăl nostru”, unde ne arată cum trebuie să ne rugăm când este vorba de iertare, spunând: “... și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri...”, după care încheie cu

următoarea concluzie: *“Dacă iertați oamenilor greșelile lor și Tatăl vostru cel ceresc vă va ierta greșelile voastre. Dar dacă nu iertați oamenilor greșelile lor nici Tatăl vostru cel ceresc nu vă va ierta greșelile voastre”* (Matei 6:14-15).

În legătură cu iertarea trebuie subliniat un lucru foarte important și anume că ea trebuie făcută din toată inima. De multe ori auzim pe unii spunând: “Te iert, dar nu te uit !” Aceasta nu este însă o iertare autentică, din toată inima și nu așa trebuie să fie iertarea între cei credincioși ci atunci când iertăm trebuie să spunem: “ Te-am iertat și am uitat totul !” Numai iertând în felul acesta putem merge înaintea lui Dumnezeu și să ne rugăm așa cum ne învață Domnul Iisus Hristos: *“...și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelile noastre ...”*

În privința felului cum trebuie să fie iertarea noastră, atrage atenția și apostolul Pavel. El spune: *“Cum v-a iertat Hristos, așa iertați-vă și voi”*. Modelul nostru cel mai elocvent în

această privință este Hristos. Să ne aducem aminte de cele petrecute la Golgota. În timp ce oamenii cu inima haină Îl ținutau în cuie, pironindu-L pe cruce, în timp ce piroanele Îi străpungeau mâinile și picioarele, Domnul Iisus Hristos a privit în sufletele lor, a pătruns până în adâncul ființei lor și în loc să-i urască, i-a iubit și s-a rugat pentru ei, spunând: *“ Tata iartă-i căci nu știu ce fac !”* (Luca 23:34). Dumnezeu a iertat din toată inima *“...a șters zapisul care stătea împotriva noastră”* (Coloseni 2, 14)

“Iertați-vă unul pe altul, precum v-a iertat și Dumnezeu pe voi, în Hristos”(Ef. 4, 32)

*

Iertarea celui ce ne greșește este o condiție obligatorie pentru iertarea noastră de către Dumnezeu.

În același timp iertarea semenului ne despovărează, căci omul pe care nu-l pot ierta, este povara vieții mele.

Omule înțelept și credincios iartă !

Meditație

Singur *Adrian Moldovan*

Student - Teologie Pastorală - Sibiu

Singur străbat maluri de ape întrestite. Unde concentrice bat trestii unduinde și se sparg apoi de mal. Sufletu-mi este răvășit de valurile vieții, iar pașii-mi curg fără de voie - mi-ai văzut alunecarea și mi-ai ieșit în cale, Doamne, punându-mi pașii pe calea Ta, iar sufletul mi l-ai umplut de voia-Ți divină.

Singur urc pădurile munților, printre frunzele copacilor zăresc o infinitate de sori, ascult vocea naturii, din imensitatea tonalităților limbilor frunzelor, păsărilor, izvoarelor, cerbilor... Mi-ai simțit visarea și, ușor, m-ai luat sub acoperământul aripilor Tale, iar sufletul ce mi l-ai dat, l-ai sădit în grădina cea din Eden.

Singur cu marea-n răsărit, lin mă-nalț și ușor mă cobor pe nisipul erodat de valuri, ce de sub tălpi îmi fuge, precum coama de păr din colții pieptenului. Cărări de aromă ușor unduinde, mă leagă de soare, mă cheamă spre el, iar mintea-mi năucă mă îndeamnă ‘nainte, mă asemăn cu Petru, și-apoi, Doamne, tot Tu m-ai salvat.

Singur în noapte, ascult universul luminat de ai Tăi luminători. Cald și rece mă-mpresoară și tresar de-o nălucă ce vine și pierde; mă uit împrejur, inima-mi bate, mă-ntreb: Mai vine? Mai vine?... Tu mă privești și Te-amuzi, spunându-mi: “Sunt cu tine” și un “Tatăl nostru” îmi curge din piept.

Singur rătăcesc pe străzi, dar nu văd drumul spre lumină, fiind orbit de priviri întunecate, asurzit de injurii nebune, îmbrâncit de brațe agitate - sunt străzile Golgotei noastre - ce ne despart mai mult de Tine, drag Iisus!

Cât de puțin ne ceri să fim cu Tine și noi urlăm că nu putem, e prea mult, mult prea greu s-ajungem la drumul spre lumină!...

Ție cum Ți-o fi fost singur, Iisuse, atunci când ne-ai mântuit pe toți?!...

De la însingurare și plictiseală la credință și angajare

Dialog cu Părintele Arhimandrit

Teofil Părăian

George Căbaș: *Este multă înstrăinare, însingurare, deziluzie; mereu ne lipsește ceva ca să fim în regulă. Cum să ieșim din această stare?*

Teofil Părăian: Însingurarea este o realitate pentru cei ce simt însingurarea. Există însă și o singurătate plină, când te însingurezi ca să realizezi ceva deosebit, să poți fi cu tine însuși, să te cunoști pe tine însuși. În orice caz, singurătatea voită e diferită de singurătatea nedorită. Cineva care are o singurătate nedorită trebuie să caute o împlinire: ori o împlinire spirituală, dacă e format sufletește, ori o împlinire socială, prin omul de lângă tine sau prin omul prin care te-ai putea împlini.

G.C.: *Multe tradiții s-au pierdut, mulți oameni au devenit vulnerabili, vegetează deșărădăcinați și caută puncte de sprijin, rădăcini. Domnește o nesiguranță mai întâi cu propria persoană: Cine sunt eu?*

Teofil Părăian: La întrebarea „Cine sunt eu?” cred că e foarte greu să-ți răspunzi ție însuși. În general ne putem răspunde la această întrebare în raport cu alții, prin ceea ce ne deosebește de ceilalți. Oricum este o chestiune care de fapt nu e atât de importantă, să știi cine ești tu ca să poți să realizezi un raport real față de alții. Cine sunt eu? Nu știu dacă eu însumi mi-aș putea răspunde la această întrebare. Știi anumite lucruri despre tine, știi anumite lucruri despre altul și atunci poți să-ți formezi o perspectivă dar un răspuns satisfăcător pentru noi înșine nu putem să ni-l dăm sau nu știu în ce măsură am putea să ni-l dăm. Domnul Iisus Hristos a întrebat pe ucenicii săi „Cine zic oamenii că sunt eu?” și ucenicii au răspuns că „Unii zic că ești Ilie, alții Ieremia, alții unul dintre proroci”. „Dar voi cine ziceți că sunt?” Atunci sfântul apostol Petru a zis: „Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu cel Viu”. O întrebare de felul acesta se mai găsește în Sfânta Evanghelie, în legătură cu sfântul Ioan Botezătorul. „Cine ești tu ca să dăm un răspuns celor ce ne-au trimis?” „Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie”. Însă sunt răspunsuri care aveau valoare pentru momentul respectiv. La aceeași întrebare adresată nouă înșine (cine sunt eu?) e greu de răspuns, e greu să dăm un răspuns pe care auzindu-l cineva, într-adevăr să-și dea seama cine suntem noi. Cred că

întrebarea aceasta e bine să ne-o punem nouă înșine, dar rămâne o întrebare deschisă (poate pentru o veșnicie) și mai ales nu putem răspunde printr-o definiție, printr-un cuvânt ci putem răspunde cu ceea ce suntem, cu esențialul din noi.

G.C.: *Apar momente de criză; toate se prăbușesc: familia, satul, tradițiile. Cine poate răspunde aspirațiilor de siguranță, alinare, adăpost, întâlnire, dialog, acceptare, comunicare, căldură, prietenie, apropiere. Unde ne mai putem simți acasă?*

Teofil Părăian: Poate că răspunsul la această întrebare e în credința pe care o avem și în măsura în care o avem. Sfântul Marcu Ascetul de pildă, în Filocalie, spune că „Credința neclintită este un turn întărit, iar Hristos se face toate celui ce crede”. Dacă într-adevăr ne-am întâlnit cu Dumnezeu și trăim din Dumnezeu, dacă ne raportăm corect la Dumnezeu ca la Tatăl nostru, **împlinirea se face prin credință**. Dacă nu avem acest suport nu ne poate împlini nimic pentru că toate ale omului sunt sub nivelul omului ori omul are aspirații mai presus de el. Dacă nu reușești să trăiești din cele mai presus de tine n-ajungi niciodată să te îplinești pentru că împlinirea n-o dă lucrul pe care-l faci și care-ți este inferior, ci împlinirea o dă Dumnezeu care este mai presus de noi. Nu se poate ajunge la o împlinire decât în foarte mică măsură și de foarte scurtă durată când e vorba de lucruri pe care le facem noi și care sunt sub nivelul nostru pentru că ele nu sunt făcute de noi ca să ne îplinească, ci doar așa pentru un moment. Bucuria succesului poate să fie o împlinire, dar o împlinire adevărată trebuie să fie din ceva mai presus de noi.

G.C.: *Omul caută unitatea, caută o siguranță care să înglobeze totul. Omul dorește răspunsuri limpezi, scurte și pregnante la diverse probleme care să simplifice oarecum adevărurile, valorile tradiționale, care uneori sunt prezentate prea complicat, prea nuanțat. Pentru tinerii deșărădăcinați care aspiră la legături afective în cadrul unui cerc restrâns, pentru cei care au sentimentul că sunt dezorientați, în conflict cu ei înșiși, cu ceilalți, cu societatea și cu*

lumea întreagă, care au experiențe de sfâșiere, răni din toate părțile, ce le oferim?

Teofil Părăian: Le oferim ceea ce pentru noi a fost împlinirea, adică le oferim ceea ce pentru noi constituie un suport. În general eu contez pe credința în Dumnezeu, care este o rezolvare a tuturor chestiunilor. În momentul în care cineva ajunge să trăiască prin credință, nu mai are nevoie de altceva sau toate celelalte sunt învăluite în credința în Dumnezeu, totul este prin Dumnezeu. Este ca aluatul din pilda cu aluatul care e pus spre dospire și care-și comunică întregii frământături calitatea lui de a dospi. Adică credința în Dumnezeu se amestecă în toate laturile existenței omenești.

G.C.: *Tendința societății este depersonalizarea. Simțim nevoia de a ieși din anonim, de a fi noi înșine. Cum să realizăm acest lucru?*

Teofil Părăian: N-ai cum să trăiești în anonim când vrei să te afirmi ca persoană, dacă vrei să trăiești ca persoană. De fapt, omul e făcut ca să trăiască în veșnicie ca persoană, nu să se dizolve din persoana în care există, căci fiecare dintre noi trăim în mod conturat ca o anumită persoană. Dumnezeu ne-a creat ca să fim veșnic ceea ce suntem, adică să nu ne depersonalizăm. Cine caută o depersonalizare caută de fapt o dizolvare. Nici nu știu cum ar putea cineva ca depersonalizându-se, să mai existe sau să mai aibă conștiința existenței. Noi existăm prin persoana noastră, prin ceea ce avem specific față de ceilalți oameni. Dacă e vorba de un anonim, în sensul că nu cauți o afirmare prin tine însuși, nu înseamnă să ajungi să nu mai fii ceea ce ești.

G.C.: *Pentru cei ce se află în căutare spirituală pe cont propriu, cu ce limbaj și cu ce concepte potrivite venim în căutarea lor sinceră de sacru, de mitică, de trezire spirituală, de speranță, de renaștere spirituală?*

Teofil Părăian: Vezi, lucrurile acestea nu se pot realiza în mod artificial: gata, a venit cineva la mine, l-am rezolvat. Chestiunea se pune așa: **omul trebuie să se angajeze** la ceva, să nu aștepte rezultatele finale înainte de a face ceea ce duce la rezultatele finale. De obicei oamenii care vor să se angajeze într-o viață spirituală ar vrea să aibă sfârșitul de la început, ori așa ceva nu se poate. Începem cu ceea ce putem începe, cu ceea ce înseamnă lucruri de început și în măsura în care cineva se angajează la o viață superioară are și rezultatul unei vieți superioare. **Întâi este datoria după aceea bucuria;** degeaba cauți bucuria înainte de a-ți împlini datoria. Dacă cineva vrea să înainteze într-o viață superioară trebuie să se orienteze după cei ce au deja o viață superioară și satisfacții pe măsura vieții pe care o duc.

G.C.: *Nu se poate trăi fără perspectiva de viitor. Viitorul îngrijorează. Unde se ajunge cu atâtea războaie locale? Puțini se așteaptă la o lume mai bună care să vină curând. Cum trebuie citite vechile*

texte ale profeților și Apocalipsa sfântului Ioan într-o perspectivă și într-un proiect viitor?

Teofil Părăian: Viitorul este un lucru către care suntem îndreptați cu toții deși viitorul până la urmă noi nu-l trăim ca viitor, îl vom trăi ca prezent. Viitorul ni-l pregătim prin prezentul în care trăim și îl trăim ca prezent și în continuare, dar avem o dorință de liniște, de pace, de bucurie, avem nădejdea care privește viitorul, avem o perspectivă pe care ne-o formează trecutul pe care ni l-am format. Bineînțeles că noi trăim într-un contact de viață, trăim împreună cu alții, trăim în împrejurările în care ne este dat să ne ducem viața. În ce măsură putem noi să influențăm lucrurile pe care le trăim sau în care trăim, este ceva ce nu se poate ști dinainte. Important este să fim bine orientați și să avem încredere în Dumnezeu.

Apocalipsa sfântului Ioan și scrierile profeților nu au atât rostul să ne prezinte un viitor așa cum va fi el, să zicem așa ca și context social, ci au rostul să ne pregătească pe noi ca în împrejurările care vor fi, oricare vor fi acelea, **să avem statornicie în bine**, să avem siguranța că nu suntem singuri, ci că Dumnezeu este cu noi și că acolo unde este Dumnezeu acolo nu este nici un lucru rău. Cât privește necazurile câte vin peste oameni și care pot veni, important este să nu ne lăsăm robiți de gândul că vor veni necazuri, ci să avem încredințarea că Dumnezeu poate să schimbe și viața noastră și contextul existenței noastre în măsura în care acest lucru este necesar. De fapt, mântuirea se realizează în condițiile în care trăim.

G.C.: *Pot să am și "eu" un rol privind viitorul societății?*

Teofil Părăian: Da, fiecare poate să aibă un rol în sensul că binele se înmulțește prin binele pe care-l face fiecare deși noi nu ne putem gândi la o influență asupra societății de perspective uriașe. Fiecare aduce binele în jurul său, în apropierea imediată de el, între cei cu care îi este dat să trăiască. Și binele și răul, cât există pe lumea aceasta făcută de om, tot oamenii și-l fac. Eu nu pot să mă gândesc că o să fac minuni, că o să fac niște lucruri extraordinare într-un cerc foarte larg, dar binele acela, puțin, cât îl pot face, este spre înaintarea binelui comun și atunci privită în felul acesta, acțiunea mea ajută la schimbarea societății în general. Un om de treabă este un câștig pentru societatea în care acel om trăiește.

G.C.: *Există multă ignoranță, e nevoie de informație adevărată. Omul conștient de personalitatea sa unică se întreabă: Cine mă va ajuta să-L găsesc pe Dumnezeu?*

Teofil Părăian: În Pateric se spune: *"apropie-te de omul care se teme de Dumnezeu și atunci te vei teme și tu de Dumnezeu"*. Te ajută să te apropii de Dumnezeu omul care deja trăiește cu Dumnezeu, care-L are pe Dumnezeu. Dumnezeu nu e o abstracție, e o realitate, o ființă care vrea să ni se descopere, care vrea să intre în

componenta existenței noastre și nu ne poate ajuta altceva mai bine decât un om care are deja o experiență. Sfântul apostol Toma de pildă, l-a întâlnit pe Domnul Iisus înviat, pentru că era împreună cu cei care credeau deja în învierea Lui. Dacă ținem legătura cu oamenii care știu de Dumnezeu, care trăiesc în Dumnezeu, aceia ne pot ajuta cel mai bine ca să ne apropiem de Dumnezeu. Apoi, Dumnezeu însuși ni se descoperă. Sfântul apostol Pavel spune despre sine, că Dumnezeu i s-a descoperit lui, Dumnezeu care l-a ales din pântecele maicii lui ca să-I slujească. Prin urmare noi nădăjduim la apropierea de Dumnezeu prin Dumnezeu și prin oamenii lui Dumnezeu.

G.C.: *Spuneți-ne ceva despre rolul rugăciunii și al angajării personale.*

Teofil Părăian: E foarte important să ai conștiința că ești angajat personal într-un lucru pe care-l poți considera uneori un lucru exterior ție. Pentru noi **mijlocul de a ne angaja personal este rugăciunea** personală sau a bisericii. Rugăciunea bisericii ne formează o perspectivă iar rugăciunea personală pornește din perspectiva formată de slujbele bisericii.

G.C.: *Cum să fie receptată o Sfântă Liturghie vie?*

Teofil Părăian: Toate ale omului sunt la nivelul omului. Degeaba vrei să receptezi niște lucruri mai presus de tine cu o capacitate pe care n-o ai. Important este să faci eforturile de a-ți deschide sufletul pentru ceva care-ți este necesar și care te ridică. Orice sfântă liturghie este un prilej de a-I sluji lui Dumnezeu, nu un spectacol la care ieși parte, ci este o slujire pe care o faci tu însuși și atunci în măsura în care slujești te și deschizi mai mult spre slujire.

G.C.: *Lipsesc din ce în ce mai mult sfătuitoarii spirituali și orientările date speranței. Cine dă răspunsuri la problemele mele și cine mă va ocroti?*

Teofil Părăian: Important este să ceri de la Dumnezeu omul care să te poată ajuta și în același timp să ceri de la Dumnezeu și smerenia de a-l asculta.

G.C.: *În privința viitorului: șomaj, amenințarea războiului, a violenței, se ridică multe semne de întrebare. Ce este adevărul? Cine are dreptate? Cine poate garanta viitorul și liniștea? Care este sensul vieții mele? Mai există oare ceva după moarte?*

Teofil Părăian: În privința viitorului și a necazurilor care sunt niște realități (șomajul și alte multe), acestea sunt condițiile existenței noastre, nu putem noi să schimbăm niște lucruri care nu depind de noi. Important este cum ne plasăm noi înșine în condițiile pe care le avem și cum putem realiza binele în acele condiții. Dacă avem încredințarea că Dumnezeu este la cârma vieții noastre, n-avem motive să ne îngrijorăm de lucrurile care ne-ar putea deruta la un moment dat. Dar asta nu înseamnă că le-am și rezolvat; situațiile nu vin numai din pricina noastră ci vin din pricina oamenilor care gândesc altfel viața (de exemplu acum la noi sunt atâtea

lucruri pe care oamenii nu le-au așteptat, nu le-au dorit) și nici nu le putem schimba noi, după ce au pornit. Așa cum au venit situațiile, așa vor veni și rezolvările. Totul e să știm cum ne găsim locul în societatea în care trăim. Iarăși vin la gândul că **credința în Dumnezeu rezolvă toate, dar nu le rezolvă în sensul că schimbă situațiile, ci schimbă pozițiile.**

G.C.: *Unde să găsim sfătuitoarii spirituali care să accepte cu răbdare, să ne ajute să discernem?*

Teofil Părăian: Unde sunt acolo să-i găsim. În măsura în care suntem vrednici să ni-i descopere dacă sunt undeva, în măsura aceasta îi vom și găsi și dacă nu sunt să ne dea Dumnezeu inspirația să ne rezolvăm problemele fără un îndrumător spiritual. Eu personal de pildă, n-am găsit mulți oameni în care să am încredere că sunt oameni deosebiți și care m-ar putea ajuta foarte bine însă am găsit de multe ori principii sau formule care m-au ajutat fără să mă gândesc că formula respectivă sau principiul respectiv vine de la un om care este un om excepțional. Așa că Dumnezeu poate să ne descopere niște lucruri și prin oameni care nu sunt mult deosebiți. Sfântul Marcu Ascetul zice să nu disprețuiești niciodată învățătura pentru că înțelepciunea lui Dumnezeu poate să-ți trimită un sprijin, poate să-ți trimită un om care să te ajute. De pildă aici la noi la mănăstire au venit cândva niște călugări din Franța care au trecut pe la Sfântul Munte și care ne-au lăsat un cuvânt care mie mi-a plăcut foarte mult: „*La Dumnezeu să te gândești ca la Dumnezeu, nu ca la om și să-L respiri pe Dumnezeu cum respiri aerul*“. Este un cuvânt pe care l-au adus de la Sfântul Munte și care e important, dar ei au plecat de aici și alt cuvânt de la ei nu mai știu. Nu înseamnă că dacă n-am fost la Sfântul Munte și dacă nu i-am găsit pe oamenii de acolo care spun cuvântul, cuvântul n-a putut ajunge aici. Ajunge altfel. Alt exemplu: părintele Serafim, de la noi de la mănăstire, a fost la Sfântul Munte la părintele arhimandrit Antipa Dinescu care, când a auzit că părintele se duce la Atena la Facultatea de Teologie a zis: „*Să te ții de pravilă că altfel te îndrăcești*“. N-am fost până la Sfântul Munte și totuși știu cuvântul acesta: ține-te de rânduială că atunci ajungi unde trebuie. Așa că nu trebuie neapărat să ai un îndrumător sau un om de excepție care să-ți spună ceva. Sunt niște lucruri care pot circula, tot de la oameni de excepție, dar cu care n-ai ajuns în legătură. Nu trebuie neapărat să ai un îndrumător, un sfătuitor. Important este să fii sincer că atunci îți dai Dumnezeu și omul și cuvântul care-ți trebuie.

G.C.: *Spuneți-ne despre vindecarea spirituală și trupească prin biserică.*

Teofil Părăian: Asta este o chestiune care ține de rânduiala bisericii în sensul că există o taină a spovedaniei care aduce vindecarea spirituală și o taină a sfântului maslu care aduce vindecarea trupească, dar nu în toate cazurile și nu pentru toți.

G.C.: *Un om frământat pe care nu-l mai încântă binefacerile științei și tehnicii, vrea răspunsuri clare la o serie de întrebări, vrea motive de speranță. Cine îl va vindeca de plictiseală, unde va găsi ceva care să-i încălzească inima, cine va vrea să îl învețe să-și refacă unitatea ființei atât de răvășite?*

Teofil Părăian: **De plictiseală scapi când ai o viață superioară, când ai o angajare.** Dacă ești fără lucru, dacă nu lucrezi, dacă nu ești angajat în ceva, sigur ajungi la plictiseală. Dacă nu ai o împlinire sufletească, dacă nu ai ceva din care să trăiești, să te hrănești, ajungi la plictiseală. Plictiseala o depășești numai cu o viață îngrijită, cu o viață superioară. Toți oamenii care se plictisesc sunt de fapt oameni inferiori, oameni neangajați în ceva deosebit. Pentru aceștia trebuie o **angajare în rugăciune și în muncă.** Patericul se deschide cu un cuvânt în legătură cu sfântul Antonie cel Mare, în care se spune că sfântul Antonie stătea odată și a ajuns într-un fel de plictiseală și a zis: *“Doamne, ce să fac să mă mântuiesc?”* Atunci a trimis Dumnezeu un înger care avea înfățișare de călugăr și care i-a arătat ce să facă să se mântuiască: se ridica la rugăciune și după o vreme se apleca și împletea o funie, adică muncea, după aceea iarăși se ridica și se ruga și iarăși se așeza și lucra și la urmă îngerul i-a spus: așa să faci și te mântuiești. Prin urmare plictiseala nu poate fi alungată cu dorința de a scăpa de plictiseală, ci plictiseala poate fi alungată prin angajarea în ceva care să îți dea o mulțumire, care să-ți folosească energiile pe care le ai și care, după aceea, să te scoată din ceea ce socotim noi că este plictiseală și mai ales. Dar numai un care se angajează poate scăpa de plictiseală și mai ales un om superior, cineva care are ce să gândească, cineva care are ce să facă într-o viață spirituală, chiar în rugăciune, în meditație, în aprofundarea unor lucruri. De fapt plictiseala este semn de om inferior.

Iar motivele de speranță sunt motive de credință. Ai credință ai și speranță. Credința și speranța se unesc. Cine are credință are și speranță, are iubire, smerenie, are de toate și înaintea în toate cele bune și toate acestea îi aduc mulțumire. Cine nu e angajat într-o viață de credință acela nu poate să ajungă să aibă speranță. Speranța ține de sufletul omenesc, e o capacitate a sufletului omenesc. Dar speranța se desfășoară de multe ori și de la sine. Sunt oameni care de fapt nu au motive speciale de speranță și totuși speră. De exemplu, am cunoscut cândva o soție care își aștepta soțul de la închisoare, dar care de fapt nu avea nici un motiv să creadă că va veni curând; ea totuși, tot timpul credea că o să vină. Important e să ai o speranță, dar să n-ai iluzii, să-ți faci gânduri că o să se întâmple lucruri care nu se pot întâmpla. Bineînțeles că până la urmă speranța i s-a împlinit în sensul că a venit la vremea potrivită, dar ea a anticipat cu speranța lucrul acesta cu mult înainte.

G.C.: *Cum să-mi refacă unitatea ființei?*

Teofil Părăian: Dacă știi cum ai ajuns să te răvășești atunci poate știi și cum să te unești. Întâi trebuie să știi cum ai ajuns la neunirea din tine, la dizarmonie, și atunci știi și cum să-ți refaci unitatea. Poate că fiecare din cei care sunt răvășiți sufletește are altă pricină a răvășirii sufletești și atunci trebuie să găsești modul de a te uni, de a te armoniza. De exemplu, unul care e răvășit de patimi, acela trebuie să termine cu patimile ca să ajungă la unire. Unul care n-are destul de accentuate virtuțile trebuie să insiste pentru virtuți, pentru că virtuțile aduc unirea. După aceea e vorba de rugăciune: nu ne rugăm noi pentru unirea tuturor? E vorba de iubire, iubirea care unește: „să ne iubim unii cu alții ca într-un gând să mărturisim“. E vorba de smerenie. Sunt niște lucruri care nu se pot realiza la comandă, din care să poți scoate o rețetă.

G.C.: *Cum se ajunge la o inimă curată?*

Teofil Părăian: Mai întâi de toate prin înlăturarea întinăciunilor din inimă. Trebuie să cunoști așezarea sufletească. Domnul Hristos spune ce anume întinează pe om: gândurile cele rele, desfrânările, hoțiile, uciderile, preacurviile, poftele de înavuțire, necumpătarea, hula, pizma, înșelătoria, violența, ușurătatea, trufia. Dacă știi ce te întinează știi și ce trebuie să înlături din suflet ca să nu mai fii întinat, ci să fii curat.

G.C.: *Dacă, Doamne ferește, ajungem la război și suntem în situația să tragem, ce să facem?*

Teofil Părăian: Din cât putem să nu tragem sau să nu tragem la țintă.

G.C.: *Cum se poate să te întărești în credință?*

Teofil Părăian: Prin faptele credinței. Faci ce-ți cere credința. Orice faptă poate să ne întărească credința sau să ne-o scadă. Ca să ne întărim credința trebuie să evităm faptele care întăresc necredința. De pildă cineva care știe că trebuie să postească și nu postește se întărește în nepost și necredință. Cineva care postește face o faptă de credință și se întărește în credință. Cineva care merge la biserică își întărește credința. Cine nu merge la biserică își întărește necredința.

G.C.: *Care mai sunt alte fapte ale credinței?*

Teofil Părăian: Rugăciunea, postul, participarea la sfintele slujbe. Acestea sunt cele mai importante. Orice faptă poate fi a credinței, orice virtute, orice efort pe care-l faci pentru îmbunătățirea sufletească, întemeiat pe credință, este o faptă a credinței, de întărire a credinței.

În această rubrică se dezbate:

*- probleme deosebite privind sfârșitul (Ω): sfârșitul lumii, moartea și sufletul după moarte;
- probleme prioritare privind mântuirea sufletului: mijloacele de mântuire (Biserica și Sfintele Taine, Sfânta Scriptură, postul și rugăciunea neîncetată, iubirea și jertfa creștină, părintele duhovnic, etc.) și piedicile din calea mântuirii omului ca persoană și ca neam.
Subiectele Ω rămân deschise. Așteptăm completări și de la cititori.*

Biblia, Traditia si Biserica (2)

“Acela [Duhul Sfânt] vă va învăța toate”*

Duhul Sfânt lucrează și prin slujirea Bibliei, dar El ne dă Viața numai prin slujirea Bisericii,

prin Sfintele Taine ale Bisericii, căci Biserica (nu Biblia) este Trupul lui Hristos (2Cor. 3; Ef.5, 23)

Clark Carlton

Credo

Confesiunea de credință Westminster - textul principiilor doctrinele ale calviniștilor de limbă engleză - începe cu declararea sfintelor Scripturi drept unică sursă de autoritate.

În mod similar, confesiunile londoneze și toate mărturisirile de credință baptiste aliniate la ele încep cu afirmarea credinței în autoritatea Bibliei.

Într-adevăr, cu foarte puține excepții (Confesiunea Luterană Augsburg, fiind cazul cel mai remarcabil), confesiunile protestante își încep formulele lor de crez cu o declarație prin care se afirmă autoritatea Bibliei.

Nu este deloc o exagerare să spunem că pentru protestanți - în orice caz pentru protestanții evanghelici - Biblia este **OBIECT AL CREDINȚEI!** Cu alte cuvinte, protestanții nu numai cred în ceea ce este **SCRIS** în Biblie ci **CRED ÎN Biblie**. Pentru un evanghelic aceasta este ceva axiomatic.

Credința în Biblie ca **OBIECT** de credință și ca **SUBIECT** al afirmațiilor unui crez, reprezintă însă o îndepărtare radicală de la credința **BISERICII** primare.

NICI UNUL din credeurile antice ale Bisericii nu începe cu o declarație despre Biblie! Toate încep cu o afirmație despre credința într-un singur Dumnezeu, Tatăl. Aceasta este situația pentru crezul baptismal roman, cunoscut sub denumirea de Crezul Apostolic, pentru Crezul Gallican din secolul al patrulea (Credeumul din 381 d.H. în vigoare și azi în Biserica Ortodoxă).

Dar aceste credeumuri antice conțin și un articol de credință care **NU** se află în confesiunile protestante moderne: credința în **BISERICĂ**. Dacă cercetăm din acest punct de vedere Crezul de la Niceea, constatăm că Biserica își mărturisește credința **ÎNTRU UNUL** Dumnezeu, Tatăl Atotțiitorul; **ÎNTRU UNUL** Domn Iisus Hristos; **ÎNTRU Duhul Sfânt**; și **ÎNTRU** una sfântă, sobornicească și apostolească Biserică.

Deci, pentru Biserica începuturilor, Biserica însăși **ERA OBIECT** al credinței și **SUBIECT** al afirmațiilor Crezului. Biserica primară mărturisea credința în **Însăși Biserica**, așa cum mărturisea **EA** credința în Dumnezeu

... După Scripturi

Toate acestea nu trebuie să ne sugereze că Biserica primară ar fi avut niște îndoieli în ceea ce privește autoritatea Scripturilor - departe de asta! Crezul menționează Sfintele Scripturi și referința respectivă devine pentru noi și cheia înțelegerii felului în care privea Biserica din vechime Biblia și cum făcea uz de ea. Vorbind despre întruparea lui Hristos și despre lucrarea Lui pe pământ, Crezul de la Niceea afirmă: “și a înviat a treia zi, **DUPĂ SCRIPTURI**”.

Așadar, nu este o referire secundară, în trecere, ci ne aflăm în fața unei propoziții plină de semnificații. “După Scripturi” **ASUMĂ** autoritatea Scripturilor. Înseamnă că Hristos s-a întrupat, a trăit, a murit și a înviat exact așa cum depun mărturie Sfintele scripturi. Deci, Scripturile sunt **MĂRTURII** pentru ceea ce a făcut

Dumnezeu pentru om prin Hristos.

Formula DUPĂ SCRIPTURI este preluată direct din Sf. Ap. Pavel: "Căci v-am dat, întâi de toate, ceea ce și eu am primit, că Hristos ,a murit pentru păcatele noastre, *după Scripturi*; și că a fost îngropat, și că a înviat a treia zi, *după Scripturi*" (I Cor.15: 3-4).

Sfântul Pavel se referea la profețiile din Vechiul Testament cu privire la Mesia. Oriunde se ducea, el predica iudeilor sprijinindu-se pe Vechiul Testament ca bază a mesajului său: "Și după obiceiul său, Pavel a intrat la ei și în trei sâmbete le-a grăit *din Scripturi*, deschizându-le și arătându-le că Hristos trebuia să pătimească și să învie din morți, și că Acesta pe care vi-l vestesc eu, este Hristosul, Iisus" (F.A. 17:2-3).

Pe vremea când Apostolul Pavel predica iudeilor, Noul Testament, cartea, nu exista. Relatăriile Apostolilor, martori oculari ai vieții lui Hristos, circulau pe care orală. Veridicitatea acestor mărturii oculare erau confruntată cu semnele despre Mesia date de profeții. De pildă citim despre iudeii din Berea: "...aceștia erau mai mărinimoși decât cei din Tesalonic; ei au primit cuvântul cu toată osârdia, în toate zilele *cercetând Scripturile*, dacă ele sunt așa" (F.A.17:11).

Conceptul cheie este în acest caz cel de MĂRTURIE. Profeții Vechiului Testament și Apostolii celui Nou erau martori ai lui Hristos: "Acesta este ucenicul care mărturisește despre acestea și care *a scris acestea*; și știm că mărturia lui este adevărată" (Ioan 21,24). Mărturia Scripturii este adevărată - Biserica nu s-a îndoit niciodată de aceasta, dar *obiectul credinței este și a fost totdeauna subiectul mărturiei și nu mărturia însăși*.

Biserica, așadar, crede fără rezerve, mărturia Scripturilor, dar Biserica nu crede ÎN Scripturi, pentru că Biblia nu este Dumnezeu.

Frângerea pâinii

După învierea Sa, Iisus a apărut lui Luca și Cleopa pe drumul spre Emaus dar ei nu L-au recunoscut (Luca 24;13-27): "Și începând de la Moise și de la toți proorocii, *le-a tâlmăcit lor din toate scripturile* cele despre El". Și totuși, nici atunci nu L-au recunoscut ca fiind Domnul înviat! Și așa au stat lucrurile până în clipa în care El a frânt pâinea cu ei și atunci au înțeles: "Și când a stat împreună cu ei la masă, luând el pâinea, a binecuvântat și frângând, le-a dat lor. Și s-au deschis ochii lor și L-au cunoscut; și El s-a făcut nevăzut de la ei. Și au zis unul către altul: *Oare nu ardea în noi inima noastră când ne vorbea pe cale și ne tâlcuia Scripturile?*"

Deși ardeau inimile lor când le tâlcuia Hristos Scripturile, totuși NUL AU CUNOSCUȚ PE EL. Doar la frângerea pâinii li s-au deschis ochii: "Și ei au istorisit cele petrecute pe cale și cum a fost cunoscut de ei la frângerea pâinii".

În scrierile Sf. Ap. Luca, formula FRÂNGEREA PÂINII este o formulă cod pentru Euharistie. O folosește în Faptele Apostolilor: "Și stăruiau în învățătura Apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni" (F.A. 2,42)(nota 6).

Sfintele Scripturi depun mărturie pentru Hristos. Ard inimile noastre în noi când le citim și când auzim predicându-se din amvon Evanghelia zilei. Și totuși, Scripturile nu sunt Hristos. Numai și numai în Euharistie - lucrarea în care Biserica exprimă adevărata esență a vieții Ei - noi CUNOAȘTEM într-adevăr pe Hristos, intrăm în COMUNIUNE cu El.

"Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el"(Ioan 6,25). În acest sens cităm și cuvintele Sf. Ap. Pavel: "Paharul binecuvântării, nu este oare împărtășirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtășirea cu trupul lui Hristos? Că o pâine, un trup suntem cei mulți; căci toți ne împărtășim dintr-o pâine"(1, Cor. 16-17).

Relatarea Apostolului Luca despre întâlnirea de pe drumul spre Emaus ne dă o imagine clară despre felul în care înțelegea Biserica primară comuniunea Ei cu Hristos Cel înviat din morți. Fiecare liturghie din vechime a Bisericii urma modelul pe care-l găsim prezentat de Ap. Luca: *citirea și explicarea Scripturilor era urmată imediat de frângerea pâinii Euharistice și împărtășirea cu Cel Înviat*.

Părinții Bisericii vedeau o legătură directă între Euharistie și învățătura despre Întrupare. Unirea dintre Dumnezeu și om din Întrupare nu s-a mărginit la cei 33 ani în care Hristos a pășit pe pământ. Comuniunea cu Dumnezeu nu implică doar intelectul, ci o participare afectivă, concretă la omenitatea Lui. Unit la Trupul Lui prin botez, fiecare membru al Bisericii intră în comuniune reală cu Domnul Întrupat, Răstignit și Înviat, prin participarea la Euharistie.

Eu sunt cu voi totdeauna

Când fariseii și cărturarii au adus la Hristos pe femeia prinsă în adulter, "Iisus, plecându-se în jos, scria cu degetul pe pământ"(Ioan 8,6). Din câte știm noi până astăzi, acesta este singurul lucru scris de El vreodată. Nu a scris nici o carte, nu a lăsat în urma Lui vreo academie, ca Platon. SINGURUL lucru pe care l-a lăsat în urma Sa a fost Biserica.

Înainte de Înălțare Domnul Hristos a făgăduit prezența Sa continuă în Biserică: "...și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului"(Matei 28,20). A promis să trimită Duhul Sfânt asupra ucenicilor Săi: "Dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu"(Ioan 14,26).

Să fim atenți: Domnul nostru nu a spus "Vă voi trimite o carte în care veți găsi tot ce aveți nevoie".

Nu, El ne-a făgăduit pe Duhul și anume, pe Duhul Adevărului, Care va călăuzi Biserica LA TOT ADEVĂRUL (Ioan 16,13).

Când a creat lumea Dumnezeu a lucrat prin Cuvântul Său și prin Duhul Său: *“Cu Cuvântul Domnului cerurile s-au întărit, și cu Duhul gurii Lui toată puterea lor”* (Ps. 32,6). La Buna Vestire către Sfânta Fecioară, Duhul a umbrit-o și a zămislit în trup Cuvântul cel din veci al Tatălui (Luca 1,35). La botezul Domnului în râul Iordan, momentul când El s-a arătat lumii ca Mesia, Duhul Sfânt s-a pogorât peste ucenici în ziua Cincizecimii, El a făcut să fie Biserica adevăratul Trup al lui Hristos (F.A. cap.2).

Nimic din cele de mai sus nu conduc la o diminuare a importanței Bibliei, la subapreciere a ei. Pentru că *“toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu”* (2 Tim. 3,16). Dar sâmburele lor este acela că *Biserica este Trupul lui Hristos, nu Biblia*. Sfintele Scripturi au fost scrise înăuntrul Bisericii, sub inspirația Sfântului Duh, astfel încât prin mărturia lor, oamenii să aibă posibilitatea *“să vină la cunoștința adevărului”* (1 Tim. 2,4) și să se unească într-adevăr cu Hristos ÎN BISERICĂ. Biserica, nu Biblia, este *“stâlp și temelie a adevărului”* (1 Tim. 3,15). Biserica, nu Biblia, este *“împlinirea Celui ce plinește toate întru toți* (Ef. 1,23).

În sensul cel mai concret al termenilor, protestanții au ÎNLOCUIT Biserica prin Biblie, substituind Trupul viu al lui Hristos cu un text, care rămâne un text și atât, chiar dacă este un text de inspirație divină, deosebirea dintre confesiunile de credință protestantă și vechile credemuri ale Bisericii ilustrează faptul că ne aflăm în fața a două sisteme de credință fundamental diferite. Ele reprezintă două receptări ale naturii creștine extrem de deosebite între ele.

Hristologie, Ecleeziologie, Erezie

Dar chiar dacă un protestant, de pildă, ar fi de acord că Sfintele Scripturi nu sunt Hristos și nu se cuvine să fie obiect al credinței, tot nu este suficient. Pentru că este cu totul altceva să afirmi în continuare că Biserica ESTE obiect al credinței și subiect al afirmațiilor din Credum. Într-adevăr, aceasta este ceea ce declară creștinii ortodocși atunci când rostesc Crezul de la Niceea.

Răstălmăcirea acestui articol de crez a devenit un loc comun pentru comentatorii moderni. Credința ÎN Biserică, spun ei adesea, nu trebuie înțeleasă ad litteram. De crezut crezi numai în Dumnezeu, iar Biserica nu poate fi obiect al unei astfel de credințe, oricâte lucruri bune se pot spune despre Biserică.

Ironie a soartei, una dintre cele mai bune pledoarii în favoarea acestei opinii ne vine nu de la un teolog protestant, ci de la catolicul german Hans Küng. În lucrarea sa *“Biserica”*, el argumentează că această

credință în Biserică drept obiect al credinței ar fi o distorsiune a imaginii Bisericii. Küng scrie: *“A spune că noi nu credem în Biserică înseamnă că Biserica nu e Dumnezeu. Biserica, în calitatea ei de comunitate de credincioși, cu toate lucrurile pozitive ce pot fi amintite în legătură cu ea, nu este nici Dumnezeu, nici o ființă dumnezeiască (ontologic divină). Fără nici o îndoială credinciosul este convins că Dumnezeu lucrează în Biserică și în activitatea ei. Dar lucrarea lui Dumnezeu în lucrarea Bisericii nu înseamnă că ele sunt identice și nici că se suprapun - între ele există o reală și funcțională distincție.*

Pentru Küng, afirmația directă din Crez cu privire la Biserică s-ar referi la Spiritul care lucrează în Biserică, nu la Biserica Însăși ca instituție.

Deși analiza lui Küng pare convingătoare, ea s-a născut dintr-o atitudine mentală care este nu numai străină de cea a Părinților Bisericii, ci chiar cu totul opusă credinței Bisericii primare (Ef.5, 30; In.6, 56; 10, 34-35). Pe scurt, ea exprimă o ecleeziologie strident eretică.

Arie susținea idea că Logosul a fost o făptură creată, iar această idee era consecința conceptului său raționalist despre Dumnezeu, concept în care nu-și putea găsi loc un Dumnezeu Care ar fi putut să se facă om. Deci Cuvântul care s-a făcut trup *“trebuia”* să fie o creatură, o primă creatură. În același fel, Nestorie postula doi subiecți în Hristos: Logosul divin și Omul Asumat. Omul Asumat Iisus s-ar fi născut din Fecioara Marie și Omul Asumat a suferit și a murit pe cruce. Nestorie, lucrând cu același concept raționalist despre Dumnezeu, ca și Arie, nu putea concepe un Dumnezeu născut în staul sau murind pe Cruce. Cu alte cuvinte, el nu putea admite pe Dumnezeu ca ființă veritabil personală Care poate într-adevăr să-și asume umanitatea și să trăiască viața de om.

A spune că nu crezi ÎN Biserică pentru că Biserica nu e Dumnezeu sună perfect rațional, echilibrat. Are toate aparențele unei delimitări și evitării oricărei confuzii păgânești între Creator și creatură. De altfel această obsesie a protejării *“onoarei”* lui Dumnezeu a fost exact pretextul-motivație aflat în spatele ereziilor lui Arie și Nestorie. Teoria lui Küng nu este altceva decât aplicare teologiei nestoriene la doctrina despre Biserică!

Omenitatea lui Hristos nu are o existență proprie, aparte, de unirea ei cu El. Nu există un Om Iisus înainte de Întrupare. Fiul din veci și Cuvântul lui Dumnezeu Tatăl este Omul Iisus, iar Omul Iisus nu este nimeni altul decât Logosul lui Dumnezeu. Astfel încât Biserica a hotărât la Sinodul de la Efes (431 d.Hr.) că Fecioara Maria TREBUIE mărturisită ca fiind Mama lui Dumnezeu (Născătoare de Dumnezeu), pentru că Cel născut din ea era Însuși Dumnezeu, nu un simplu om adăugat sau alăturat lui Dumnezeu. În același fel, Biserica

mărturisește că Dumnezeu Însuși a suferit și murit pe Cruce în trup.

Potrivit învățării Sfântului Pavel, Biserica nu este nici mai mult nici mai puțin decât chiar Trupul lui Hristos “împlinirea Celui ce împlinește toate întru toți”(Ef. 1,23). Și tot el continuă spunând: “pentru că suntem mădulare ale trupului Lui, din carnea Lui și din oasele Lui”(Ef.5,30). De altfel, Hristos Însuși a spus: “Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el” (Ioan 6,56).

Nestorie nu putea concepe o uniune autentică între Dumnezeu și om și în consecință a negat că Fiul lui Dumnezeu s-ar fi putut naște dintr-o femeie. Ar fi fost, eventual, de acord să accepte termenul de Theotókos (Născătoare de Dumnezeu), dar și acesta doar înțeles metaforic, nu literal. În mod similar, cei care neagă că Biserica este obiect propriu zis de credință sunt forțați de logica teologiei lor să interpreteze cuvintele Apostolului Pavel despre Biserică în sens metaforic.

Dacă Hristos este o unire reală și indisolubilă între Dumnezeu și om, atunci trupul Său trebuie să fie vrednic de slavă unică și indivizibilă firească Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu. Prin urmare, dacă cineva neagă principiul că Biserica este obiect valabil al credinței - pe motivul că “Biserica nu este Dumnezeu” - atunci acela nu consideră Biserica drept Trupul lui Hristos în sensul real al termenului.

Pentru Biserica primelor două secole, între învățătura despre Întrupare și prezența reală a lui Hristos în Euharistie era o legătură indisolubilă. A o nega pe una din ele înseamnă a nega și pe cealaltă. Acest fapt avea cutremurătoare implicații ecleziologice, întrucât Euharistia este cea care manifestă cel mai clar și profund natura bisericii. Așadar, Întruparea, Euharistia și învățătura despre Biserică se intercondiționează - sau, și mai precis, sunt cele trei laturi ale uneia și aceleiași concepții: unirea reală a lui Dumnezeu și omului în Hristos.

Iată de ce hristologia și ecleziologia rămân cu desăvârșire inseparabile pentru Biserica ortodoxă. Hristos implică Biserica, pentru că Domnul întrupat nu poate fi fără de Trupul Său. Aceasta ne face să înțelegem de ce tentativa lui Küng de a muta accentul Crezului de pe Biserică pe Spiritul (=Duhul) lucrând în Biserică este total inacceptabilă.

Și când a intrat Duhul în acțiune “întru ale Sale”? La *Buna Vestire*, Duhul Sfânt a umbrat pe Sfânta Fecioară și a zămislit pe Fiul lui Dumnezeu în trup. La *Botezul Domnului*, Duhul Sfânt a coborât peste El și L-a adevărit ca fiind Hristos. De *Rusalii*, Duhul a coborât peste Apostoli și a făcut ca ei să nu mai rămână simpli ucenici, ci Biserică, adevăratul Trup al lui Hristos. Iar în timpul *Sfintei Liturghii*, Duhul Sfânt prefăce pâinea și

vinul în Trupul și Sângele Domnului, prin care și avem adevărata împărtășire cu Hristos (1 Cor.10,16).

A spune că nu crezi în Biserică, ci în Spiritul (=Duhul) care lucrează în Biserică este tot una cu a spune că nu crezi în Iisus prezent în istoria concretă, ci în Duhul care L-a adevărit pe El. Paralela la controversa nesteriană devine într-adevăr izbitoare: cea de-a noua din cele douăsprezece faimoase anateme pronunțate de Sfântul Ciril al Alexandriei, se îndrepta direct împotriva oricui ar spune “că unul Domn Iisus Hristos a fost slăvit de Duhul, ca și când El ar fi pus în lucrare o putere străină de El însuși, care putere I-ar fi venit prin Duhul”

Concluzie - Rezumat

Biserica este Însuși Hristosul lui Dumnezeu, Împărăția lui Dumnezeu care «este înlăuntrul nostru» (Luca 17,21).

Această formulare a credinței dată de un renumit stareț din Grecia poate fi de-a dreptul șocantă pentru urechile protestante. Dar ea exprimă succint felul cum se înțelege pe sine însăși Biserica Ortodoxă. Tragica eroare a protestantismului este aceea că Biserica - adevăratul Trup al lui Hristos pe pământ - a fost înlocuită, pentru ei, atât în teorie cât și în practică, DE O CARTE.

Deși de origine divină - Biserica Ortodoxă nu a negat niciodată că Biblia este inspirată de Duhul Sfânt - Biblia nu este totuși decât o carte. Iar o carte este o carte, pe când Biserica este viață - viață în Hristos. A înțelege profund aceasta, înseamnă a sesiza și deosebirea reală și profundă dintre ortodoxie și protestantism. Cartea noastră “*Calea: ce ar trebuie să cunoască fiecare protestant despre Biserica Ortodoxă*” cercetează această teză în detaliu, demonstrând că Ortodoxia și Protestantismul sunt două concepții fundamentale diferite despre natura creștinismului.

* (*Calea: ce ar trebuie să cunoască fiecare protestant despre Biserica Ortodoxă* - Regina Press Book) - Titlul original al capitolului extras de noi este *Credo*.

Traducător Valentin Moga

Sfânta Tradiție –egală ca valoare cu Sfânta Scriptură*

Pr. Prof. Dionisie Stamatoiu

“... fraților, stați neclintiți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră” (2Tes. 2, 15)

Revelația sau descoperirea dumnezeiască

Revelația sau Descoperirea dumnezeiască s-a comunicat în mod treptat, înainte de Hristos și prin venirea lui Hristos.

Înainte de Hristos, Dumnezeu a descoperit voia Sa, prin legăminte încheiate cu patriarhii poporului lui Israel, apoi prin Legea scrisă dată lui Moise pe muntele Sinai și prin cuvântul inspirat al profeților. Vechiul Testament, care formează prima parte a Sfintei Scripturi, conține revelația lui Dumnezeu înainte de Hristos. Vestind pe Mesia care va veni, Vechiul Testament este, în viziunea inspirată a Sfântului Apostol Pavel, “**călăuză spre Hristos**” (Gal. 3, 24).

Descoperirea desăvârșită a lui Dumnezeu s-a făcut însă prin Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, la “**plinirea vremii**” (Gal. 4, 4-5; Evrei 1, 1-2). “**Iconomia tainei celei din veci ascunse în Dumnezeu**” (Efes. 3, 9) este întruparea Fiului Său din desăvârșita iubire a lui Dumnezeu față de oameni. În Hristos a avut loc descoperirea supremă și ultimă a voinței lui Dumnezeu, El fiind “**Alfa și Omega, cel dintâi și cel de pe urmă, începutul și sfârșitul**” (Apoc. 22, 13). Prin întruparea Fiului Său, Dumnezeu ne-a dăruit harul mântuirii și adevărul dumnezeiesc (Ioan I, 16). Această revelație înseamnă și dezvăluirea unor taine ascunse, comunicarea unor învățături despre Dumnezeu, dar ea este și “vestea cea bună”, Evanghelia mântuirii și harul mântuirii în Hristos. În acest sens, *Hristos este Revelatorul și revelația dumnezeiască însăși, Mântuitorul și mântuirea noastră*.

Trei înțelesuri ale Tradiției

Descoperirea dumnezeiască a ajuns la noi pe două căi: în parte pe calea *cuvântului scris*, în cărțile inspirate care alcătuiesc Sfânta Scriptură a Vechiului Testament și pe calea *tradiției orale*, primită și păstrată în Biserică. **Tradiția** sau “predania”, “datina” sau “rânduiala Bisericii”, cum îi ziceau cei vechi, are mai multe înțelesuri, indicate de verbul παραδίδωμι, a transmite, a preda, din rădăcina căruia se trage παραδοσις — tradiție — și anume:

- a) acțiunea de a transmite, de a trimite mai departe, din mână în mână și din gură în gură, precum și aceea de predare;

- b) obiectul acestei acțiuni de transmitere și predare, care poate consta fie în “cuvintele Domnului”, neamintite în cele patru Evanghelii: *ἁγία τοῦ κυρίου* (αγραφα), fie în anumite datini sau obiceiuri, ori învățături păstrate și transmise pe calea tradiției orale
- c) datorită păstrării cu fidelitate a învățaturii încredințate. Noțiunea aceasta a Tradiției dumnezeiești poate avea o sferă mai întinsă sau mai restrânsă, după cum se cuprinde sau nu în ea însăși Scriptura, care, la început, a circulat pe cale orală; dar se obișnuiește ca, prin Tradiție, să se cuprindă exclusiv adevărul revelat, transmis de Biserică pe cale orală, după moartea ultimului Apostol.

Trei definiții ale Tradiției

În ceea ce privește ființa însăși a Tradiției, ea este dată în Teologia ortodoxă de mai multe formule:

Ea este “**transmiterea**” (orală) a “**adevărului revelat**” și “**memoria vie a Bisericii**”. Cea dintâi accentuează temelia Tradiției, care este învățătura Mântuitorului și a Sfinților Apostoli, nescrisă de ei înșiși; cea de a doua pune accentul pe rolul activ al Bisericii în dezvoltarea și transmiterea ei.

O a treia formulă arată caracterul de unicitate al tradiției și anume: Tradiția e “**viața Duhului în Biserică**”. Aici se accentuează principiul activ determinant al Tradiției dumnezeiești, care este același, în tradiția apostolică și Sfânta Scriptură: Sfântul Duh “Carele a grăit prin prooroci”. El a fost nedespărțit de Fiul, când Acesta își îndeplinea misiunea mântuitoare în timp; El a călăuzit pe Apostoli, conducându-i spre tot adevărul după cele 40 zile de la Înviere; El a lucrat și lucrează necontenit în Biserică, asistându-o la formularea dogmelor și în menținerea adevărului neștirbit de-a lungul mileniilor.

Tradiția este statornică dar și dinamică.

Izvoarele Tradiției

Cât se întinde, în timp, Tradiția dumnezeiască? Acel “terminus a quo” poate fi fixat înainte de era creștină, dacă cuprindem în Tradiție și Scriptura, adică până în timpurile imemorabile ale Tradiției premozaice,

dar în sens strict el trebuie fixat în clipa în care iau naștere tradițiile creștine propriu-zise, în a căror atmosferă generală se va înțelege și tâlcui Descoperirea dumnezeiască scrisă și apoi se va transmite ca un corp separat de ea, din generație în generație, în Biserică.

Termenul “ad quem” al primei tradiții l-am fixat la moartea ultimului Apostol. Atunci s-a încheiat ciclul Revelației dumnezeiești. Ceea ce a urmat a fost expunerea de către Biserică, precum și precizarea și formularea acestei Tradiții apostolice. Această lucrare nu s-a terminat până azi și ea nu se va termina până la sfârșitul veacurilor. În această Tradiție deosebim, în timp, două aspecte principale: unul statornic, acela în care Biserica recunoaște fondul Tradiției apostolice preluat de ea; altul dinamic, în care a prelucrat și a dezvoltat, potrivit cu nevoile ei lăuntrice și exterioare, pe cel dintâi. Unul este mai fix și poate fi delimitat în timp; celălalt e în continuitate până în vremea noastră și nu se va termina până la sfârșitul veacurilor. De aceea el nu face parte, integral, din Tradiția dumnezeiască, iar ceea ce primește această consacrare din partea Bisericii, o primește prin glasul ei autoritativ, adică sinodul ecumenic sau prin consensul Bisericii. În Tradiția cu aspect dinamic deosebim și o parte care corespunde unor nevoi temporale ale Bisericii, adică “Tradiția bisericească” propriu-zisă.

Primirea Tradiției dumnezeiești de Biserică s-a sfârșit cu moartea ultimului Apostol. Dar formularea și precizarea ei s-a făcut, potrivit cu nevoile Bisericii, în primele opt veacuri, *putând fixa ca “terminus ad quem” cel din urmă sinod ecumenic, al VII-lea (787).*

Dogmatistii numără **opt izvoare ale Tradiției dumnezeiești**, dintre care amintim: simboalele de credință, cele 85 canoane apostolice, hotărârile dogmatice ale celor 7 sinoade ecumenice și ale celor 9 sinoade particulare (aprobate de sinodul al VI-lea ecumenic), scrierile Sfinților Părinți și cărțile de slujbă ale Bisericii, etc.

Tradiția explicitează Scriptura

În privința raportului dintre Scriptură și Tradiție, în general este unul de completare și de interpretare reciprocă; ele constituie cele **două izvoare ale revelației dumnezeiești**. Există totuși o nuanță, nedefinită încă, aproape imperceptibilă, de deosebire între ele. Autoritatea Sfintei Scripturi se exercită și în cazul unei singure afirmații a unui adevăr revelat. În Sfânta Tradiție nu vorbește Dumnezeu direct, împreună cu profetul, ci vorbește omul, care dă mărturie despre adevăr și poate greși (ca în cazul apocatastazei tuturor, a Sfântului Grigorie de Nyssa ș.a.). Biserica confirmă aceste mărturii prin glasul majorității fiilor ei (consensul Sfinților Părinți), prin sinoade sau prin acel “consensus Ecclesiae dispersae”: “Unus testis, nulus testis!” La Sfânta Scriptură nu se pune problema extensiunii și a

numărului mărturiilor; la Sfânta Tradiție, dimpotrivă, se pune, factorul acesta fiind preponderent.

Sfânta Scriptură a fost dată prin inspirația a cărei autoritate acreditează și înviorează Biserica. Din mulțimea scrierilor și obiceiurilor Tradiției, Biserica primește o parte, în virtutea infaibilității ei și ea își exercită neconținut acest drept de discernământ între diferitele scrieri și obiceiuri, prin asistența Duhului Sfânt. Biserica însăși a dat o importanță excepțională faptului că o carte a Tradiției face sau nu parte din canon; se cunoaște lupta care s-a dat pentru sau contra Epistolei către Evrei, Apocalipsei, Păstorului lui Herma sau celui: “Comma Ioanneum” (I Ioan V, 7-8). Dacă ea ar fi considerat, în epoca primară, oricare operă a Tradiției egală întru totul cu a Sfintei Scripturi, această luptă nu s-ar fi dat. Unii dogmatişti consideră Sfânta Tradiție și Sfânta Scriptură absolut egale; în abstract luate, adică în totalitatea lor, ele sunt de egală însemnătate.

În privința faptului dacă Tradiția și complementează și nu numai interpretează și explicitează Sfânta Scriptură, observăm că această acțiune este evidentă mai ales în domeniul liturgic-ritual și administrativ-canonice. Din punct de vedere dogmatic însă nu s-a putut constata până azi vreo completare a Sfintei Scripturi adusă de Sfânta Tradiție; afară de unele precizări și formulări noi, ea a dezvoltat numai cele expuse pe scurt în Sfânta Scriptură. Aceasta e situația în Biserica Ortodoxă.

“Credința este din auzire”

În epistolele Sfântului Apostol Pavel termenul **ἡ παραδοσις**, tradiție, predanie, este folosit mai ales cu sensul de transmitere, încredințare sau predare a cuvântului dumnezeiesc. Această transmitere sau încredințare presupune următoarele momente: primirea, asimilarea, interpretarea, păstrarea, transmiterea Evangheliei, prin care se asigură o continuitate între cuvântul lui Hristos, predica apostolică și Biserica post-apostolică. De aceea în conceptul paulin, **ἡ παραδοσις** implică ideea de succesiune apostolică, de continuitate neîntreruptă.

După cum se știe, **Mântuitorul n-a scris nimic**. Toată învățătura Sa a propovăduit-o pe cale orală și a încredințat Apostolilor Săi misiunea de a propovădui Evanghelia Sa, prin viu grai (Matei 28, 19-20; Marcu 16, 15). Aceștia s-au conformat poruncii divine și au răspândit în lume învățăturile, faptele și minunile Mântuitorului, tot oral. În acest mod s-a creat ceea ce se numește tradiția creștină primară sau predania prin cateheză sau kerigma apostolică. Ea cuprinde, deci, învățătura creștină începătoare, la care au contribuit toți acei care au fost martori ai Domnului Hristos — Apostolii și ucenicii Săi — și care pe lângă faptul că predicau și răspândeau învățătura, înființau și

comunități creștine. Ei erau și factori autorizați de a observa adevărul cuvântului predicat și de a combate orice alternare a doctrinei creștine. În acest mod s-a conturat și cristalizat învățătura Domnului Hristos, adică prin Tradiție pe cale orală, și astfel s-a răspândit timp de 15-20 de ani. După acest răstimp (când în viața Bisericii s-au ivit nevoi urgente, anumite probleme la care Apostolii trebuiau să răspundă mai pe larg, mai precis, când au apărut anumiți eretici, iar cateheza orală trebuia să se răspândească în cercuri mai largi și mai diverse), învățăturile esențiale ale kerigmei apostolice, care aveau ca punct central învățăturile și viața Mântuitorului, ca și răspunsurile Apostolilor la nevoile comunităților, s-au fixat în scris, între anii 43-100, de către unii dintre Apostolii Mântuitorului și dintre ucenicii Apostolilor, dând naștere scrierilor Noului Testament.

De remarcat este faptul că **nu tot ce a învățat și a făcut Mântuitorul s-a consemnat în scris** în Evanghelii (Ioan 20, 30; 21, 25), după cum nici tot ce au predicat Sfinții Apostoli s-a scris în cărțile Noului Testament (2 Tes. 2, 15; 2 Ioan 12; 3 Ioan 13-14), ci numai cele mai importante. Celelalte învățături au rămas, în continuare, a fi învățate și sistematizate, iar mai târziu fixate în scris, prin tradiție. Deci tradiția orală a rămas ca al doilea izvor viu și nesecat, care continuă să subziste drept mijloc de edificare a credincioșilor, alături de Sfânta Scriptură, de aceeași importanță și cu aceeași valoare. Cărțile Sfintei Scripturi au însumat esențialul revelației divine și tradiției orale și s-au încheiat cu moartea ultimului Apostol — anul 100 — dar tradiția orală a rămas o memorie vie a Bisericii peste veacuri, păstrând Scriptura și interpretând-o, sistematizându-i învățăturile și ferind-o de greșeli. De aceea Tradiția transmisă de Apostoli are o însemnătate unică și fundamentală pentru Biserica creștină, căci ea este clădită pe temelia Sfinților Apostoli (Efes. 2, 20).

Sfântul Apostol Pavel, ca de altfel toți Sfinții Apostoli, a avut datoria de a predica prin viu grai și de a păzi toate câte i-au fost încredințate. În acest sens el spune: **“Credința este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos”** (Rom. 10, 17). Expresia *“V-am dat”* — *παρεδωκα υμιν* — pe care o întâlnim de trei ori în Epistola 1 Corinteni (11, 2 și 23; 15, 3), evidențiază secțiunea de transmitere a învățăturii de mântuire, pe care Apostolul Neamurilor a primit-o de la Domnul Hristos. Este adevărat că el n-a făcut parte din grupul celor doisprezece Apostoli și nici n-a fost alături de Mântuitorul în timpul activității Sale pământești, dar l-a cunoscut la convertire, când a fost chemat și trimis la propovăduire; chemarea și trimiterea lui la propovăduire au fost recunoscute de stâlpii Bisericii din Ierusalim (Gal. 2, 9), ca identice cu ale celorlalți Apostoli. Ca și aceștia, Sfântul Apostol Pavel

propovăduiește Evanghelia lui Hristos, în aceeași calitate de **“martor”** și **“trimis”**. În descrierea momentului chemării sale la apostolat, el redă cu fidelitate cuvintele Mântuitorului prin care este ales **“slujitor și martor”**: *“Dar, scoală-te și stai pe picioarele tale; căci spre aceasta M-am arătat ție, ca să te rânduiesc slujitor și martor; și al celor ce ai văzut, și al celor întru care Mă voi arăta ție, alegându-te pe tine din popor și din neamurile la care te trimit”* (Fapte 26, 16-17).

Pe lângă ideea de **transmitere** a cuvântului dumnezeiesc, termenul *παροδοσις*, în epistolele pauline, exprimă și conținutul revelației dumnezeiești pe care Apostolul îl transmite în propovăduirea sa. Referindu-se la conținutul propovăduirii sale, adică la expunerea învățăturii și a faptelor săvârșite de Domnul Hristos pentru mântuirea noastră, Apostolul îi asigură pe Corinteni că predania lui este identică cu cea pe care a primit-o, spunând: **“Căci eu de la Domnul am primit ceea ce v-am dat și vouă”** (1 Cor. 11, 23) sau: **“Căci v-am dat, întâi de toate, ceea ce și eu am primit”** (1 Cor. 15, 3). Propovăduind aceeași unică învățătură de mântuire a lui Hristos, predica Sfântului Apostol Pavel era identică cu a celorlalți Sfinți Apostoli: **“Deci ori eu, ori aceia așa propovăduim, și voi așa ați crescut”** (1 Cor. 15, 11)...

Apostolii se conformau poruncii Domnului nostru, care le spusese: **“Mergând, propovăduiți Evanghelia la toată făptura...”** (Marcu 16, 15). El garanta însăși autenticitatea învățăturii pe care Apostolii o vor predica prin viu grai: *“Iată Eu sunt cu voi în toate zilele”*; făgăduiala, de asemenea, să o mențină în puritatea sa de-a lungul veacurilor, conducând învățământul urmașilor Sfinților Apostoli: **“până la sfârșitul veacurilor”** (Matei 28, 20). Unii dintre Apostoli sau ucenici de-ai lor au scris, sub insuflarea Duhului Sfânt, dar acestea abia mai târziu, pe măsură ce nevoile Bisericii cereau acest lucru și pentru a completa sau a reaminti învățământul oral. De aici rezultă că regula credinței nu rezidă doar în Scriptura inspirată, cu toate că este divină, ci în autoritatea Bisericii care interpretează Scriptura, păstrează Tradiția și definește dogma...

În numeroase rânduri Sfântul Pavel a argumentat nu numai originea divină a chemării sale la apostolat (Gal. 1, 15; Fapte 9, 15; 13, 2), dar și faptul că *“Evanghelia”* propovăduită de el este primită nemijlocit de la Iisus Hristos (Gal. 1, 11-12; 2 Cor. 13, 3; 2, 17; 1 Tes. 2, 13). Tradiția apostolică, primită de Biserică, își are deci izvorul în cuvântul Domnului Iisus Hristos, transmis prin propovăduirea Apostolilor și, după conținut, este identică cu aceasta. Nu este o parte a învățăturii Apostolilor, ci toată învățătura lui Hristos predată Bisericii de către ei. Căci întreaga revelație

dumnezeiască pe care sfinții Apostoli au primit-o de la Hristos, iar Sfântul Duh a confirmat-o în Biserică, trebuie să fie încredințată generațiilor apostolice și post-apostolice. Cu aceasta începe, în sensul propriu-zis al cuvântului, Tradiția apostolică.

Adresându-se tesalonicenilor, Sfântul Apostol Pavel le scrie: *“Iar noi, fraților iubiți de Domnul, datori suntem totdeauna să mulțumim lui Dumnezeu pentru voi, că v-a ales Dumnezeu dintru început, spre mântuire, în sfințirea Duhului și întru credința adevărului, la care v-a chemat prin Evanghelia noastră, spre dobândirea slavei Domnului nostru Iisus Hristos”* (2 Tes. 2, 13-14). În aceste cuvinte sunt evidențiate elementele care asigură procesul de transmitere de către Apostol la ascultători, a celor primite de la Dumnezeu. παραδσειζ — predaniile orale sau scrise — sunt primite de tesaloniceni prin:

1. Chemarea lui Dumnezeu adresată lor prin propovăduirea Evangheliei de către Sfântul Apostol Pavel;
2. Credința lor în adevăr;
3. Sfințirea lor de către Sfântul Duh.

Crezuri, formule liturgice și rugăciuni – necesități de ordin misionar și pedagogic

Din necesități de ordin misionar și pedagogic, Sfinții Apostoli au purces la concentrarea conținutului Evangheliei lui Hristos în scurte **“crezuri” sau mărturisiri de credință**, care evident, circulau în toate comunitățile apostolice. Epistolele pauline constituie, în acest sens, dovada limpede că tradiția s-a stabilit în “reguli de credință” (τυποζ διδαχηζ, dreptar al învățaturii, Rom. 6, 17; comp. și Gal. 6, 16), care cuprind învățăturile de bază ale propovăduirii apostolice, reguli folosite de Sfântul Apostol Pavel destul de timpuriu. Un astfel de rezumat al Tradiției se găsește, de exemplu, în 1 Cor. 15, 3-7, unde este vorba de învierea Mântuitorului, dovedită prin arătările Sale de după Înviere. Din contextul în care este plasat acest rezumat al Tradiției, reiese că el constituie pentru Sfântul Pavel centrul propovăduirii sale și al Tradiției apostolice originare.

Revelația comunicată de Sfinții Apostoli comunităților întemeiate de ei, și anume că Dumnezeu s-a făcut, pentru noi, accesibil în Fiul Său cel întrupat, care a realizat mântuirea noastră, a fost exprimată în două forme: una mai dezvoltată și alta mai scurtă.

Istorisirea vieții, a cuvintelor și faptelor de mântuire săvârșite de Iisus Hristos, precum și interpretarea acestor fapte în legătură cu diferitele îndemnuri date credincioșilor pentru a înainta în viața cea nouă, constituie forma dezvoltată în care Apostolii au expus cu deosebire iconomia mântuirii noastre. Un exemplu în acest sens îl oferă textul din Filipeni (2, 5-

11), în care Sfântul Apostol Pavel își argumentează îndemnul la smerenie cu pilda smereniei lui Hristos, care de bună voie a primit a lua chip de om prin întrupare și a suportat moartea cea mai rușinoasă, moartea pe cruce.

Forma scurtă sau forma concentrată a Revelației de mântuire era necesară atât pentru a fi mai ușor reținută de credincioși, cât și pentru a ei să poată avea o privire unitară a tot ce a făcut Dumnezeu pentru ei. Având în vedere acest lucru, de la început, adevărurile de bază ale Evangheliei au fost concentrate în crezuri scurte, mai ales pentru a fi rostite de cei ce primeau Taina Botezului. Aceste scurte mărturisiri de credință, rânduite să fie învățate pe dinafară, cu timpul au fost consemnate în scris de Sfântul Apostol Pavel. De pildă, conținutul unei scurte mărturisiri de credință, prin care primii creștini dovedeau credința lor în Iisus Hristos, este redat de Apostolul Neamurilor în Epistola către Romani: **“Că de vei mărturisi cu gura ta că Iisus este Domnul și crezi în inima ta că Dumnezeu L-a înviat pe El din morți, te vei mântui”** (10, 9).

Dar epistolele Sfântului Apostol Pavel cuprind și alte mărturisiri scurte, care, potrivit propriei mărturii, reprezintă învățătura de mântuire pe care a primit-o prin descoperire și pe care, la rândul său, trebuie să o predea mai departe altora: **“Căci v-am dat, întâi de toate, ceea ce și eu am primit: că Hristos a murit pentru păcatele noastre, după Scripturi și că a fost îngropat și că a înviat a treia zi, după Scripturi”** (1 Cor. 15, 3-4). Aceeași învățătură despre Hristos, ca unicul mijlocitor între Dumnezeu și oameni, care s-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți, este cuprinsă într-o altă mărturisire de credință: **“Căci unul este Dumnezeu, unul este mijlocitorul între Dumnezeu și oameni: omul Iisus Hristos, care S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți...”** (1 Tim. 2, 5-6; vezi și 1 Tim. 3, 16). Din punct de vedere al conținutului, aceste scurte mărturisiri de credință sunt hristocentrice: în fiecare din ele se mărturisește moartea, îngroparea și învierea Domnului Iisus, adică faptele prin care Mântuitorul a săvârșit opera de mântuire.

În afară de aceste scurte mărturisiri de credință, în epistolele pauline se întâlnesc **formule liturgice și texte de rugăciuni**, rostite la săvârșirea Sfintei Euharistii, formule și texte care s-au încheat în tradiția apostolică timpurie. Formule euharistice, care de la început au constituit miezul Sfintei Liturghii, se întâlnesc și în Evangheliile sinoptice. Deosebirea, în ce privește aceste formule, între Evanheliile sinoptice și Epistola 1 către Corinteni (11, 23-29), de pildă, constă în faptul că în timp ce în Evangheliile întâlnim doar formule de instituire a tainei Sfintei Euharistii, în epistola citată, Sfântul Pavel ne apare atât ca transmițător fidel al unei moșteniri primite, cât și ca interpret al cuvintelor Domnului Iisus: **“Căci de câte ori veți mânca această pâine și veți bea acest**

pahar, moartea Domnului vestiți până când va veni (1Cor.11, 26). Pregătirea despre care amintește Sfântul Pavel (1Cor.11, 27-29), este o rânduială păstrată cu sfințenie și transmisă pe cale orală, fie sfatul sau interpretarea personală a Apostolului. De altfel, în unele locuri din epistolele sale, Apostolul Pavel face deosebire între cele în care poruncește Domnul (1Cor.7, 10) și cele ce sfătuiește el **“după îngăduință, nu după poruncă”**, cu autoritatea sa de vas ales prin care grăiește Domnul (1Cor.7, 6, 25). Toate acestea stau însă în directă legătură cu învățătura propovăduită și nu contrazic Evanghelia ...

Sfânta Tradiție trebuie păzită și propovăduită atât de ierarhi cât și de credincioși

Așa cum am arătat, pentru Sfântul Apostol Pavel, Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție sunt egale ca valoare, întrucât cuprind aceeași unică învățătură mântuitoare a lui Hristos și de aceea o recomandă deopotrivă credincioșilor spre păstrare (2Tes.2, 15).

Ca întemeietor al comunității creștine, *Sfântul Pavel încredințează propovăduirea sa, în primul rând, conducătorilor acestor Biserici*. Se stabilește astfel o succesiune între Apostol și urmașii săi direcți, care au răspundere față de ceea ce au primit de la părintele lor duhovnicesc. Adresându-se lui Timotei, pe care-l așează episcop al comunității din Efes, Apostolul Neamurilor subliniază responsabilitatea pe care acesta o are față de predania încredințată lui: **“O, Timotei, păzește ceea ce ți s-a încredințat...”** (1Tim.6, 20) sau: **“Lucrul cel bun ce ți s-a încredințat, păzește-l cu ajutorul Sfântului Duh...”** (2Tim.1, 14). Conținutul predaniei apostolice (παρ'ἡμῶν) este încredințat deci, de către Sfinții Apostoli, urmașilor lor, episcopii, cere, prin hirotonia lor în succesiune apostolică, au primit puterea, autoritatea și misiunea de a-l apăra și transmite mai departe Bisericii.

“Păzește-te pe tine însuși”, “păzește învățătura”, “stăruiește în ea cu timp și fără timp”, “îndeamnă la învățătura cea sănătoasă”, “propovăduiește cuvântul” (1Tim.4, 16; 2Tim. 4, 2) — sunt îndemnul stăruitoare ale marelui Apostol către conducătorii hirotoniți, episcopi și preoți, care aveau calitatea și datoria de a păstra și de a transmite întru totul învățătura apostolică. De “păzirea” sau “nepăzirea” învățăturii încredințate și de “stăruirea” în ea, adică de propovăduirea ei corectă, atârna atât mântuirea proprie a celui căruia îi fusese încredințată, cât și a ascultătorilor ei (1Tim.4, 16). Această grijă deosebită pe care o manifestă Apostolul Pavel pentru păstrarea și transmiterea “întocmai” a Tradiției divino-apostolice, izvora din faptul că această tradiție se întemeiază pe autoritatea lui Hristos, ceea ce o deosebea

de “tradițiile omenești” (Col. 2, 8). Precum doctrina predicată prin Apostoli nu era a lor, ci a Celui care i-a ales și i-a trimis la propovăduire (1Cor. 11, 23), tot astfel Tradiția apostolică păstrează întotdeauna în ea această pecete a Mântuitorului Hristos.

Dar *păstrarea întocmai a Tradiției divino-apostolice era o îndatorire atât a ierarhiei bisericești, însărcinată în mod special cu aceasta, cât și a credincioșilor*, adică a întregului trup tainic al lui Hristos. Adresându-se Tesalonicenilor, după cum am văzut, Sfântul Apostol Pavel îi îndeamnă: **“Deci, fraților, stați neclintți și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră”** (2Tes. 2, 15); iar pe cei din Corint îi sfătuiește: **“Fiți următori mie, precum și eu sunt lui Hristos”** (1Cor. 11, 1). Aceste cuvinte arată rolul însemnat pe care îl are comunitatea credincioșilor în păstrarea conținutului Revelației dumnezeiești. Când Apostolul spune lui Timotei: **“Tu, deci, fiul meu, întărește-te în harul care e în Hristos Iisus. Și cele ce ai auzit de la mine, cu mulți martori de față, acestea le încredințează la oameni credincioși, care vor fi destoinici să învețe și pe alții”** (2Tim. 2, 1-2; comp. Efes. 4, 11-12) arată atât rolul ierarhiei în transmiterea Tradiției, cât și rolul credincioșilor de întărire a autenticității tradiționale a celor spuse și făptuite de ierarhie.

Este evident deci că episcopii sunt cei cărora Apostolii le încredințează “tezaurul învățăturii sănatoase”, sau “dreptarul cuvintelor sănatoase” (2Tim. 1, 14). Acest “tezaur”, care este un rezumat al Tradiției orale, Sfântul Apostol Pavel îl încredințează lui Timotei (2Tim.1, 14) și Tit (1, 5; 2, 7-8), urmașii și reprezentanții săi însărcinați cu organizarea comunităților creștine din Efes (1Tim.1, 3) și respectiv, din Creta (Tit. 1, 5), cu îndemnul nu numai să păzească “învățătura”, dar și să o transmită, s-o “încredințeze la oameni credincioși”, ca și aceștia să învețe pe alții. Se stabilește în acest fel o continuitate directă între Hristos, Apostoli și Biserica post-apostolică, succesiunea apostolică în ce privește originea, conținutul și tâlcuirea Tradiției devenind un criteriu al ortodoxiei credinței. Autoritatea Bisericii are deci un rol special în ceea ce privește păstrarea, transmiterea și interpretarea Sfintei Tradiții.

* Textul prezentat face parte din lucrarea de doctorat “Epistola a II – a către Tesaloniceni: ... teologia și actualitatea epistolei”. Subtitlurile aparțin redacției.

ACTUALITATEA RELIGIOASĂ

Restituirea bisericilor

Conducerile Bisericilor Catolică și Protestantă din România au cerut premierului maghiar Viktor Orban, ca în cursul convorbirilor sale internaționale, să se pronunțe pentru restituirea urgentă a averilor bisericesti (școli, spitale) luate după 1948 (*Cotidianul*, 24 dec. 98).

Biserica Reformată și Bisericile Evanghelice din România au cerut Consiliului Mondial al Bisericilor să ia poziție în sprijinul solicitării lor adresată Guvernului României, de a le restitui imobilele și alte proprietăți bisericesti de care au fost depozitate în anii regimului comunist. Guvernul României - se arată în textul cererii, și-a asumat obligația de a satisface cerințele Uniunii Europene privind respectarea principiului *restitutio in integrum*. (*Viața Cultelor*, nr. 296 / 1998)

La 3 decembrie a sosit în țară Mons. Jean-Claude Perisset, noul ambasador al Vaticanului în România. PF Teoctist i-a spus că dacă la a doua întâlnire a celor două Biserici, de la Blaj, din 28 ianuarie, se vor constata progrese în rezolvarea **problemei locașurilor de cult**, atunci vizita Sfântului Părinte poate avea loc fără probleme. (*Viața Cultelor*, nr. 293-294 / 1998)

Dacă Papa își impune autoritatea pentru rezolvarea acestei probleme **în scurt timp și...pentru totdeauna (!)** atunci vizita ar fi cu adevărat în spirit ecumenic. Dar nu a dat un **mesaj clar și sigur** în acest sens (N. Red)

Omagiu ecumenic

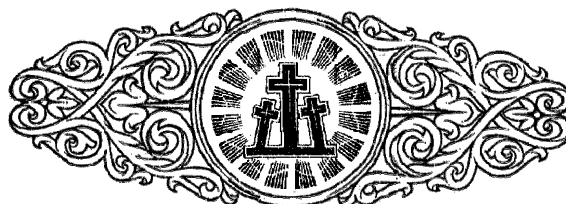
Patriarhul ecumenic Bartolomeu I a omagiat la Varșovia contribuția Papei la unitatea creștină și a făcut un apel pentru deschiderea unei "noi cărări a dialogului" între Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică. (*Iisus Biruitorul*, nr. 47 / 1998).

Zis și ... contra-făcut

Președintele României a promis că în primul an al mandatului său va reconstrui Mănăstirea Cotroceni. Din lipsă de bani însă, a reușit doar să organizeze reuniunea "Oameni și Religii", unde s-a pus la cale venirea Papei în România. El va aduce un mesaj ecumenic pentru ortodocși și unul politic pentru catolici! Apoi s-a aprobat construirea "Catredalei Mântuirii Neamului" dar, tot din lipsă de bani, se va reuși doar retrocedarea bisericilor către catolici și protestanți.

SUA apără Constantinopolul

Prin lege, SUA se obligă să-și exercite influența pe lângă guvernul turc pentru ca acesta să asigure buna desfășurare a activității Patriarhiei Ecumenice și protecția personalului Patriarhiei. (*Credința străbună*, nr. 11 / '98)

Iertare pentru Inchiziție

La sfârșitul lunii octombrie a.c. a avut loc la Vatican un simpozion internațional pe tema Inchiziției. Inchiziția, subordonată direct papii, a fost creată de papa Inocențiu al III-lea (1198-1216). În urmărirea și sancționarea celor ce erau socotiți eretici, s-au implicat ordinele călugărești ale *dominicanilor, franciscanilor și iezuiților*. Biserica Romano-Catolică și-a impus autoritatea, cu ajutorul Inchiziției, timp de opt secole, în Apusul și Centrul Europei. Din lungul șir de oameni executați de Inchiziție fac parte și Giordano Bruno și Galileo Galilei.

(*Telegraful Român*, nr. 45-48 / 1998)

La sfârșitul lunii noiembrie a.c. Papa Ioan Paul al II-lea a spus că Biserica Catolică *"trebuie să-și ceară iertare pentru nedreptățile pe care le-a comis în trecut"*. Papa a chemat pe fiecare *"să dea dovadă de curaj și smerenie în recunoașterea erorilor făcute"*. Istoria Bisericii are multe exemple de sfințenie dar *"a înregistrat de asemenea și evenimente ce reprezintă o contramărturie creștină"*.

(*Iisus Biruitorul*, nr. 51 / 1998)

Critici la CMB

În 3-14 decembrie a avut loc adunarea generală a Consiliului Mondial al Bisericilor, la Harare - capitala republicii Zimbabwe (Africa). Mișcarea ecumenică, Bisericile membre și politica CMB au fost criticate pentru:

- pluralismul religios, aparent acceptat, nu poate acoperi faptul că înmulțirea excesivă a numărului bisericilor și comunităților confesionale duce în cele din urmă la subminarea unității Bisericilor. S-a propus, de aceea, constituirea unor consilii ecumenice la nivel de țară, care să ducă la reinstaurarea unității;

- în viața bisericilor, locul profetiei a fost luat de principiul profitului. Trebuie împiedicată instaurarea spiritului material-bănesc ce degradează Biserica;
- țările vestice dezvoltate (foste țări coloniale) și implicit Bisericile din aceste țări, au fost învinuite pentru gravele probleme din țările lumii a treia;
- curentele creștine liberale din Vest au fost acuzate și de faptul că acceptând, bunăoară, homosexualitatea, contribuie la dezorganizarea protestantismului biblic.

Bisericile Ortodoxe se simt marginalizate și solicită o pondere mai mare în cadrul organizației, o reprezentare procedurală proporțională cu numărul enoriașilor lor. Pe de altă parte, din punct de vedere teologic, aceste Biserici au respins extinderea concepției creștin liberale și a ordinii de valori a Vestului (exemple fiind: sfințirea preoților din rândul femeilor, feminismul, homosexualitatea). (*Viața Cultelor*, nr. 296 / 1998)

ONG

Organizațiile neguvernamentale (ONG) pot prezenta aici (gratuit) proiecte religioase și de asistență socială (ajutor material, ajutor medical, protecția copilului, etc.), în vederea găsirii de sponsori, parteneri sau colaboratori (maxim 1/2 pagină de revistă/proiect). Se vor publica și formulare de adeziune la diverse acțiuni și informații generale despre sectorul neguvernamental.

Conferințe creștine 1999

susținute de

Arhim. Teofil Părăian
Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus

Asociația Pentru Isihasm și Casa de Cultură din Făgăraș, vă invită să participați la conferințele publice de mai jos, susținute de Părintele Arhimandrit Teofil Părăian. Conferințele au loc în clubul Casei de Cultură din Făgăraș și încep la ora 18.00

- 11 ianuarie	- A doua venire a lui Hristos	- 5 iulie	- Chip și asemănare
- 8 februarie	- Preoția generală și misionarismul laic	- 2 august	- Trup, suflet și duh
- 15 martie	- Credință și democrație	- 6 septembrie	- Căsătorie și călugărie
- 19 aprilie	- Rugăciunea liturgică	- 4 octombrie	- Roadele rugăciunii
- 10 mai	- Urcușul duhovnicesc	- 8 noiembrie	- Taina jertfei
- 7 iunie	- Voturile monahale	- 6 decembrie	- Porunca cinstirii

Programul PHARE pentru culte!

În perioada 7-12 decembrie, secretarul de stat pentru culte, din guvernul României, dr. Gheorghe F. Anghelescu, a făcut o vizită în Belgia, la invitația ministrului justiției din această țară, care are și atribuții în domeniul vieții religioase...

În timpul vizitei, domnul Anghelescu a vizitat și sediul central al Programului PHARE pentru Europa, unde s-a discutat despre sprijinirea unor proiecte social-caritative ale cultelor din România.

Din *Cartea de Onoare* a Asociației Pentru Isihasm - Sibiu

27.07.1994

Ia seama ca nîcîcînd lumina din tine să se prefacă în întuneric. “Privegheați și vă rugați” ne îndeamnă Mântuitorul.

Maica Paisia
Mănăstirea Humor

28.07.1994

Dacă vezi pe cel tânăr că vrea să zboare la cer, trage-l de picior.

Dacă aș avea o traistă mare, v-aș băga pe toți în ea ca să vă duc la Rai și să vă dau drumul în grădinile Raiului. Cu toată prețuirea cea în Hristos Iisus vă doresc Raiul.

Arhim. Cleopa Ilie
Mănăstirea Sihăstria

Mănăstirea Humor

*Înscrie Doamne în Cartea Vieții
pe toți susținătorii acestei reviste!*